

**“Brda, Brda sladkozvočna,
gor čez brege, dol čez brajde ...”**

A. Gradnik

Foto Tamara Mizerit

Uvodnik

Jurij Paljk

Kaj in kako zdaj?

Nobenega dvoma ni, da bi morali začeti z zadnjimi, kajti prav zadnji plačajo največjo ceno. Če bomo znali pomagati zadnjim, bodo tudi prvi živeli lepše in boljše. Neurja, orkani, poplave, pandemija prizadenejo vse, a pustijo različne posledice, če jih pogledamo z družbenega vidika. Dolžni smo blažiti bolečine. A tega ne smemo početi s pomočjo, ki bi deževala na vse, ampak s cepivom dela, ki prinese gotovost in veselje. Pandemija je delovala kot radiografija, saj je pokazala razpoke v naši skupni hiši. Hiša je potrebna obnove. Obnoviti jo moramo hitro in na pravi način ... Veliko tveganje je, da bi na novo začeli, kot da se ni nič dogodilo, da bi se spet vrnili v stare tirnice... Ne bojim se druženja, srečevanj, pravzaprav se bojim osame, tiste osame, ki nas prepričuje, da lahko delamo in živimo brez drugih. Bojim se tiste osame, ki postane patološko stanje. Doslej nam je osamitev pomagala in nas obvarovala pred okužbo, a zdaj je čas, da se branimo pred osamitvijo”, so zelo jasne misli kardinala Mattea Zuppija, čigar intervju je bil pred dnevi objavljen v dnevniku Corriere della Sera. Dal ga je prijatelju Walterju Veltroniju, politiku in nekdanjemu županu Rima, kjer je kardinal Zuppi na obrobju, na perifireji vsega in Večnega mesta!, dolga leta deloval kot duhovnik med zadnjimi, med na rob potisnjenimi ljudmi. Kardinal Matteo Zuppi velja za “Frančiškovega človeka”, saj ga je prav papež Frančišek poklical z obrobja v kardinalski zbor in postavil na čelo bolonjske krajevne Cerkve.

/ str. 2

Svetovalec za delo

Martin Drufovka nam je spregovoril o svojem poklicu in o sedanjem težkem trenutku v svetu dela

3

Dirigent

Čenjeni in uveljavljeni skladatelj Patrick Quaggiato je tudi izkušen in priljubljen zborovski dirigent

3

Mačkolje

V Mačkoljah je letos žal odpadel priljubljeni Praznik češenj. O življenju na vasi smo se pogovorili z domačini

10

Klub zamejskih študentov

Veronika Skerlavaj o težavah, s katerimi so se srečali zamejski študentje zaradi omejitev na državni meji

15

Razmišljanje

Vsaka noč mine

Proti koncu februarja, ko se celo virologi niso mogli, kje pa da bi se politiki, zediniti, ali gre za epidemijo ali pandemijo, sem sklenil, da ne bom solil pameti z virusom. Še bolj sem se prepričal pred tednom dni, ko sem v 20-minutni televizijski oddaji naštel nič manj kot 48-krat ponovitev novi koronavirus 19. Po treh mesecih vsaka stvar in celo virus zastara. Zato je povsem neprimerno in nelogično ponavljati novi koronavirus, ker pa je sicer nepovabljen in nezaželen, vendar naš gost že tri mesece. Zdaj, ko se je hišni pripor nekoliko zrahljal, ko stiki niso več vezani le na telefon in internet, prihajajo v neposrednem stiku na dan nič kaj prijetne posledice prisilnega domovanja. Depresije, ki je zadevala skromno število posameznikov, je vedno več, kaže pa se na najrazličnejše načine: motnje pri spanju, prebujanje ali nespečnost, utrujenost, težave z zbrano stjo, občutki več ali manjvrednosti, žalost, potrtost, razdražljivost, izguba zadovoljstva nad tem, s čimer smo se ukvarjali. In končno še razmišljanje o smrti, morda celo o samomoru. Da simptome, naj bi bili vsaj trije, označimo za depresijo, pravijo psihoterapevti, se morajo zapore in redno pojavljati vsaj dva tedna. Toda kdo ne bi bil razdražljiv, utrujen, brez volje in naveličan zaporniškega življenja po treh mesecih ukrepov, ki so postavili na glavo naše vsakodnevne navade? Toda zaradi tega še nismo zreli za psihoterapevtsko ambulanto. V življenju se zgodi, da se prebudimo sredi noči in se nam zdi, da se je zarja odmaknila v večnost. Ure pred zoro so neskončno dolge in bridke, vendar v sebi nosijo poživljajoče upanje in odresilno prepričanje: vsaka noč mine ob svojem času, vsaka kuga, vsaka pandemija se nekoč izdivja, vsake bridkosti mora biti nekoč konec. Začnimo nov dan, kljub vsem omejitvam, s kančkom dobre volje, z zaupanjem, da bo še vse dobro, morda ne v toliki meri kot nekoč, vendar vsekakor zdaleč boljše od zdaj.

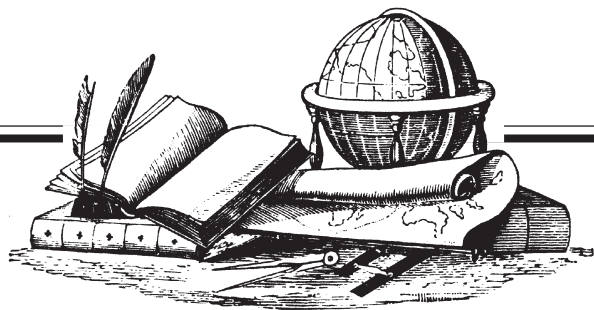
Saša Rudolf

Z NOVIM
GLASOM
V NOVO
FAZO!

NOVI
GLAS

Sledi nam tudi
na spletu!

Narodni svet koroških Slovencev Zelo so zaskrbljeni zaradi prodaje Posojilnice bank

Narodni svet koroških Slovencev z veliko zaskrbljenostjo spremlja razpravo o morebitni prodaji koroško slovenske Posojilnice bank. Izgubili bi pomemben del Koroške, saj Posojilnica bank s svojo ustanovitvijo leta 1872 v Šentjakobu v Rožu ni le najstarejša tovrstna ustanova na Koroškem, temveč že skoraj 150 let del koroške identitete. Tik pred to tudi za Avstrijo edinstveno obletnico, in poleg obletnice koroškega plebscista, naj bi se ta institucija prodala britanskim investitorjem.

Za pripadnike slovenske narodne skupnosti na Koroškem, za celotno južno-koroško regijo in za okoli 30.000 strank je prodaja le težko predstavljiva. Posojilnica kot banka je nepogrešljiva javna ustanova, kjer govornica slovenščina ni izjema, temveč samoumevnost. Zaradi tega tudi močna povezanost ljudi s to banko. Za mnoga kulturna, športna

in druga društva Posojilnica ni samo zanesljiv poslovni partner, temveč tudi močna podpornica bogate dejavnosti teh društev.

Južna Tirolska je gospodarsko večja in je močnejše pozicionirana kot Koroška in si prav tako težko predstavlja Južno Tirolsko brez Raiffeisen Landesbank Südtirol,

brez Südtiroler Bank in drugih bank. Le-te so v času koronarske krize omogočile na primer odlaganje kreditov in tako pomagale južnotirolskemu gospodarstvu. Regionalna banka pač bolje kot katera koli druga razume skrbi in potrebe svojih strank.

Narodni svet koroških Slovencev in predsednik Valen-

tin Inzko še enkrat pozivata odgovorne v skupini Raiffeisen, naj natančno preučijo korak v zvezi s prodajo Posojilnice bank Koroščem neznanim vlagateljem in s tem tudi ustrezajo prvotni ideji gibanja Raiffeisen po vzoru, da so kmetje ustanovili zadruge, ki niso bile usmerjene v dobiček, temveč v podporo svojim članom. "Pomagati ljudem, da si pomagajo sami". Ta ideja se popolnoma ujema z zamislijo ustanoviteljev Posojilnic in je, v okvirih tržnega gospodarstva, bolj aktualna kot kdaj koli prej. Zato bi morala veljati tudi za južno Koroško.

Zato apel na odgovorne v skupini Raiffeisen in tudi koroški politiki, da rešijo Posojilnico bank in ji v prihodnjem zagotovijo preostalo osnovno gospodarsko avtonomijo. Trenutno poslovanje je pozitivno in to bi gotovo lahko še okrepili z nekaterimi majhnimi intervencijami – tudi v korist skupini Raiffeisen.

S 1. strani Kaj in kako ...

Tudi sveti oče je bil na Binokti zelo jasen: "... Dragi bratje in sestre, poglejmo vase in se vprašajmo, kaj nas ovira pri darovanju. Recimo, trije so sovražniki daru, trije glavni, ki vedno prežijo pri durih srca: narcisizem, "viktimizem" in pesimizem (zagledanost vase, igranje žrtve in črnogledost). Narcisizem pomeni, da malikujemo sami sebe, da uživamo samo v svoji koristi. Narcis misli: "Življenje je lepo, če imam od njega korist". In tako pride do besed: "Zakaj bi se moral darovati drugim"? Kako v tej pandemiji boli narcisizem, zapiranje v lastne potrebe, brezobzirnost do drugih, nepriznavanje lastne krhkosti in svojih napak. A tudi drugi sovražnik, viktimizem, je nevaren. Viktimist se vsak dan pritožuje nad drugimi: "Nihče me ne razume, nihče mi ne pomaga, nihče me nima rad, vsi me zatirajo"! Kolikokrat smo slišali ta pritoževanje. In njegovo srce se zapre, medtem ko se sprašuje: "Zakaj se mi drugi ne darujejo"? Kako grd je viktimizem in drami, ki jo doživljamo! Mislim, da nas nihče ne razume in ne izkuša tega, kar mi izkušamo. Slednjič je tu še pesimizem. Tukaj so vsakdanje litanije take: "Nič ne deluje, ne družba ne politika ne Cerkev..." Pesimist se jezi na ves svet, a ostaja negiben in misli: "Kaj pa imam od tega, če dajem? Vse je brez haska". Kako poguben je pesimizem pri velikih naporih novih začetkov, ko vse vidi črno, ko ponavlja, da ne bo nič več tako, kot je bilo! Ko tako misli, se zagotovo ne bo vrnilo upanje. V teh treh, v maliku narcisa - ogledala, boga - ogledala, boga - pritoževalca in boga - negativca, je vse črno, vse temno. Najdemo se v

pomanjkanju upanja in potrebno nam je ovrednotiti dar življenja, dar, kar vsak od nas je. Zato potrebujemo Svetega Duha, Božjega daru, ki nas ozdravi narcisizma, viktimizma in pesimizma (zagledanost vase, igranja žrtve in črnogledosti), da nas ozdravi ogledala, pritoževanja in teme. Bratje in sestre, prosimo ga: Sveti Duh, Božji spomin, poživi v nas spomin na prejeti dar. Osvobodi nas ohromelosti sebičnosti in vžgi v nas željo po služenju, po dobrih delih. Kajti hujska od te krize je samo še drama, da bi jo zapravili, tako da bi se zaprli vase. Pridi, Sveti Duh: Ti, ki si sozvočje, naredi nas za graditelje edinosti. Ti, ki se vedno daješ, daj nam pogum, da bomo izstopili iz sebe, da se bomo ljubili in si pomagali, da bomo postali ena sama družina. Amen".

Ko je na binoktno nedeljo papež Frančišek nagovoril prvič zbrane vernike na Trgu sv. Petra v Rimu, je bil še bolj jasen: "Pred sedmimi meseci se je končala sinoda za Amazonijo. Danes, na binoktne praznik, kličimo Svetega Duha, naj da Cerkvi in družbi v Amazoniji, ki je hudo preizkušana v pandemiji, luč in moč. Mnogo je okuženih, veliko jih je umrlo, tudi med domorodnimi ljudstvi, ki so še posebej ranljiva. Po priprošnji Marije, Matere Amazonije, prosim za najrevnejše in nezaščitene tega dragega področja pa tudi po vsem svetu in dvigam glas, da nihče ne bi bil prikrajšan za zdravstveno pomoč. Skrbeti za osebe, ne varčevati zaradi ekonomije. Skrbeti za osebe, ki so pomembnejše kot ekonomija. Mi, ljudje smo svetišče Svetega Duha, ekonomija pa ne". Papež je še nadaljeval: "Danes v

Italiji obhajajo narodni dan olajšanja, za pospeševanje solidarnosti z bolniki. Ponovno izražam občudovanje vseh, ki so še posebej v tem obdobju ponudili in še nudijo pričevanje skrbi za bližnjega. S hvaležnostjo in občudovanjem se spominjam tistih, ki so skrbeli za bolnike med to pandemijo in so dali življenje zanje. Molimo v tišini za zdravnike, prostovoljce, bolničarje, zdravstvene delavce in vse, ki so v tem obdobju darovali svoje življenje. Vsem voščim blagoslovljeno binoktno nedeljo. Tako potrebujemo luč in moč Svetega Duha! To potrebuje Cerkev, da bo v slogi in pogumno še naprej pričevala za evangelij. In to potrebuje vsa človeška družina, da pride iz te krize bolj zedinjena in ne bolj razdeljena. Veste, da se iz takšne krize, kot je ta, ne pride isti kot prej. Pridi se ali boljši ali slabši. Da bi imeli pogum spremeniti se, biti boljši, biti boljši kot prej in bi lahko pozitivno gradili v post-pandemični krizi".

Tem besedam skorajda nimamo kaj dodati, mogoče samo nasvet, da veljajo tudi za nas, prav za vse nas, ne glede na vero, na tako ali drugače pripadnost, tu ob meji in tam čez mejo. To velja za vse! Najslabše, kar bi lahko storili, je to, da se iz izkušnje osamitev zaradi pandemije, ki je vsakogar od nas tako ali drugače zaznamovala, ne bi ničesar naučili, da bi se obnašali, kot da se ni nič pripetilo, nadaljevali po starem. To velja tudi za nas, pripadnike slovenske narodne skupnosti v Italiji, mogoče še bolj za nas, kot velja za druge, predvsem zato, ker smo bolj ranljivi, bolj občutljivi, zato, ker nas je iz dneva v dan manj. In bi zato morali razmisliti, kaj v prihodnje potrebujemo, česar ne, predvsem pa bi morali razmisliti, kako bomo šli naprej. Kot posamezniki in kot skupnost.

Igor Gabrovec o deželni šolski komisiji za pouk v slovenskem jeziku Naj bo to zametek skupnega omizja za preglede naše izobraževalne ponudbe!

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je v tiskovnem sporočilu glede deželne komisije za pouk v slovenskem jeziku takole zapisal: "Vest o napovedani ukinitvi treh stolic na zavodu Žige Zoisa, pred tem 'zamrznitev' sekcije otroškega vrtca v Škednju, prekinitve z izkušnjo nekdanj obetavnega poklicnega tečaja grafike in dizajna, nikdar ustanovljena slovenska sekcija pri glasbenem konservatoriju Giuseppeja Tartinija v Trstu, nedorečenosti glede drzne zamisli o uvedbi trojezičnega šolstva v Kanalski dolini, škripanje v sistemu dvojezičnega šolstva v Benečiji so le del številnih vrzeli in negotovosti, ki se že več let pojavljajo na področju organizacije javnega šolstva s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Vladne reforme so se v letih prepletale s problemi, kakršni so negativni demografski kazalci in sprememba v narodni sestavi

razredov. K temu naj dodamo vsaj delno zastarelo zakonodajo, ki ureja slovensko šolstvo v FJK, in ne nazadnje razlike med Tržaško, kjer se je povojno šolstvo najprej razvijalo pod Zavezniško vojaško upravo in so še aktualna določila Londonskega memoranduma, Goriško in Videmsko, kjer je bil špeterski dvojezični zavod podržavljen šele z zaščitnim zakonom leta 2001. Ne glede na zagotovila Londonskega memoranduma pa smo zaradi neizprosne logike števil v nekaj desetletjih dejansko zapirali številne šole, ne da bi v zameno za 'racionalizacijo' dosegli boljše pogoje za preživele. Občutek je, da smo v vseh teh dogodkih kot družbenopolitično zavedna skupnost brez pravega kompasa, ki bi nakazoval smer plovbe. Ob vsakem krčenju ponudbe se glasno oglasimo, nato vse skupaj obmiruje vse do naslednjega ukrepa. Zaščitni zakon

je uvedel deželno šolsko komisijo za pouk v slovenskem jeziku, ki ji predseduje predstojnik posebnega slovenskega urada v sklopu Deželnega urada za šolstvo v FJK. Le-ta je v minulih letih speljal pomembne pozitivne pobude v korist naši šoli, med katere spada natečaj za ravnatelje, ki smo ga dolgo pogrešali. Naj bo zato deželna šolska komisija ogrodje skupnega omizja z organizacijami civilne družbe in najvišjimi izvoljenimi predstavniki, ki naj se že takoj loti celovite obravnave in načrtovanja tudi novih zakonskih instrumentov za posodobitev in okrepitev naše šolske ponudbe, saj je le-ta skupaj z mediji in obšolskimi dejavnostmi temeljnega pomena pri ohranjanju in utrjevanju slovenskega jezika in identitete. Do takrat bi bilo vsaj priporočljivo, da ne sprejememo nobenega ukrepa, ki se razbere kot krčenje ali celo ukinitve določene ponudbe".

Svet slovenskih organizacij o šolski problematiki Za slovensko šolo je potrebno odločno in usklajeno prizadevanje

Svet slovenskih organizacij s pozornostjo spremlja to, kar se dogaja na področju šolstva. Z veliko zaskrbljenostjo stali bili na zasedanju izvršnega odbora obravnavani novici o zamrznitvi vrtca pri Škednju in o krčenju števila stolic na Državnem tehničnem zavodu Žiga Zoisa, kot tudi o ukinitvi sekcije na dvojezični šoli v Špetru. Očitno je, da se to dogaja zaradi pomanjkanja ustrežne šolske zakonodaje, prirejene za slovensko manjšino, ki je še toliko bolj potrebna v časih, ko je demografska slika negativna.

Slovenska manjšina v Italiji ima pravico in nujno potrebuje, da se za slovenske šole uveljavijo taka določila, ki bodo omogočila, da se šolska mreža kapilarno ohrani na območju, kjer je po zakonu ugotovljena prisotnost Slovencev in se izvaja zaščitna zakonodaja. Svet slovenskih organizacij se zaveda, da gre za zelo občutljive tematike, ki jih še posebno občutijo šolsko osebje in ravnatelji. Zato razume profesorje, učitelje in vzgojitelje, ki so upravičeno zaskrbljeni za prihodnost lastne šole in normalen potek vzgojnih progra-

mov. Ti so namenjeni predvsem študentom in njihovim družinam, pa tudi strukturam, s katerimi razpolagamo Slovenci v

Italiji. Zaradi tega je za Svet slovenskih organizacij pomembno sodelovanje med vsemi dejavniki, od političnih predstavnikov do civilne družbe in urada za slovenske šole, ki deluje v okviru deželnega šolskega skrbništva in je v teh letih opravil odlično delo, predvsem na področju razpisov za ravnatelje in šolnike. Samo na tak način bomo lahko uspešno ohranili sedanjo šolsko mrežo in si dodatno priborili potrebni zakonski okvir, ki nam bo zagotavljal kakovostno šolsko ponudbo na območju.

Povejmo na glas

Skušnja brezskrbne svobode

Gotovo je bilo pričakovati, da nas bo prvi večji odpravi ukrepov zoper koronavirus preplavilo veliko veselje. Omejitve gibanja s priporočilom, naj bomo po možnosti kar največ doma, je bila več kot zahtevna in skoraj dvomesečna karantena nas ni pustila neprizadete. In ko so se spet odprla vrata svobode, so bili odzivi na to nedvomno izdatno razbremenitev zelo močni in mestoma nerazsodno neprevidni. Velika večina se ni prepustila pretiranemu zunanemu navdušenju, čeprav je olajšanje seveda sprejela več kot z zadovoljstvom, ni pa manjkalo tistih, ki so si dali duška, in to v vseh smislih pretirano. Oživele so plaže na jugu države, in to brez upoštevanja varnostne razdalje, marsikje je prihajalo dobesedno do gneče, ki smo jo sicer vajeni v normalnih razmerah. A ta nenadzorovana sprostitve je skočila na dan tudi na severu in Brescia, zaradi virusa nemalo obeležena, je postregla s prizori strnjениh gruč sprehajalcev po ožjih ulicah, da ne govorimo o Barkovljah, kjer je bila plaža natrpana, kot da pandemije ni oziroma da je nikoli ni bilo. Da gre za doživljanje svobode na poseben način, so pričale izjave udeležencev vseh navedenih neprevidnih obnašanj. Izrečene so bile z določeno ihto, da je bilo vsega dovolj, da smo bili tako dolgo in predolgo oropani vsakršne svobode, da se zapore ni več dalo prenašati in da bomo zdaj spet živeli, kot nam je včasih in prav, in da ne nazadnje verjetno ni bilo potrebno, da smo morali prenašati tako težke razmere. Vse nekako v duhu,

da je naša svoboda nedotakljiva, da ni pravično, da bi jo kratili drugim, in da je končno spet prišel čas, ko jo lahko uživamo, potem ko nam je bila toliko časa odvzeta. Točno takšni ugovori in pritoževanja ne glede na jasna opozorila zdravstvene stroke, kaj sedanja epidemija v bistvu je, in ne glede na visoko število žrtev, ki ga je povzročila. Kot rečeno, večina nepremišljeni evforiji brezskrbne svobode ni podlegla, a vendar tako samozavestno in vzvišeno predajanje veselju nekaterih, in to ob neupoštevanju zdravstvenih navodil, je pokazalo, da je določen del prebivalstva krhek in neodporen. Da izjemno težko prenaša izgubo - bolje je ne prenaša - sproščene življenja in da se ob prvi priložnosti naravnost vrže v začasno odvzete prijetnosti in užitke vsakdana. Na srečo je večina ljudi trdnejša, zna potrpeti in se ne prepušča varljivi pozabi stanja, sredi katerega se zaradi virusa nahajamo. Treba je namreč vedeti, da koronavirus še ni do kraja prepoznan in zato ni mogoče napovedati, koliko časa bo trajala imunost tistih, ki so od njega že ozdraveli, in to je neznanka, ki je ne bi smeli pozabiti. Ob tem je dokazano, in to na podlagi zdravstvene analize tistih, ki so bolezen premagali, da bo vsaka tretja oseba deležna dolgočnejših posledic delno poškodovanih pljuč. Lahkomiselnost zato res ni na mestu in velja v interesu vseh storiti vse, da bi bilo kar najmanj novih obolenj, še več, da novih obolenj sploh ne bi bilo več.

Janez Povše

POGOVOR Martin Drufovka, svetovalec za delo

“Z uporabo sodobnih tehnoloških sredstev se je delo izboljšalo”

Martin Drufovka, Adriano Peric in Matteo Simeoni skupaj vodijo poklicno združenje svetovalcev za delo v Gorici. Med številnimi podjetji, ki jih spremljajo, je tudi Zadruga Goriška Mohorjeva, lastnica našega tednika. Pisarna že vrsto let uspešno deluje in raste skupaj z uslužbenci. O njenem

zakonskih odlokov. Kako ostajate vedno na tekočem glede zakonodajnih novosti?

Dostop imamo do posebnih datotek, kjer so nam na voljo vse potrebne informacije, poleg tega pa se stalno izobražujemo, še posebno na spletnih seminarjih, t. i. webinarjih. To so posebni dogodki, ki potekajo v živo na spletu. Da-

jetje pa ima možnost, da samo objavlja okrožnice za svoje uslužbence in nam sporoča njihove mesečne ure, ki so potrebne za vodenje plačilnih listov. Vsi naši uslužbenci so bili že pred koronavirusom usposobljeni za delo od doma - “smart working” je bila pri nas že prej dobro utečena praksa. Tak način dela velikokrat

Adriano Peric, Martin Drufovka in Matteo Simeoni

delovanju v zadnjem obdobju, o sedanjem trenutku v svetu dela in o težavah, s katerimi se srečujejo, smo se pogovorili z Martinom Drufovko.

Kdaj ste odprli vaš urad?

Z Adrianom sva urad odprla leta 2004 v ul. Cantore v Gorici. Začela sva sama v majhni pisarni. Leta 2009 sva odkupila nove prostore: ostala sva v isti stavbi, urade pa sva iz drugega nadstropja preselila v prenovljene prostore nadstropje višje.

Katero storitve nudite vašim strankam?

Ukvarjamo se s kadrovskim svetovanjem in upravljanjem osebja, od zaposlovanja oseb v podjetjih do iskanja in svetovanja vseh možnih olajšav, ki bi jih lahko podjetja koristila. Podjetjem nudimo tudi pomoč med inšpekcijskim nadzorom, pri odnosih s sindikalnimi organizacijami in pri upravljanju kriznega stanja. Na naši spletni strani www.consulenzelavoro.it lahko dobite vse podrobne informacije.

Koliko družbenikov vodi podjetje?

Iz leta v leto nam podjetja izkazujejo vedno več zaupanja, delo uspešno poteka in lani se nam je pridružil nov, dragocen član, poklicni svetovalec za delo Matteo Simeoni s Peči, ki je že nekaj let sodeloval z nami. Danes vodimo podjetje trije družbeniki, vsi smo svetovalci za delo. Vsi imamo popoln pregled nad delom, vsak od nas pa se podrobno posveča določenemu sektorju.

Koliko vas je v pisarni?

Poleg treh družbenikov je v uradu zaposlenih pet uslužbencev. Poudariti moram, da brez njihove dragocene pomoči ne bi dosegli teh pomembnih rezultatov. Izkoristim priložnost, da se v imenu vseh družbenikov imensko zahvalim Grazielli, Emanuelu, Valentini, Ingrid in Micheleju.

Italijanska vlada je še posebno v tem hudem času izdala več

nes so spletni seminarji postali zelo pomembni tudi na našem področju, saj so zelo priročni, poslušalcem ni treba hoditi v dvorane in se lahko kar iz urada seznanjajo z novostmi in prejema informacije; še posebno v tem času, ko se ne smemo premikati, je izobraževanje na daljavo ključnega pomena. Zbornica svetovalcev za delo je zelo aktivna v tem smislu in pogosto organizira webinarje, pogoj za sodelovanje pri teh pa je seveda plačilo vpisnine. Stalno moramo spremljati in preučevati vse nove zakonske uredbe in okrožnice, ki jih objavljajo zavodi INPS, INAIL, davčni urad itd. Pri tem se poslužujemo tudi storitev zunanjih sodelavcev. Delo ni enostavno, zakonska določila niso vedno jasna, zato se posvetujemo s strokovnjaki, odvetniki in drugimi svetovalci za delo.

Kako ste delali med epidemiološko krizo?

Med epidemiološko krizo smo redno delali, saj naše delo spada med t. i. javno koristne dejavnosti. Nekaj časa sicer nismo smeli sprejemati ljudi v uradu, zdaj pa po predhodni najavi - lahko stranke pridejo do nas. Vsekakor skušamo vse potrebno delo in komunikacije opraviti telefonsko oz. telematsko - dela imamo ogromno in v primeru, da bi kdo od nas zbolel, bi zašli v velike težave.

Kaj mislite o delu od doma, t. i. “smart working”?

Iskreno se lahko pohvalimo, ker smo bili v naši pisarni že pred nastopom koronavirusa tehnološko zelo dobro pripravljene. Imamo namreč veliko strank s sedežem izven dežele Furlanije-Juljske krajine in multinacionalk iz raznih evropskih držav, katerim nudimo možnost, da imajo na naši spletni strani dostop do potrebne dokumentacije in vseh informacij glede upravljanja osebja. To se pravi, da v teh “spletnih predalih” objavljamo plačilne liste uslužbencev, njihova letna potrdila dohodkov (CU) in druge komunikacije, pod-

seveda ne zadošča, saj je potrebno, da se skupaj soočamo glede različnih problematik, pretok informacij in posvetovanje morata potekati nemoteno.

S čim se ob rednem delu trenutno še največ ukvarjate?

V tem trenutku imamo izredno veliko dela z upravljanjem dopolnilnih blagajn. Česa takega prej še nismo doživeli - več kot polovica naših podjetij je izkoristila dopolnilno blagajno. Moram priznati, da je v začetku vladala popolna zmeda, saj je italijanski sistem za ta krizni čas uvedel štiri različne vrste dopolnilne blagajne glede na sektor, v katerem podjetja poslujejo, in na število pri njih zaposlenih oseb. Imamo CIGO (Cassa Integrazione Guadagni Ordinaria), ki je namenjena industrijskemu sektorju, FIS (Fondo Integrazione Salariale) za podjetja od pet do petdeset uslužbencev, FSBA (Fondo di Solidarietà) Bilaterale per l'Artigianato) za obrtniški sektor in nazadnje t. i. CIG in Deroga. Slednja je namenjena manjšim podjetjem, ki imajo od enega do pet uslužbencev, in večjim, ki imajo nad petdeset uslužbencev (npr. v komercialnem sektorju) in pred epidemiološko krizo niso imela pravice do takih socialnih blagajnc. To vrsto dopolnilne blagajne upravljajo posamezne dežele, kar je za nas velik problem, saj imamo stranke po vsej Italiji in vsaka dežela ima svoj pravilnik, ki se razlikuje od ostalih: dvajset dežel - dvajset različnih pravilnikov! Začetno je vladal kaos. Od marca do aprila smo dejansko delali vsak dan, našim strankam smo nudili možnost, da so nas lahko kadar koli poklicale, saj so se zaradi epidemiološke krize znašle v hudih težavah. K sreči lahko povem, da uslužbenci, ki trenutno koristijo dopolnilno blagajno, denar končno le prejema.

/ str. 6
Katja Ferletič

POGOVOR Patrick Quaggiato

Zbori so bili moja prva ljubezen

V zadnjih mesecih smo se že pogovorili z nekaterimi zborovodji in dirigenti mlajše generacije z Goriškega in Tržaškega. Tokrat smo pred mikrofonom povabili Patricka Quaggiato, ki je v širši javnosti morda bolj znan kot skladatelj; je pa tudi izkušen in odličen zborovodja.

Vsi od omenjenih mlajših dirigentov so te v pogovorih omenili kot glasbenika, s katerim zelo radi sodelujejo.

Zelo vesel sem, da tako mislijo, dejstvo mi daje spodbudo za nadaljnje delo; tudi sam rad sodelujem z njimi, ker s kakovostno izvedbo glasbo dodatno povzdigujejo. Smo kot nek tim, izmenjujemo si nasvete, izkušnje. Ker pišem skladbe zanje, je dobro, da poznam njihove sestave, oni pa mi povejo, kaj želijo, kaj od mene pričakujejo. Delo nastaja ne izključno iz mojih zamisli, temveč tudi iz nasvetov, ki mi jih sami dajo. Tako lahko skladba in zbor zavenita na najlepši način. Kar se tiče skupine mladih dirigentov, v glavnem spadamo v isto generacijo, veliko se družimo, povezani smo tudi kot prijatelji, izven delovanja zborov.

Kako gledaš na našo zborovsko stvarnost, ki v zadnjih letih dosega zavidljive rezultate?

Primorska je regija zborov. Edino mi premoremo revijo Primorska poje, ki združuje okrog 200 zborov. Drugod je težko najti kaj podobnega. Naši kraji so stičišče med vzhodnim in zahodnim svetom, tu se prepletajo različne kulture. V našem prostoru vidimo eno in drugo, zavedamo se, kako eni in drugi gledajo na glasbo in zbere. To nas spodbuja in bogati. V generaciji dirigentov pred nami je bil posebno markantna osebnost Hilarij Lavrenčič, pred njim še Stanko Jerčič, ki je dvignil gorriško zborovsko stvarnost na višjo raven. Tega, kar je bilo prej, nisem poznal. Če malo razširimo pogled, je bil pred nami na Tržaškem Stojan Kuret, ki pa je še najbolj dejaven v Ljubljani. Primorca sta tudi Ambrož Čopi in Matjaž Šček. Nas je kar nekaj. Mlajša generacija dirigentov je tako imela v bližini kar nekaj vzornikov, ki so vplivali nanje. Precej sem bil povezan s Kuretom in, kasneje, s Čopijem. Enega sem spoznal prek drugega. Dobro sem spoznal tudi Lavrenčiča: mnogi so ga imeli za profesorja harmonije, jaz sem morda edini od teh, ki nisem bil njegov učenec, saj sem harmonijo študiral na konservatoriju.

Leta 2008 si na tržaškem konservatoriju končal študij vokalno-zborovske kompozicije in zborovodstva, štiri leta prej še triletni tečaj za vodenje pihalnih orkestrrov. Ti je bilo vse to koristno?

To je bilo obdobje, ko sem začel razumevati pravila in tehnične prvine, kako se vodi zbor, kako naj potekajo vaje. Prej sem se učil kot samouk, pač ob dirigentih, s katerimi sem pel ali igral. Kaj sem pobral od enega, kaj od drugega, nisem pa še vedel, kaj mi manjka. Ko se lotiš študija, najprej pridobiš osnove, tehnično znanje z dirigentskega in interpretativnega vidika. Bolje razumeš različne vidike in težave pri vajah, fizične in in-

tonančne težave, bolje spoznaš vokalno tehniko itd. Dirigent mora imeti veliko znanja, znati pa mora tudi podajati in posredovati to, kar želi izraziti in poudariti. Po-

sodeloval pri operi Carmen v areni v Veroni; režiser je bil Franco Zeffirelli, glavni dirigent Daniel Oren, veliki imeni... Znašel sem se na odru, kjer nas je poslušalo štirinajst tisoč oseb. Bilo je zahtevno, a lepo; pomembna izkušnja v letih, ko te taka doživetja usmerjajo naprej. Za študij kompozicije sem se odločil tudi zato, ker sem tedaj spoznal orkester. S prof. Binijem smo leto kasneje peli v monumentalnem projektu Ode a Bertrando. Ko nisem več mogel peti v mladinskih zborih, sem stopil v MePZ Štandrež, ki ga je vodila Tiziana Zavaddav in kjer sem pel v letih 1997-2004: tudi to je bila zame lepa izkušnja, ker sem spoznal drugačen glasbeni ambient, okolje odraslih glasov. Bil sem radoveden, kaj pojejo eni glasovi, kaj drugi. Vse mi je bilo zanimivo, stvari sem skušal razumeti, nabiral sem znanje. Vse to me je “sestavljalo”. V tem zboru proti koncu nisem bil zelo reden, saj sem imel vedno več obveznosti in leta 2001 smo se z družino preselili v Martinščino. Ko sem bil star 17 let, mi je Tiziana zaupala en nastop zboru na Jeremitišču.

Si tedaj prvič prijel dirigentsko taktirko v roke?

Ja. Zapeli smo dve ali tri pesmi. Kmalu nato sem za krajše obdobje v Štandrežu vodil cerkveni zbor. Nekaj let sem pel tudi v MePZ Lojze Bratuž: tja so me povabili pevci, pa tudi sam sem si želel spoznavati nove prijeme. Goriški zbor je tedaj vodil Stojan Kuret, nato ga je prevzel Bogdan Kralj. Tudi ta sestav sem opustil, ker sem bil preobremenjen, saj sem že od leta 1998 dalje igral tudi v godbi v Tržiču. Preko Kureta sem prišel v stik s Čopijem: ta je takrat vodil komorni zbor v Novi Gorici, kamor me je povabil. V letih 2001-2004 sem pel tudi tam in našel še višji nivo, nov svet: na prvi vaji smo že peli osemglasne pesmi. Z Ambrožem sva postala prijatelj; on mi je dal tudi nekaj lekcij harmonije, ki so mi bile zelo koristne pred sprejemnim izpitom na konservatoriju leta 2002. Ambrož je pustil zbor v Novi Gorici, je pa bil pobudnik Zbora Univerze na Primorskem, v Kopru. Ker so mu manjkali pevci, me je povabil tja. Iz Trsta, kjer sem študiral na konservatoriju, sem hodil tudi v Koper. Udeležili smo se tekmovanja v Mariboru, Grčiji, Bosni, Španiji, Litvi, turnej po Nizozemski, Srbiji, Bolgariji, nabirali smo bogate izkušnje. Nato sem z nekdanjimi člani Zbora Univerze na Primorskem, ki niso več bili na univerzi, sodeloval še v Komornem zboru Aegida. Leta 2003 sem sodeloval pri Slovenskem projektne zboru z dirigentoma Karmino Šilec in Stojanom Kuretom, v letih 2007-2008 s Coro giovanile italiano, ki ga je tudi vodil Kuret, še prej, v letih 2002-05 pa z Zborom tržaškega konservatorija, ki ga je vodil Walter Lo Nigro; z njim sem pel tudi v Komornem zboru Julius. Zadnja skupina je bila, pred štirimi oz. petimi leti, Decanter, ki je kot sekstet nastala malo za šalo, malo zares. Spoznali smo se v raznih orkestrih in glasbenih skupinah. Da bi razširili repertoar, smo povabili dve dekleti.

Je po tvojem za dirigenta pomembno, da je (bil) tudi sam pevec v zboru?

Po mojem dirigent mora biti pevec! Ko si pevec, “od znotraj” vidiš, katere stvari dobro delujejo, katere dolgočasijo ali razočarajo; glede na to, kako oz. kaj ti dirigent pove, boš lepše pel ali pa ti bo volja do petja upadla. Če se dolgočasijo, od sebe ne daš vsega, kar bi lahko dal. Biti “na drugi strani” je dobra šola: tako se tudi zaveš, katero besedišče je najbolje uporabljati, na kakšen način je najbolje kaj povedati. Včasih se razjeziš, potem sicer dosežeš, kar si hotel, po nekaj minutah pa vidiš, da so pevci demoralizirani, in si pokvaril vzdušje. Za dobro skupine in za doseg rezultata mora biti potrpežljivost obojestranska: ni samo dirigent tisti, ki mora potrpeti, ampak včasih tudi pevci. Rezultati so tisti, ki motivirajo bodisi dirigenta bodisi skupino. Če rezultatov ni, zmanjka “okus”.

Prvi stik z zbori sem doživel z otroškimi zborom Oton Župančič iz Štandreža: star sem bil štiri ali pet let, vodila nas je Elda Nanut. Spominjam se, da smo nastopili na Mali Cecilijanki: stopil sem na oder, žarometi so bili tako močni, da sem bil prav omamljen in niti ne vem, ali sem sploh kaj pel. Nato sem nekaj let pel v otroškem zboru PD Štandrež, ki je pod vodstvom Cristine Marussi vadil v domu Anton Gregorčič. Na srednji šoli sem pel v šolskem zboru Ivan Trinko: Stanko Jerčič je nas je peljal na tekmovanje v San Dona'. V konkurenci z večjimi in krepkejšimi zbori smo osvojili drugo nagrado in še eno posebno nagrado, kar nam je vtilo veliko zagnanosti. Ko sem bil star 12 let, me je prof. Giancarlo Bini z goriške glasbene šole Istituto di musica, kjer sem študiral in pel v šolskem zboru, povabil v svoj zbor Piccoli Cantori Isontini, ki je v poletni sezoni

sodeloval pri operi Carmen v areni v Veroni; režiser je bil Franco Zeffirelli, glavni dirigent Daniel Oren, veliki imeni... Znašel sem se na odru, kjer nas je poslušalo štirinajst tisoč oseb. Bilo je zahtevno, a lepo; pomembna izkušnja v letih, ko te taka doživetja usmerjajo naprej. Za študij kompozicije sem se odločil tudi zato, ker sem tedaj spoznal orkester. S prof. Binijem smo leto kasneje peli v monumentalnem projektu Ode a Bertrando. Ko nisem več mogel peti v mladinskih zborih, sem stopil v MePZ Štandrež, ki ga je vodila Tiziana Zavaddav in kjer sem pel v letih 1997-2004: tudi to je bila zame lepa izkušnja, ker sem spoznal drugačen glasbeni ambient, okolje odraslih glasov. Bil sem radoveden, kaj pojejo eni glasovi, kaj drugi. Vse mi je bilo zanimivo, stvari sem skušal razumeti, nabiral sem znanje. Vse to me je “sestavljalo”. V tem zboru proti koncu nisem bil zelo reden, saj sem imel vedno več obveznosti in leta 2001 smo se z družino preselili v Martinščino. Ko sem bil star 17 let, mi je Tiziana zaupala en nastop zboru na Jeremitišču.

Si tedaj prvič prijel dirigentsko taktirko v roke?

Ja. Zapeli smo dve ali tri pesmi. Kmalu nato sem za krajše obdobje v Štandrežu vodil cerkveni zbor. Nekaj let sem pel tudi v MePZ Lojze Bratuž: tja so me povabili pevci, pa tudi sam sem si želel spoznavati nove prijeme. Goriški zbor je tedaj vodil Stojan Kuret, nato ga je prevzel Bogdan Kralj. Tudi ta sestav sem opustil, ker sem bil preobremenjen, saj sem že od leta 1998 dalje igral tudi v godbi v Tržiču. Preko Kureta sem prišel v stik s Čopijem: ta je takrat vodil komorni zbor v Novi Gorici, kamor me je povabil. V letih 2001-2004 sem pel tudi tam in našel še višji nivo, nov svet: na prvi vaji smo že peli osemglasne pesmi. Z Ambrožem sva postala prijatelj; on mi je dal tudi nekaj lekcij harmonije, ki so mi bile zelo koristne pred sprejemnim izpitom na konservatoriju leta 2002. Ambrož je pustil zbor v Novi Gorici, je pa bil pobudnik Zbora Univerze na Primorskem, v Kopru. Ker so mu manjkali pevci, me je povabil tja. Iz Trsta, kjer sem študiral na konservatoriju, sem hodil tudi v Koper. Udeležili smo se tekmovanja v Mariboru, Grčiji, Bosni, Španiji, Litvi, turnej po Nizozemski, Srbiji, Bolgariji, nabirali smo bogate izkušnje. Nato sem z nekdanjimi člani Zbora Univerze na Primorskem, ki niso več bili na univerzi, sodeloval še v Komornem zboru Aegida. Leta 2003 sem sodeloval pri Slovenskem projektne zboru z dirigentoma Karmino Šilec in Stojanom Kuretom, v letih 2007-2008 s Coro giovanile italiano, ki ga je tudi vodil Kuret, še prej, v letih 2002-05 pa z Zborom tržaškega konservatorija, ki ga je vodil Walter Lo Nigro; z njim sem pel tudi v Komornem zboru Julius. Zadnja skupina je bila, pred štirimi oz. petimi leti, Decanter, ki je kot sekstet nastala malo za šalo, malo zares. Spoznali smo se v raznih orkestrih in glasbenih skupinah. Da bi razširili repertoar, smo povabili dve dekleti.

/ str. 6
Danijel Devetak

Poslanica papeža Frančiška za 54. svetovni dan sredstev družbenega obveščanja 2020

Po delovanju Svetega Duha se vsaka pripoved lahko prerodi v mojstrovino in postane dodatek k evangeliju (1)

Na god sv. Frančiška Saleškega, zavetnika katoških novinarjev, (24. januarja 2020), je izšla poslanica svetega očeta Frančiška za 54. svetovni dan sredstev družbenega obveščanja, ki je bil letos 24. maja pod geslom "Da boš lahko pripovedoval in zapisal v spomin (prim. 2 Mz 10,2). Življenje piše zgodbo". Objavljamo jo v celoti.

"Letošnjo poslanico želim posvetiti temi pripovedovanja, saj menim, da zato, da se ne bi izgubili, potrebujemo svež zrak resnice dobrih pripovedi. Pripovedi, ki gradijo in ne uničujejo. Pripovedi, ki pomagajo najti korenine in moč, da gremo skupaj naprej. V zmedeni glasovi in sporočilih, ki nas obdajajo, potrebujemo človeško pripoved, ki govori o nas in o lepem, ki nas obdaja. Pripoved, ki bo znala z neznostjo gledati na svet in dogodke; ki bo pripovedovala, da smo del živga tkiva; ki bo prikazala prepletanje niti, s katerimi smo povezani med seboj.

1. Tkanje pripovedi

Človek je pripovedujoče bitje. Vse od malega čutimo enako lakoto po pripovedih, kot čutimo lakoto po hrani. Pa naj bodo v obliki pravljic, romanov, filma, pesmi, novic..., pripovedi vplivajo na naše življenje, četudi se tega ne zavedamo. Pogosto se odločamo, kar je prav in kar je narobe, na podlagi likov in pripovedi, ki smo jih po-

notranjili. Pripovedi nas zaznamujejo, oblikujejo naša pričanja in naša obnašanja, lahko nam pomagajo razumeti in izreči, kdo smo. Človek ni le edino bitje, ki potrebuje obleko, da zakrije svojo ranljivost (prim. 1Mz 3,21), am-

pak je tudi edino bitje, ki mora pripovedovati o sebi, se 'obleči' v zgodbo, da bi varoval svoje življenje. Ne tkemo samo obleke, ampak tudi pripovedi. Človekova sposobnost 'tkati' pripelje tako do tkanin kot do tekstov. V vsakem obdobju imajo pripovedi skupen 'okvir', ki predvideva 'junake', četudi vsakdanje, ki se zaradi izpolnitve nekaterih sanj soočajo s težavnimi situacijami. Pri spopadu z zlom jih vodi neka moč, ki jim daje pogum, in ta je ljubezen. Če se poglobimo v pripovedi, lahko najdemo junaške obrazilne zložitve za soočanje z izzivi življenja. Človek je pripovedujoče bitje,

saj je bitje v nastajanju, ki se odkrije in se bogati skozi drame svojih dni. Toda vse od začetka je naše pripovedovanje ogroženo, saj se skozi zgodovino širi zlo.

2. Vse pripovedi niso dobre

'Če boš jedel, boš postal kakor

Bog' (prim. 1Mz 3,4), tako skušnjava kače vključuje v dramo zgodovine trd voz za razvozlanje. 'Če boš imel, boš postal, boš dosegel...', šepeta še danes tisti, ki se poslužuje storytelling (pripovedovanja zgodb) zaradi instrumentalizacije namenov. Koliko zgodb nas omami in prepriča, da za dosego sreče prestano potrebujemo imetje, posedovanje, potrošnjo. Pogosto na 'statvah' komunikacij namesto konstruktivnih zgodb, ki so vezivo za socialne vezi in kulturno tkivo, proizvajajo uničevalne in izzivalne zgodbe, ki kvarijo in trgajo krhke niti sobivanja. Ko se zbirajo nepreverjene informacije,

se odlikava kot Trojica, hudi duh pa seveda želi njegovo podobno popačiti, zato pa hoče tudi uničiti družino. Če se resnično želi znebiti Boga, se je treba znebiti tudi podob, v katerih se odlikava. Ker se najbolj odlikava v družini, jo je treba uničiti. Še ena zabloda človeka je torej ta, da mu bo Bog nekaj vzel, če se poroči in ima otroke, resnica pa je seveda ravno obratna, saj po družini človeku daje neizmerno več od tistega, čemur se je moral zaradi nje odpovedati. Je pa res, da je za to potrebna tista ljubezen, kakršna je v Bogu – žrtvena. Žrtvovanje samega sebe in svoje volje je seveda težko, a je edina prava in zveličavna žrtev, ki prinaša vse blagoslove in darove, ki jih potrebujemo. Vprašanje je torej tudi za današnjega človeka, kakor je bilo tedaj za Jude – si želiš biti odrešen ali ne? Bog namreč ne prihaja, da bi z neko strelo pokončal krivične, temveč podaja grešnemu človeku roko rešitve iz blata, da bi ga dvignil k sebi. Človek v svojem napuhu pa tega noče. Bog pošilja ogenj svojega Duha za troje – za očiščenje, razsvetljenje in preoblikovanje človeka.

To so tri obdobja duhovnega življenja, zadnja stopnja pa je človekova bogopodobnost, ko se oblikuje po Božjem Sinu. Brez očiščenja torej ne more biti drugih dveh stopenj, a brez odpovedi sebi, da bi Bog poslal v nas očiščujoči ogenj, ne more biti niti prve stopnje. Zato pa ne more biti niti duhovnega življenja.

Andrej Vončina

se ponavljajo plehki in lažno prepričljivi govori, se človek zbadajo s sovražnimi izjavami, ne tke človeške zgodovine, ampak se človeku odvzame dostojanstvo.

Medtem ko imajo uporabljene zgodbe zaradi instrumentalizacije namenov kratek rok trajanja, pa je dobra zgodba sposobna prekoračiti meje prostora in časa.

V času, ko je ponarejanje vedno bolj prefinjeno in dosega eksponentne nivoje (deepfake), potrebujemo modrost, da bi sprejeli in ustvarili lepe, resnične in dobre pripovedi. Potrebujemo pogum, da odžene tiste lažne in zlobne (pripovedi). Potrebujemo potrpežljivost in razločevanje, da bi ponovno odkrili zgodbe, ki nam pomagajo, da ne izgubimo rdečo nit med tolikim trganjem današnjega tkiva, zgodb, ki prinesejo na plano resnico o tem, kar smo, tudi v prezrtju junaštvu vsakdana.

3. Pripoved pripovedi
Sveto pismo je Pripoved pripovedi. Koliko dogodkov, ljudstev in oseb nam predstavlja! Že od začetka nam prikazuje Boga, ki je Stvarnik in istočasno Pripovedovalec. On namreč izgovori svojo Besedo in stvari nastanejo (prim. 1Mz 1). Po svojem pripovedovanju Bog kliče v življenje stvari ter na vrhuncu ustvari moža in ženo kot svobodna sogovornika, ki skupaj z njim ustvarjata zgodovino. V

enem izmed psalmov stvaritev pripoveduje Stvarniku: 'Zares, ti si ustvaril moje ledvice, me stkal v materinem telesu. Zahvaljujem se ti, ker sem tako čudovito ustvarjen /.../. Moje kosti niso bile skrite pred tabo, ko sem bil narejen na skrivnem, stkan v globočinah zemlje'. Nismo se rodili dovršeni, ampak moramo dopustiti Bogu, da nas neprenehoma tke in izboljšuje. Življenje nam je bilo podarjeno kot povabilo, da nadaljujemo tkanje tega čudovitega čuda, kar smo mi sami. V tem smislu je Sveto pismo velika ljubezenska zgodba med Bogom in človeštvom, v središču katere je Jezus. Njegova zgodba namreč 'vodi k dopolnitvi ljubezni Boga do človeka in hkrati dopolnitvi ljubezenske zgodbe človeka do Boga. Človek je tako poklican iz roda v rod pripovedovati in ohranjati v spominu najpomembnejše dogodke te Zgodbe zgodb', ki so sposobni posredovati smisel tega, kar se je zgodilo.

KAJ NAM HOČE POVEDATI KORONAVIRUS? (9) PRIMOŽ KREČIČ

Strah in zaprtost še ostajata

Prvi val pandemije se počasi umirja, zato se učimo živeti odprto, vendar z maskami, razdaljo in razkuževanjem v zaprtih prostorih ter izogibanjem množičnih dogodkov. Iz omejitev v času te pandemije so se pognali najprej tisti, ki jim je bilo vse to odveč in so komaj čakali, da naprej uživajo po svoje in se ne brigajo za druge. Tudi drugi, bolj previdni in odgovorni, so počasi vzpostavili svoje življenje tako v službi, kot v družbi in prostem času. K temu sta tudi prispevali toplota pomladi in lepota narave. V cerkve so se vrnili verniki, dobra tretjina obiskovalcev bogoslužja se je pridružila, postopoma prihajajo še drugi, zlasti družine z otroki, mladi in starejši.

Ob vseh teh obstaja še skupina ljudi, ki jih je pandemija prestrašila do globin in se tega nikakor ne morejo rešiti. Razlogi so različni. Nekateri so zboleli za podobne bolezni in jih je bilo strah, da so se nalezili koronavirusa. Veliko strahov je bilo v domovih za upokojeince in tam, kjer so tudi v najtežjih časih delali z ljudmi. Nekateri so pri tem povsem otrdeli. Strah je bilo sorodnike, ki so imeli svoje v domu ali v bolnišnici in jih niso videli dolgo časa. Mnogim je strah naredil velike oči, da je že najmanjše kihanje pomenilo nevarnost pred okužbo.

Vsi se v življenju srečujemo s strahom, saj je del življenja in je koristen, da ne gremo čez določene mere. Obstajajo tudi drugačni strahovi, ki so povezani s kakšnimi grenkimi izkušnjami in se usedajo v zavest ljudi. Nekateri želijo te strahove potlačiti, iti mimo njih, kot da jih ni, še hujsje se je kopati v njih, da postane kar prijetno se bati in smiliti samemu sebi. Prava pot srečanja s strahom vodi k soočenju z njim, da ga vidimo, odkrijemo, zakaj je nastal, in živimo naprej z njim. Vsekakor ga moramo poslušati, ker ima svoj pomen, pomaga nam, da ne gremo čez meje, kjer je nevarno in smo ogroženi. Bolni strah nas želi odvrniti od tega, da se soočimo z njim, tako se polasti našega čustvenega sveta in ga ne moremo več obvladati. Pomembno je poseči,

ko nam strah predstavlja oviro pred srečanjem z našo skrivnostjo in osebnim jedrom, kajti samo tam je lek za pozdravljenje strahu in duhovnih ran. Notranjost nam pomaga stvarno sprejeti svoje življenje, tudi udarce, težave in presenečenja. Zavedanje svoje minljivosti in kratkosti nam pomaga, da ne zbežimo v iracionalno, ampak sprejmemo svoje meje in naredimo korak vere ter zaupanja vanj, ki nas podpira v vseh okoliščinah, tudi, ko smo šibki in nemočni. Tako se strah spremeni v skrivnost življenja, postane naklonjenost, ljubezen, deluje kot blagoslov. Če ne naredimo tega koraka, lahko bežimo v daljne kraje ali se skrivamo doma, še vedno bomo v krempljih strahu in velikih podob nemoči, ki nas bodo hromile. Ko se postopoma odpirajo ukrepi in ljudje so še opreznosti, potrebujemo veliko ljubezni in pozornosti. Sveti Janez pravi v svojem Prvem pismu, da ljubezen premaga strah. S tem kaže terapijo za mnoge, ki se

še niso otresli pritiska karantene in pandemije: pomagati tem ljudem, da začutijo Božjo in človeško ljubezen. Ta se še posebej sklanja v trenutke, ko so nastale rane, da so ljudje zakričali in jih ni nihče slišal. Potlačili so bolečino in boli, ko se srečajo z njo. Zato so močno sredstvo bližina, pogovor in molitev. Kar

se sreča z Jezusovo Veliko nočjo, premaga strah in smrt ga ne more zlomiti. Binkoštni Sveti Duh nas vabi, da se poženemo iz kalupov in skrivanj, da gremo po Jezusovi poti in prihodnosti. Videli smo temo, ogroženost, svet brez Boga, nasilje, brezčutnost, pa tudi veliko lepega, medsebojne pomoči, spoštovanja, zaupanja. Angel je rekel Mariji, naj ne bo prestrašena, ker je v rokah Boga. Tudi Jezus je pri svojih velikonočnih srečanjih razbijal strah učencev: Mir vam bodi! S tem mirom se približajmo k bratom in sestram, ki so še vkljeni, in jim povejmo, da so vredni, da jih imamo radi in jih ima Bog rad. Molitev bo skrajšala poti in se prebila skozi mnoge namišljene pomisleke in neodločnosti. Postopoma se bo tudi srce sprostito in zadihalo.

Misel na Sv. Trojico Božja ljubezen

Na praznik Presvete Trojice premišljujemo dve vrstici iz Jezusovega nočnega pogovora s "skrivnim" učencem Nikodemom. Prva vrstica nam govori o neizmerni Božji ljubezni do nas ljudi, iz ka-

tere se je zgodilo vse dobro, kar je, od stvarjenja dalje. Nazadnje so seveda prihod Sina in njegova smrt na križu, potem pa vstajenje, iz ljubezni pa je še dar Sv. Duha. Ko torej sv. Janez uporabi besedo svet, misli na nas ljudi, kakor izpovedujemo v veroizpovedi: "ki je zaradi nas ljudi in zaradi našega zveličanja prišel iz nebes...". Četudi smo grešniki, nas Oče vseeno ljubi, toda po Sinu, ker smo v njegovem presvetem Srcu, katerega mesec je junij. Oče nas torej ljubi v Jezusovem Srcu, in to že od nekdaj, ker vedno ljubi po Svojem sinu in v njem, po katerem je tudi vse ustvaril in nam dal tudi Sv. Duha. Četudi pa nas Bog ljubi v svojem Sinu in našem Gospodu Jezusu Kristusu, mi žal pogosto menimo drugače in se mu stalno skrivamo in izmikamo. Napačno namreč mislimo, da če bomo svojo grešnost in krhkost spoznali ter priznali, nas bo Bog uničil. A to seveda ni tako, saj nam Gospod v evangeliju lepo pravi, da če znamo mi dati svojim otrokom dobre reči, bo toliko bolj dal naš dobri nebeški

tega vedno znova poviša, kakor nam pričuje sv. Pavel. Bog torej vselej deluje kot Sv. Trojica, kot Oče, Sin in Sv. Duh, ne deluje kot posameznik, temveč kot skupnost, podoba te skupnosti pa je družina, ki jo sestavljajo mož, žena in otroci. Če zakon ni sklenjen pred Bogom, to ni družina, kakor tudi razne druge izmišljotine moderne dobe. Bog

Andrej Vončina

/dalje

ZCPZ GORICA G. Karel Bolčina, predavanje na Facebooku

Da bi koncerte v sakralnem prostoru doživljali bogato in pravilno (2)

Druugo predavanje v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica je g. Karel Bolčina 14. maja na Facebooku uvedel s trditvijo, da vsi koncerti v cerkvi imajo samo en namen: *dvigniti srce in duha poslušalca v višine*. "Koncert v cerkvi ni predstava, dokazovanje glasbene nadarjenosti, letni zaključni izpit, nadomestilo za bogoslužje ali srečanje pevcev". Kongregacija za bogoslužje in zakramente predlaga koncert kot pripravo na obhajanje določenega praznika, koncert, da bi dali večjo pozornost in vsebinskost posameznim liturgičnim obdobjem, da bi tudi neverni ali od Cerkve oddaljeni doživljali bogastvo cerkvenih poslikav ob živi glasbi, da bi bilo poslušanje Božje besede in poglobitev vanjo prijetnejše in globlje, da bi ohranili glasbene umetnine, ki jih ne uporabljamo več pri bogoslužju in so biseri cerkvene glasbene zakladnice, da bi turistom in obiskovalcem cerkve približali sveti kraj in ga očili od posvetnega. O izbiri repertoarja za koncert v cerkvi je g. Karel povedal, da za vsako dejanje v cerkvenem prostoru je odgovoren "krajev-

ni varuh cerkve", župnik oz. rektor, v zadnji instanci škof. Tudi koncert mora biti del pastoralnega življenja skupnosti, zato je prvi oblikovalec koncerta vedno krajevna cerkvena skupnost. Kdor prireja koncert, sodeluje; duhovnik torej

sprejme sodelovanje in povabi na koncert, ki ga nudi neki prireditelj. "Med koncertom izvajalci niso samo osebki predstave, ampak so preroki, ki v glasbeni obliki nekaj sporočajo". Kar se tiče izbire vsebine koncerta, ima glasbeni vodja ali izvajalec dve možnosti: ali izbere prostor, ki bo primeren pri-

pravljenemu koncertu, ali izbere koncert, ki bo primeren določenemu prostoru. "Ni vsaka cerkev primerna za vsako glasbo". Umetniški vodja si mora narediti načrt in v njem najprej določiti cilj, namen, sporočilo koncerta. Repertoar

sestavimo na določeno tematiko. V primeru dvoma, ali je glasba primerna za cerkveni prostor ali ne, se mora vodja predčasno pogovoriti z izvedencem, npr. z župnikom, ki se lahko obrne tudi na izvedence na škofiji. Izbira namreč ni vedno lahka. Vodja mora upoštevati bodisi elemente, ki

jih ima na razpolago (število pevcev oz. glasbenikov), bodisi kraj. "Orkestra dunajske opere ne bomo vabili v cerkev na Vrh Sv. Mihaela"... Duhovni koncert ni kulturni nastop, gre za podajanje duhovnih vsebin v obliki glasbe, zato je treba biti pozorni. Vodja s pomočjo usposobljenih pomočnikov mora preučiti, kateri instrumenti, predmeti, scena, razsvetljava spada jo v vsebinski krog koncerta. Pevske oz. glasbene vaje naj bodo izven bogoslužnih prostorov; ko se vaje premaknejo v cerkev, pa je treba upoštevati pravila vedenja, saj smo v sakralnem prostoru. Tudi oblačilo izraža koncert; treba je izbrati tako, ki bo primerno za prostor in čas. "Tudi obleka nekaj sporoča". Najprimernejša in najkrajša pot je ta: ko ima vodja pripravljen obris koncerta, naj stopi do cerkvenega glasbenega izvedenca ali škofijskega liturgičnega urada; naj predstavi koncept koncerta in naj bo odprt za pogovor, popravke, predloge in usmeritve. Dobro je pravočasno napisati prošnjo ordinariju in v njej izraziti datum, urnik, spored z naslovi in avtorji. Po prejemu pritrdilnega odgovora ordinarija je potrebno stopiti v stik z župni-

kom, ki bo dovolil uporabo prostora. Vstop v cerkev mora biti prost, brez vstopnine; kvečjemu so dovoljeni le prostovoljni prispevki. Izvajalci, ki morajo biti dostojno oblečeni in se morajo obnašati prostoru primerno, načeloma ne bodo vstopili v prezbitერი. Posebno spoštovanje naj imajo do oltarja, sedeža in ambona. Najsvejši zakrament naj bo med koncertom shranjen v primeren kraju. Koncert naj spremlja predstavitev, ki naj v poslušalcih vzbudi duhovno razpoloženje. Organizator koncerta mora podpisati pogodbo z župnikom, v kateri mora biti zabeleženo, da si organizator jemlje nase civilno odgovornost, finančne stroške, posrpa prostora, morebitno škodo na manjših ali večjih površinah. Ker je koncert usmerjen Bogu in ne izvajalcem, pohvala izvajalcem ni potrebna. Po drugi strani so se izvajalci trudili in potrudili, zato so vredni zahval in pohval. Ploskanje je lahko izraz letih, npr. samo ob koncu izvedbe, sklopa, izvajanja posameznika oz. skupine.

G. Karel je po predavanju z jasnimi besedami tudi odgovoril na nekatera konkretna vprašanja. Med drugim je odlično povzel bistvo predavanja, ko je poudaril, da "cerkveni pevovodja, organist ali pevec mora imeti v sebi neko duhovno življenje. Drugače je maska". Kdor ima v sebi bogato duhovno življenje, "ni treba, da išče odgovore na škofiji".

Danijel D.

Slavje na Zaplazu

Škof Glavan: blaženi Grozde je priprošnjik predvsem mladim

Na Zaplazu, kjer je glavna romarska pot novomeške škofije, je bilo zadnji dan maja slovesno ne le zaradi praznika Binkošti. Kot poroča portal Radia Ognjišče, so namreč pripravili osrednji romarski shod ob godu bl. Alojzija Grozdeta. Slovesno somaševanje je vodil škof Andrej Glavan. 13. junija bo minilo deset let, odkar je bil Grozde na vseslovenskem evharističnem kongresu v Celju pred 32.000 verniki razglašen za blaženega. Škof Glavan ga je takole opisal: "Alozij Grozde je vzornik izbire evangeljskih vrednot. Tisto, kar moramo postaviti na prvo mesto v svojem življenju, je Božja ljubezen, ki nam jo je Jezus Kristus razodel s tem, da je za nas daroval svoje življenje. Postal je zgled in priprošnjik zlasti mladim". Relikvije mučenca Grozdeta so shranjene v stranskem oltarju v središču na Zaplazu, kjer so verniki ob sklepu svete maše tudi molili in prosili, da bi bil kmalu prištet med svetnike. Slovesnost je bila priložnost tudi za podelitev odličja sv. Jožefa, ki jo je tokrat prejela družina Koprivc iz Stare Gore vžupniji Mirna, ki je s svojimi enajstimi otroki verjetno najštevilnejša v novomeški škofiji.

NAŠI DUHOVNIKI IMAJO VELIKO IDEJ IN SE MOČNO TRUDIJO, DA BI NAM BILI BLIZU TUDI OD DALEČ

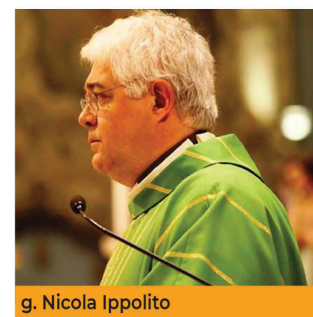
Tudi v najtežjih trenutkih karantene so naši duhovniki našli veliko načinov, da bi nam bili blizu s konkretno in duhovno pomočjo. V zgodbah, ki jih tu navajamo, lahko najdeš nekaj primerov tega, kar so naredili, ko so dali ljudem na razpolago sebe s svojim delom in tudi ustvarjalnostjo.

C.E.I. Italijanska škofovska konferenca

INSIEME
AI SACERDOTI

Župnija San Gabriele dell'Addolorata v Rimu, leži nasproti večje skupine stanovanjskih hiš, kjer živi veliko vernikov. Ker ni bilo mogoče zbrati skupnosti v cerkvi, je g. Antonio Lauri "premaknil" obhajanje nedeljske maše na streho stavbe. Mnogi so stopili na balkone in tako, s pomočjo mikrofona in zvočnika, je zamisel g. Antonia omogočila vsem, da so se udeležili svete maše: to je konkreten primer Cerkve, ki se je resnično približala vernikom.

G. Alberto Debbi, sedanji župnijski vikar v kraju Correggio (RE), je ne le duhovnik, temveč tudi zdravnik, pnevmolog. V teh trenutkih trpljenja je sklenil, da se začasno vrne v bolnišnico, da bi bil blizu bolnikom in v oporo nekdanjim kolegom; drugim je dal na razpolago svojo izkušnjo, svojo vero, svoje življenje. "Še naprej bom molil in maševal za vse vas. Moj oltar je sedaj bolnikova postelja".

g. Nicola Ippolito

V kraju **Samarate (VA)** g. **Alberto Angaroni** in g. **Nicola Ippolito** dejavno sodelujeta pri pobudi "Pomagaj nam doseči še enega otroka" z namenom, da bi nabavili računalnike in tablice za otroke, ki jih nimajo. Tako lahko vsi, tudi družine, ki nimajo veliko možnosti, sodelujejo pri šolskih dejavnostih na daljavo. Poleg tega, da pomagata iskati, sta g. Nicola in g. Alberto tudi dala na razpolago župnijski tiskalnik za tiskanje prvih nalog in vaj.

PODPRI PRIZADEVANJA
DUHOVNIKOV Z DAROM,
NE DA BI SE PREMAKNIL OD DOMA

• s kreditno kartico **nexi** **VISA** s klicem na brezplačno telefonsko številko Nexi 800-825000 ali prek portala www.insiemeaisacerdoti.it

• s spletnim bančnim nakazilom na enega izmed tekočih računov, ki jih najdeš na portalu www.insiemeaisacerdoti.it

S 3. STRANI Pogovor: Martin Drufovka

“Z uporabo sodobnih tehnoloških sredstev ...”

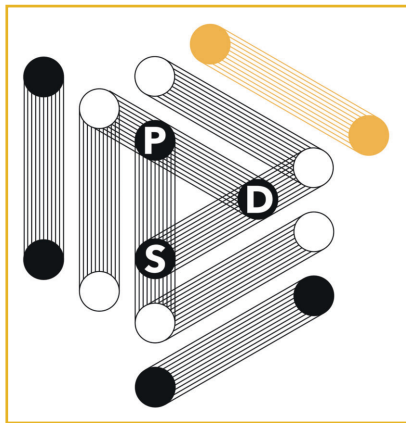
Delate večinoma s podjetji ali tudi s posamezniki? Večinoma delamo s podjetji, ki imajo sedeže v različnih krajih Italije, in spremljamo italijansko tržišče za evropske multinacionalke.

Po čem največ sprašujejo vaše stranke? Trenutno je na dnevnem redu upravljanje dopolnilnih blagaj.

Vaše poklicno združenje spremlja tudi številna krajevna podjetja. Kakšno je na splošno “zdravje” podjetij na Goriškem? Že proti koncu lanskega in na začetku letošnjega leta smo opazili, da so po veliki gospodarski krizi iz leta 2012 marsikatera podjetja počasi spet prihajala na zeleno vejo. Žal je nastopil koronavirus in veliko podjetij je spravil spet na kolena. Srčno upam, da bodo hude finančne posledice premostljive, v tem trenutku pa je pomanjkanje likvidnih finančnih sredstev njihov največji problem.

Kako ocenjujete pomoč, ki jo Contejeva vlada namenja podjetjem? Ne glede na politične barve strank, ki so trenutno na oblasti, moram priznati, da je dejstvo, da je vlada omogočila osemnajst tednov dopolnilne blagajne izven navadnih standardov, to se pravi izključno zaradi epidemiološke krize, velik podvig. Te tedne lahko podjetje izkoristi do konca meseca oktobra. To seveda ni dovolj, veliko problemov še ostaja. Za vse štiri vrste dopolnilne blagajne zavod INPS določa enotno pravilo glede višine

denarnega zneska dopolnilne blagajne. Ta naj bi bil približno 80% bruto zneska plače uslužbenca, upoštevajoč seveda maksimalno višino zneska nadomestila, ki ga zavod določa (do 2.159,48 evra bruto plače je maksimalno nadomestilo 939,89 €, nad 2.159,48 evra pa 1.129,66 evra), od tega pa se odšteje še davek irpef. Treba je poudariti, da višja je bruto plača, večji je delež neto plače, ki jo delavec izgubi. Iz-

guba plače je zato lahko tudi 50%! Denarna sredstva za dopolnilne blagajne prihajajo iz skupnega državnega sklada: CIGO in FIS trenutno upravlja zavod INPS, FSBA upravlja bilateralni zavod za obrt, CIG in Deroga pa upravljajo posamezne dežele. Po zadnji državni uredbi z zakonsko močjo, t. i. “Decreto rilancio”, pa bo za vse skrbel INPS – tako kot bi, po mojem mnenju, moralo biti že od vsega začetka.

Kakšne so vaše projekcije glede razvoja krize? Po mojem mnenju je kriza najhuje prizadela področje turizma. Kar se tiče trgovskih dejavnosti, so te v težavah že od leta

2012, določene industrijske dejavnosti pa so tudi v času krize redno poslovale in niso imele potrebe zaprositi za dopolnilno blagajno. Nekaterim podjetjem se je promet še povečal, medtem ko je turizem popolnoma na tleh. Leto 2020 je sicer za določene sektorje že izgubljeno – rešiti moramo, kar se da. O morebitni, sicer nedvomno zelo nizki rasti, bomo lahko govorili šele naslednje leto. Vsekakor sem prepričan, da se bodo podjetja spet postavila na noge.

Sodelujete tudi z drugimi ustanovami? Katere so največje težave pri tem? Dejansko opravljamo delo posameznikov med različnimi ustanovami, kot so Zavod za zaposlovanje, zavod INPS, zavod INAIL in davčni urad, ter posameznimi podjetji. Vse podatke podjetij posredujemo javnim ustanovam po telematičnih poteh. Največja težava je krčenje delovne sile v javnih ustanovah, kar pomeni, da moramo mi opravljati veliko njihovega dela. Sektor, v katerem delujemo, je podvržen spoštovanju pravil o varnosti na delu, spoštovanju predpisov glede varovanja osebnih podatkov (“privacy” - GDPR) in preprečevanja pranja denarja (“antiriciclaggio”).

Kako bi se po vašem mnenju lahko izboljšalo vaše delo? Prepričan sem, da bi se delo lahko izboljšalo le z uporabo sodobnih tehnoloških sredstev. Mi smo v tem smislu na tekočem, pri vsakodnevnem delu se izogibamo uporabi papirja. Velik problem še vedno predstavljata birokracija, ki je v italijanski javni upravi ogromno, ter seveda preobsežno število zakonov in zakonskih določil - pomislimo samo na t. i. “Decreto rilancio”, ki ima celo 98 odredb, predvidenih za njegovo izvajanje.

Simbolna akcija goriških in novogoriških gasilcev na skupnem trgu Mavrica nad dvema Goricama

Gasilci iz Gorice in Nove Gorice so 27. maja čez skupni trg dveh Goric (Transalpina/Trg Evrope) ustvarili mavrico, simbol upanja v času epidemije. V lepem sončnem popoldnevu so s tem dejanjem, ki so ga poimenovali “Narazen, a vedno skupaj - Distanziati, ma sempre uniti”, želeli potrditi, da ogenj ne pozna meja, prav tako gasilci, ki že vrsto desetletij z gledno sodelujejo; hkrati so hoteli še sporočiti, da so prebivalci dveh mest združeni, čeprav so trenutno fizično ločeni.

Gasilci so lep primer tega, saj so povezani v stalni koordinaciji, za seboj pa imajo že veliko skupnih reševalnih akcij. Njihovo simbolno gesto so na trgu pozdravili tudi župana obeh Goric dr. Klemen Miklavčič in Rodolfo Ziberna ter goriški prefekt Massimo Marchesiello. Miklavčič je poudaril, kako je to sodelovanje pomembno, saj s skupnimi močmi rešujejo življenja. Tokrat so prepletanost dveh mest prikazali gasilci, v preteklih tednih so to storili ustvarjalci in športniki ter predstavniki civilne družbe. “To dokazuje, da je vizija enega skupnega mesta pra-

va vizija”. In še: “Nesreča mreže” na meji nam je prinesla srečo, da smo v žarišču objektivov in medijev. Ziberna je dodal, da ljudje, ki ne poznajo našega prostora, težko razumejo, da nismo na meji, da na meji nismo ločeni, temveč prepleteno živimo v simbiozi in prijateljstvu. Poveljnik Gasilske enote Nova Gorica Simon Vendramin je poudaril, da gasilci ne poznajo meja: “Novogoriški in goriški gasilci sodelujemo v soseski, v katerem je življenje zelo prepleteno in vedno priskočimo na pomoč”. Z italijanskim gasilci imajo

sprejet protokol za obojestransko pomoč v primeru nesreče, je pritril direktor Javnega zavoda za gasilsko in reševalno dejavnost Gasilske enote Nova Gorica Aleš Markočič. Mavrico, ki jo je uspešno posnel le dron (samo on se je - svobodno - premikal iz ene države v drugo), je s glasbeno spremljavo pospremlil Goriški pihalni orkester pod vodstvom dirigenta Sandija Ceja. Po podvigu sta si ekipi gasilcev skozi okence v mreži v sproščnem in pristnem prijateljskem vzdušju izmenjali priložnostna darila in se slikali.

S 3. STRANI Pogovor: Patrick Quaggiato

Zbori so bili moja prva ljubezen

Problem sestava je bil, da nismo imeli nekega umetniškega vodje, “upravljali” smo se sami. Toda samo “od znotraj” stvari ne slišiš na najboljši način.

Katere druge zборе si doslej vodiš in katere vodiš zdaj? Moj prvi zbor je dejansko bil cerkveni zbor v Štandrežu. Spomnim se, da smo leta 2000 imeli blagoslov obnovljenih orgel z nastopom. Nastopil je okrepljen cerkveni zbor, ki sem ga vodil jaz, na orgle je igrala Angela Tomanič. Kot dirigent godb sem prvič vodil skupino leta 2003: nadomestil sem glavnega dirigenta godbe iz Tržiča, ki je imel zdravstvene težave. Nastop v tržiškem gledališču ni bil dolg, pa niti enostaven: vodil sem pihalni orkester, nekaj skladb pa orkester in zbor skupaj. V orkestru jih je bilo 40, v zboru 60, pa se nisem ustrašil. Repertoar ni bil lahek, bilo je nekaj Verdija, pa tudi sodobnejše glasbe, npr. Vangelis. Dobra izkušnja!

V letih 2008-2014 sem vodil MePZ Rado Simoniti z Dobrovega. Ob koncu študija na konservatoriju so me povabili v Brda in sem rad sprejel, da bi čim prej začel udeleževati to, kar sem se naučil. Nato sem vodil žensko-dekliški komorni zbor Plejade iz Ajdovščine. Leta 2016 so po odhodu Aleksandre Pertot iskali novega dirigenta za zbor F. B. Sedej iz Števerjana in vprašali mene. Še sedaj sem tam.

To je v tem trenutku tvoj “glavni” zbor? Da. Precej hodim v Števerjan, saj sem z letošnjo sezono prevzel tudi vodstvo mladinskega zbora. Pred nekaj meseci smo si zadali cilj, da bi šli na revijo Primorska poje, da bi samo kot mešani, ampak tudi kot moški zbor. Kmalu nato so sklenili, da revijo prekinemo zaradi koronavirusa, a k sreči nam je v februarju uspelo nastopiti z moškim sestavom, tako da nismo vadili zaman. Svoje delo nadaljujem tudi v Ajdovščini. Poleg tega s kom drugim sodelujem projektno.

Peti v zborih pomeni se družiti, zato je bilo njihovo delovanje v času pandemije prekinjeno. Kako si kot dirigent doživljal zadnje mesece? Si bil v stiku s pevci? Vam je manjkalo se srečevati? Zbori, s katerimi sodelujem, so prekinili delovanje. Kakšen večer smo se sicer “našli” na kakšni internetni platformi, kjer smo se pogovarjali, kako bi lahko našli kakšno rešitev, pa je žal nismo. Problematično bi bilo imeti na primer vajo preko interneta, povezava v Števerjanu ni po vseh zaselkih optimalna; zbor sestavlja dve oz. tri različne generacije pevcev in vsako morajo “prijeti” na drugačen način. Po internetu bi zato ne šlo. Tako smo bili primorani delovanje prekiniti. Tudi v Ajdovščini se nismo uspeli zmeniti.

Kako nameravate nadaljevati delo v zborih po tem “oklepanju”? Ta “pavza” po mojem ne bo prinesla nič dobrega. Izgubljam “treninge”. Ponovno se postaviti v tirnice ne bo lahko. V začetku bomo morali nadoknaditi navdušenje, marsikaj bom morali “preslišati”, potem bomo morali začeti spet piliti. Dokler še ne bo jasno, kako bomo lahko nadaljevali, ne delam velikih načrtov, saj se mi zdi, da bi samo izgubljal čas. Ko bom točno vedel, kaj lahko delamo in česa ne, bomo začeli premišljevati za naprej. V Števerjanu k sreči nismo imeli večjih načrtov,

saj bi drugače pripravili celo sezono. Nekaj smo imeli v mislih, kakšen zahtevnejši projekt pa smo prenesli na naslednje leto. Zadnji nastop z mešanim zborom smo imeli januarja letos, z mladinskim in moškim februarja.

Ti tudi uspešno vodiš različne pihalne orkestre ... Tudi to delovanje je bilo v tem času prekinjeno?

V Tržiču sem igral in bil pomožni dirigent, to mi je bilo všeč. Ker sem opravil triletni tečaj za diri-

Tudi društvo Sedej ima torej svojo zborovsko “piramido”... Da, jaz vodim mešani, moški in mladinski zbor. Otroškega in malega otroškega vodi Martina Hlede.

Mešani zbor je v zadnjih nastopih prijetno presenetil občinstvo s krepkimi glasovi, izvirnim repertoarjem in mestoma tudi s kakšnim simpatičnim prizorčkom oz. presenečenjem... Rad iščem novosti. Starejši pevci so ponavadi navezani na starejše repertoarje. Ko pa imaš mlajši sestav, si moraš upati narediti nekaj več. Če pevci to dobro sprejmejo, je še toliko lepše. Vedno skušam izbrati program, ki ga drugi ne izvajajo ali ki je redko izvajani. Prav je, da poslušalci slišijo tudi kaj novega. Kako naj drugače pridejo na dan pesmi sodobnih skladateljev? Poleti, ko imam ponavadi več časa, v različnih zbirkah iščem nove skladbe in si mislim, da bi ena pač šla dobro za tak ali drugačen sestav na taki ali drugačni ravni. Radi presenečamo poslušalce, da malo spremenimo navade. Cecilijanka je npr. v zasnovi “stara” revija. V zadnjih letih so jo organizatorji malo posodobili s tehnološkimi vložki, toda sistem je še vedno star: zbor stopi na oder, zapoje in gre. Mi smo npr. s pesmijo o kolesu prišli, “zrežirali” prizorček in skušali biti bolj dinamični. Pokazati smo hoteli nekaj novega. Leta 2016 smo prinesli neobičajno pesem, Tehtanje duš Alda Kumarja, ki je trajala šest minut: pevec poje in pripoveduje zgodbo, zbor prispeva glasbeno kuliso. Matej Pintar, ki je po duši pravi igralec in komaj čaka, da stopi na oder, je izziv rad sprejel. Leta 2017 smo zapeli hudomušno pesem o biciklu, ki smo ji priredili besedilo: Matej jo je “presadil” v Števerjan, tako so jo pevci bolj čutili za svojo. Nadalje smo sodelovali z Denisom Novatom in z zborom pripravili nekaj narodnozabavnih pesmi, eno Avenikovo smo leta 2018 nesli na Cecilijanko; pesem je spremljal instrumentalni trio harmonika-kitara-bas. Tudi tako smo malo poživilji revijo. V sezoni 2019-2020 smo se odločili za bolj tradicionalne pesmi, saj so v zadnjem letu prišli v zbor mlajši pevci, zaradi česar nismo mogli ciljati previsoko. Mladih nisem hotel “ustrahiti” z zahtevnejšimi pesmimi, zaradi katerih bi morda ne želeli prihajati več na vaje. Kakšenkrat je potrebno narediti korak nazaj.

MePZ Sedej je eden najbolj številnih v zamejstvu... Da. Če smo vsi, nas je okrog 40.

genta pihalnega orkestra, so me leta 2004 privabili v Krmin. Star sem bil 21 let, zaupali so mi vodstvo pihalnega orkestra. Na razgovoru sem jim očitno vzbudil zaupanje, tako da sem še vedno tam. Zadnje čase se je orkester pomladil, kakovost se je zvišala, zaradi česar lahko še kaj naredim, še lahko gradim. Zato to skupino še naprej rad vodim. V Doberdobo sem godbo začel vaditi leta 2005: rad sem sprejel, ker je to edina taka slovenska skupina na Goriškem. Iskali so slovenskega dirigenta in takih ni kaj dosti ... Nabiram si veliko izkušenj, iščem vedno nove repertoarje. Če hočem spodbujati godbo, potrebujem novosti, ki najprej spodbujajo mene in me silijo naprej. V Krminu sem reden dirigent, v delo pa skušam angažirati tudi mlade. Če hočeš, da ostanejo, jih moraš vključiti. V Doberdobo me včasih ni, tam sem prisoten za glavne nastope in kot umetniški vodja, imam pa dva pomožna dirigenta, ki me po potrebi nadomeščata. Da bi ne bili preveč časa ustavljeni, sem v Krminu izbranim godbenikom predlagal, naj z metronomom posnamejo vsak svoj part Piazzollovega Libertanga. To so naredili, jaz pa sem gradivo montiral in jim poslal skupni posnetek. Čakam odziv.

Čeprav sem te želel tokrat intervjuvati samo kot dirigenta, pa si le privoščim vsaj eno vprašanje o tebi kot skladatelju: raje skladaš zborovsko ali instrumentarno glasbo? Kakšne so bistvene razlike? Začel sem z zbori. Ti so bili moja prva ljubezen. Rad imam prepletanje glasov, polifonija me najbolj privlačuje. Rad pišem tako, da ima vsak glas svojo melodično linijo, svoj ritem. Zgledujem se po renesančnih skladateljih, kar ni običajno za sodobne avtorje. To me razlikuje od drugih. Ker pa ne maram rutine, moram najti nekaj, da me pritegne k delu, spodbuja. Zato rad pišem tudi za instrumente, orkestre. Gre za drugačen način dela, saj lahko ustvarjam različne barve in učinke. Z zborom lahko narediš ogromno stvari; orkestru manjka besedilo, lahko pa narediš veliko drugega. Orkester ima vseeno veliko izpovedno moč, poslušalec lahko posreduje močno sporočilo, kljub temu da ni besed. Odsvisno je od poslušalca, koliko so odprti in dovzetni za to. Ko izbiram repertoar oz. ko pišem, vedno pomislim na to, kdo bo skladbo izvajal in kdo poslušal. Skladatelj namreč ne sme pustiti poslušalcev ravnodušnih. Nekaj jim moramo povedati, sporočiti!

POGOVOR Jan Devetak

“Prepričan sem, da hočem živeti od tega, kar delam!”

Jan Devetak je star 20 let in je doma iz Gorice. Študira montažo na univerzi Civica scuola di cinema Luchino Visconti v Milanu. Poleg študija se že vrsto let ukvarja z ustvarjanjem posnetkov. Pred kratkim je sodeloval pri uresničitvi videospota za projekt Nova Gorica - Evropska prestolnica kulture 2025. V nedeljo, 31. maja 2020, so ob 20.50 na slovenskem programu deželnega sedeža Rai predvajali njegov zadnji podvig, *Amore Covid19*; ponovitev bo v četrtek, 4. junija, po večernih poročilih.

Jan, že več let imaš posebno veselje za svet filma/kina. Kako se je vse to začelo? Kateri so bili tvoji prvi poskusi?

Začel sem pred petimi leti, čeprav sem vedno imel posebno veselje do ustvarjanja nasploh, še bolj kot do sveta filma in kina. Že kot otrok sem veliko risal, v najstniških letih sem tudi rad ustvarjal s peresom. Ljubezen do filma so mi posredovali starši. Ko sem spoznal film, se mi je zdelo, kot da bi se srečal s starim prijateljem. Kot ustvarjalec videospotov moram imeti jasne ideje pri uresničitvi neke vsebine, spopadati se moraš z učenjem tehnike in uporabe sredstev, ki jih imaš na razpolago. Naučiti sem se moral snemati, režirati in se ukvarjati z montažo. Ob tem sem odkril, da mi je le-ta še najbolj pri srcu, tudi zato študiram prav to. Najpogosteje se ukvarjam z montažo videospotov tujih projektov ali projektov, ki mi jih naročajo drugi. Režija mi je tudi všeč, ker mi daje možnost, da ustvarim nekaj popolnoma svojega, in pri tem sem najbolj svoboden.

Kaj lahko poveš o sodelovanju s Kinoateljejem?

Kinoatelj je kulturno društvo s sedežem v Gorici; je eno izmed prvih društev v zamejskem prostoru, s katerim sem sodeloval in me je uvedlo v filmsko ustvarjanje. Sodelovanje s Kinoateljejem mi je dalo možnost delati pod pokroviteljstvom Ustanove Silvana Furlana in spoznati slovenski program Rai. Pri tem sem si pridobil veliko znanja, na primer pri uporabi profesionalne opreme; navezal sem tudi številne stike, ki mi bodo gotovo služili pri kakem sodelovanju v nadaljnjih projektih.

Prvo, kar so mi predlagali, je bil izobraževalni projekt ABC filmskega jezika, namenjen mladim; Kinoatelj ga je izvajal od marca do oktobra 2016 s finančno podporo dežele Furlanije Julijske krajine in Mestne občine Nova Gorica.

Posebno všeč mi je bil lanski projekt *Kontrasti* - mladi se predstavijo, ki sem ga rade volje sprejel in ga uresničil z drugimi mladimi v sodelovanju s Kinoateljejem. Končni izdelek so tudi predvajali na slovenskem programu tretje državne mreže Rai.

Po maturi na višji šoli v Gorici si šel študirat v Milan.

Zakaj si izbral to mesto? Kakšne ustvarjalne spodbude si našel tam?

Ko sem leta 2018 opravil maturo na klasičnem liceju Primož Trubar v Gorici, sem se

odločil, da se podam v svet ustvarjanja videospotov. Jasnino mi je bilo, da sta za ta študij najbolj primerni Milan ali Rim, ker sta ti dve mesti italijanski središči za film in kino. Milan ponuja več možnosti pri učenju ustvarjanja oglasov, dokumentarcev in televizijskih sporedov, Rim pa kinematografije/kina. Ker me bolj zanima preizkušati in odkrivati različne oblike filma, sem se odločil za študij v Milanu. Ko sem zdaj v drugem letniku študija montaže na milanski univerzi, se zavedam, da sem izbral najboljšo pot. V spodbudo so mi energija in dinamičnost tega mesta in to, da imam tu veliko priložnosti. Ko ne študiram, se rade volje ukvarjam z mnogimi projekti, ki mi jih ponujajo. Zanimivo je, kako se spremeni zorni kot moje vloge v ustvarjanju: ko sodelujem pri projektih drugih video ustvarjalcev, postanem "obrtnik", nisem več umetnik, kar mi je zelo všeč, ker lahko dajem svoj doprinos in umetniško vizijo v projekte, ki niso moji. To zelo koristi moji umetniški rasti.

V Milanu sem večkrat sodeloval z društvom Duemila30, ki je dokaj pomembna skupnost ustvarjalcev filma, ki so si zadali umetniški cilj, da "se s filmom lahko spremeni svet na boljše" (s socialnega in ekološkega vidika). V zadnjem projektu, pri katerem sem sodeloval, je delala tudi režiserka Lisa Russell, ki je zmagala nagrado Emmy award. S sošolci sem pred kratkim ustanovil majhno oz. neodvisno produkcijsko hišo *Tagliacortio Films*; ukvarjamo se z izdelavo krajših filmov in tudi videospotov ter oglasov. Ta mala skupnost mi daje možnost, da svobodno sodelujem pri ustvarjanju tujih projektov in obenem uresničujem svoje ideje.

V zadnjih letih si prejel tudi nekaj nagrad in priznanj...

Tako je. Največ nagrad, v Italiji in Sloveniji, je prejel film

Sounds. Uresničil sem ga leta 2016 s prijateljema in nekdanjima sošolcema Alexandrom Faganelom in Danijelom Bukovcem. Sledili sta dve nadaljevanji, *Clouds in Crowds*.

kulture (EPK) za leto 2025 traja že nekaj let in zanimivo je dejstvo, da je Mestna občina Nova Gorica predlagala Gorico za sopotnico pri uresničitvi tega cilja. To je konkreten dokaz, da si ti dve mesti pomagata ne le ekonomsko in politično, ampak tudi, da sta združeni in v prijateljskih stikih. Problem je nastal, ko je zaradi koronavirusa prišlo do zaprtja meje oz. do ponovne postavitve fizične pregrade med Goricama. Prav zato me je koordinatorka projekta, igralka in režiserka Neda Rusjan Bric kontaktirala za uresničitev tega projekta. Neda mi je pomagala pri pisanju scenarija, za produkcijo sem sodeloval z ekipo projekta Nova Gorica EPK 2025, mestni občini Gorica in Nova Gorica, za montažo in režijo sem poskrbel sam. Moja naloga je bila na posnetku dokazati, da sta obe Gorici tudi v teh hudih časih enako (ali še bolj) povezani in da si pomagata. Glavno sporočilo posnetka je prav to: ljudje smo sposobni prekoračiti mentalne ovire, ki jih postavljajo fizične meje.

Kako gledaš na svojo prihodnost? Kje boš ali bi rad bil čez nekaj let?

Moram priznati, da ne delam veliko načrtov za prihodnost, veliko bolj razmišljam in se osredotočam na sedanost. Za zdaj je moj cilj ta, da si prisvojim čim več znanja. Prepričan sem, da hočem živeti od tega, kar delam. Izredno me zanima obrtniški del ustvarjanja videospotov, poleg tega rad komuniciram, kar je izrednega pomena pri tem delu. Že zdaj se na precej visokem nivoju ukvarjam z videospotom in prepričan sem, da bom po končanem študiju naletel na veliko priložnosti.

Zelo mi je pri srcu zamejski prostor. Zato sem prepričan, da ne bom nikoli zanemarjal svojih korenin, karkoli bom delal v prihodnosti, in da bom vztrajal z ustvarjanjem v tem okolju, ker tu sem doma.

Samuel Devetak

Sploh nismo pričakovali tako velikega odmeva. Najpomembnejše priznanje za ta posnetek smo prejeli v Rimu leta 2017, in sicer nagrado Italian golden stone za največji italijanski talent. Nato sem začel pošiljati svoje posnetke na vrsto drugih filmskih festivalov; od takrat sem prejel približno 15 priznanj na 30 različnih festivalih. Ena od nagrad, ki so mi dale največ zadoščenja, je prvo mesto na "Contest of Ideas", ki ga je predlagalo milansko filmsko društvo Duemila30. Prejel sem finančno podporo za ureničitev svojega krajšega filma *Too late?*, ki mi veliko pomeni, ker je vsebina precej avtobiografska. Tudi posnetek *Fetus*, ki obravnava tematiko priseljensva, je bil še kar uspešen.

Zadnje čase je tvoj glavni projekt spot za Evropsko prestolnico kulture 2025. Lahko poveš kaj več o tem?

Projekt o kandidaturi Nove Gorice za Evropsko prestolnico

Izšla je 14. številka revije Na fronti Zanimivi zapisi o nekdanjih vojnih dogodkih

V Katoliški knjigarni na goriškem Travniku je na voljo nova, 14. številka revije Na fronti, ki jo izdaja Društvo soška fronta 1915-1917 iz Šempetra. Publikacija vsebuje kopico zanimivih daljših in krajših zapisov, ki opisujejo kruto obdobje prve svetovne vojne. Članke so prispevali različni pisarji, med katerimi najdemo tudi priznane zgodovinarje, ne le iz Slovenije, ampak tudi iz Avstrije, Madžarske, Poljske, Hrvaške in Italije. Med prispevki je kar nekaj dnevniških zapisov vojakov, ki so se po srečnem naključju ohranili in so po sto letih iz zaprašenih predalov našli

pot v objavo. Vse prispevke bogati fotografsko gradivo, ki bralcu še bolj približa grozote, ki jih povzroča kruti vojni čas. V reviji je tudi nekaj poezij, ki so jih napisali vojaki na fronti in so nedvomno najpristnejši odraz hudih razmer v strelskih jarkih, smrdljivih rovih in kavernah, kamor so se vojaki zatekali med sovražnim topniškim obstreljevanjem.

Posebno zanimiv je daljši zapis o slovenskem politiku in pisatelju Lovru Kuharju - Prežihovem Vorancu, ki se je boril na doberdopski planoti in drugih frontnih odsekih. Med prispev-

Obvestila

Po trimesečnem zaprtju se vrata **Kulturnega centra Lojze Bratuž** ponovno odpirajo. V sredo, 3. junija 2020, bodo v Centru Bratuž ponovno odprli dokumentarno razstavo **"S spominom nazaj in pogledom naprej"**, ob 60-letnici ZSKP.

Razstave bo na ogled od ponedeljka do petka, med 16. in 18. uro, v galeriji KCLB.

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da se je v ponedeljek, 1. junija 2020, začela priljubljena akcija **Primorci beremo!** Kot vedno se bo končala 11. novembra. Za uspešno dokončanje pa bo zaradi krajšega časa branja treba prebrati 5 knjig (4 prozne in eno pesniško zbirko). Tudi letos velja, da namesto enega proznega dela si lahko bralci

ogledajo slovenski film po lastni izbiri. Bralci lahko sodelujejo v Feiglovi in Sovodenjski knjižnici. Kot vsako leto je na razpolago pester izbor slovenske literature z namenom, da prav vsak najde knjigo, ki ga bo nagovorila. Letošnji bralni seznam vključuje 74 proznih in pesniških del uveljavljenih avtorjev in jubilarov, hkrati pa daje vpogled tudi v literarne svetove mlajše generacije piscev. Med domačimi avtorji so Marij Čuk, Dušan Jelinčič, Kristina Martelanc, Boris Pahor, Vojko Slavec in Miroslav Košuta.

Sožalje

Ob izgubi drage none **Antonie** izreka dirigentu Patricku Quaggiatu in ostalim sorodnikom iskreno sožalje Mepz F. B. Sedej.

V 89. letu starosti je odšla v večnost naša draga mama, sestra, nona, teta, svakinja in tašča

MARA KUZMIN vd. LEBAN

Od nje se bomo poslovili v soboto, 6. junija, v cerkvi na Travniku ob 10. uri. Sledi pokop na goriškem glavnem pokopališču.

SINOVA MAURO z NEVIO in DARIO s KETTY, vnuki SIMON PETER, ANDREJKA in JASNA ter ostali sorodniki

**Dragi Mauro,
ob izgubi drage mame
MARE**

ti izrekamo iskreno in občuteno sožalje

vsji pri

SVETU SLOVENSkih ORGANIZACIJ

RADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 5. junija 2020 do 11. junija 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 5. junija** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 6. junija** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

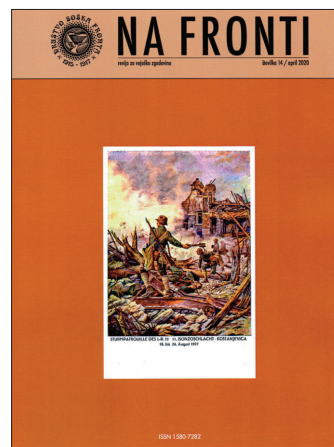
Nedelja, 7. junija, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 8. junija maja (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 9. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. junija (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Bitka pri Vrhopolju 2. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 11. junija (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

di opisi raznega orožja in opreme. Kot vedno so v publikaciji žalostne zgodbe beguncev s soške fronte. Ena takih je tista o spominski plošči bosanskim vojakom, ki so jo pred leti našli v Štmavru na pobočju Sabotina.

Poudariti gre tudi objavo preproste, a ganljive in nenavadne zgodbe o lesenem kipcu sv. Alojzija, ki ga je italijanski oficir našel v porušeni šoli v Števerjanu in je vse vojni čas postal nekakšen "talisman" neke italijanske topniške baterije. Po čudežnem naključju je kipec vojno preživel; v Turinu ga hranijo potomci tistega oficirja. Prav s temi oficirjevimi sorodniki potekajo pogovori ob želji, da bi se kipec vrnil na Goriško. Skratka, tudi v tej številki revije bo bralec našel marsikaj takega, kar bo pritegnilo njegovo pozornost, in morda bo pri tem dobil odgovor na marsikatero nerešeno vprašanje.

Vili Princič

Narodna in univerzitetna knjižnica Dragi Slovenci v zamejstvu in po svetu!

Med Sloveniko, ki jo hranimo v NUK, spadajo tudi pisne in na druge medije zabeležene sledi, ki jih ustvarjate Slovenci izven matične domovine. S ponosom jih kot del bogate slovenske dediščine shranimo za sedanje in bodoče rodove.

Pripravljate v vašem slovenskem društvu glasilo? Ste morda avtor knjige ali objavljate prispevke? Imate na podstrešju letnike slovenskih revij in časopisov, ki izhajajo/so izhajali v tujini? V Novičniku NUK za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki bo pri vas redno vsak mesec, bi vas radi povabili, da slovenske stvaritve zaupate Narodni in univerzitetni knjižnici, kjer jih bomo skrbno shranili in omogočili njihovo uporabo. Veseli bomo vsakega vašega odziva!

Pod Nukovo streho nastaja Digitalna knjižnica Slovenije - spletni portal za digitalizirano znanje in slovenske kulturne zaklade. Zbirke so prosto dostopne 24/7. Med brskanjem po portalu boste našli tudi periodiko in mono-

grafske publikacije, ki ste jih ustvarili Slovenci izven matične domovine. Del te bogate zapuščine najdete v zbirki Slovenski izseljenski in zamejski tiski, ki jo stalno dopolnjujemo tudi z vašimi publikacijami. Med pomembne zaklade prav gotovo spada prvi in najstarejši slovenski

jih priporočamo v branje, saj verjamemo, da se pomembno dotikajo naše kulturne in znanstvene zgodovine. Naj vam služijo kot popotnica za vsa zanimiva raziskovanja po naših digitalnih zakladih.

Ponovno bi vas radi povabili, da postanete člani knjižnice NUK. Članstvo je za Slovence po svetu brezplačno, z vpisom lahko prosto dostopate do elektronskih knjig v zbirki Biblos, kjer lahko izbirate med več kot 700 knjigami v slovenskem jeziku. Ob vpisu zraven svojega imena za posevno črto vpišite / Slovenci po svetu. (primer: Janez Novak / Slovenci po svetu). Za vsa vprašanja smo vam na voljo po elektronski pošti sodelavke Helene Janežič. Narodna in univerzitetna knjižnica je knjižnica vseh

Slovencev. S ponosom opravljamo pomembno nalogo zbiranja in hranjenja Slovenike - knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku, o Sloveniji in Slovencih ter slovenskih avtorjev. Vabljeni tudi vi v našo družbo!

Hamburg - New York le 6 dnij!
Vožne karte po najnižjih cenah prodaja ter daje pojasnila točno in brezplačno oblastveno potrjena
„agentura Hamburg - Amerika Linie“
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 31.
takoaj na desno od južnega kolodvora, ob progi električne železnice. 208 12-12

časnik v ZDA, Amerikanski Slovenec. Na portalu MMC vsak teden pripravljamo rubriko, v kateri opozorimo na posebej zanimive zgodbe, ki jih najdete na portalu Digitalne knjižnice Slovenije. Z veseljem vam

Pesniški natečaj Šinkovčevi dnevi poezije 2020

Organizacijski odbor v sklopu **Šinkovčevih dnevov poezije** razpisuje literarni natečaj, ki je namenjen pesnikom treh kategorij: pesnikom, mladim od 19 let, pesnikom, starejšim od 19 let, ter pesnikom - Slovincem v zamejstvu in po svetu.

Pogoji za sodelovanje
Vsak pesnik lahko sodeluje v obeh temah, in sicer v vsaki z največ po tremi pesmimi. Določeni sta dve temi: 1) pesmi o naravi (omenjena kategorija obsega pesmi o varovanju narave, okolja, zdravja, miru in sploh nadaljnega trajnostnega razvoja sveta). Z nagrajenimi pesmimi v omenjeni kategoriji bodo avtorji sodelovali na mednarodnem tekmo-

vanju, ki ga bo o tej temi predvidoma letos jeseni razpisala Organizacija združenih narodov v New Yorku;

2) prosta tema. Prispevek naj bo napisan z urejevalnikom MS Word. Udeležene naj uporabi pisavo Times New Roman, velikosti 12, razmik naj bo enojni, besedilo pa brez posebnih grafičnih in drugih oblikovanj, dodatkov in fotografij. Domači pesniki naj oddajajo prispevke v slovenskem jeziku, Slovenci v zamejstvu in po svetu pa v slovenskem ali jeziku svoje države.

Pošiljanje prispevkov
Pesmi s prijavnico je treba poslati na e-naslov: oi.idrija@jskd.si, zadeva: natečaj - Šinkovčevi dnevi poezije.

Pesmi morajo biti označene samo s šifro, ki si jo vsak udeležene sam dodeli. Na prijavnici je treba označiti, v katero kategorijo pesnikov spada udeležene natečaja in v kateri temi sodeluje.

Rok za oddajo prispevkov je 7. junij 2020.

Nagrajenim avtorjem bo ponujeno brezplačno sodelovanje na ustvarjalni delavnici z Barbaro Korun na Šinkovčevih dnevih poezije 4. julija 2020 na Vojskem.

Prvonagrajenim v vsaki kategoriji bo ponujena tudi aktivnost v Partizanski tiskarni Slovenija. Pesnik bo lahko svojo nagrado pesem sam s pomočjo oskrbnika postavil s starimi črkami in jo v nekaj izvodih natisnil na ročnem tiskalniku v omenjeni tiskarni.

Izola / Mestna knjižnica

Študijski krožki v času pandemije

Študijski krožki, projekt Andragoškega centra Slovenije, imajo v Mestni knjižnici v Izoli (MKI) že več kot dve desetletji dolgo zgodovino. V času pandemije so odpadle tudi prireditve, povezane s študijskimi krožki. V skladu s priporočili ACS so v izolski knjižnici začeli gradiva študijskih krožkov objavljati na svoji spletni strani www.izo.sik.si. V okviru ŠK Svet v dlaneh so za obiskovalce pripravili kratko power point predstavitev z naslovom Filipini. Zbrali so nekaj osnovnih podatkov in fotografij o tej državi tisočih otokov, pa tudi veliko povezav na dokumentarne filme o Filipinih. Preiskali so tudi knjižne police izolske knjižnice in pripravili seznam gradiva o Filipinih, ki ga bralci lahko

najdejo v MKI. V pripravi so še naslednje power point predstavitve: Porto, drugo največje mesto Portugalske, in Porto-Novo, glavno mesto Benina, Od Adis Abebe do Bahir Darja, Pot v Assisi, Gor in dol po Vremščici ... in še veliko drugih zanimivih popotniških zgodb. Knjižnica vabi bralce, naj se pridružijo na teh virtualnih poteh. Za lažjo orientacijo prilagajo še navodila: ko kdo odpre spletno stran MKI, lahko v zgornji vrstici klikne na EKNJIŽNICA, nato pa na seznamu izbere GRADIVA KNJIŽNICE. Tu pod naslovom Študijski krožki najde prvo predstavitev Filipini. V MKI upajo, da se bodo z obiskovalci knjižnice kmalu lahko spet osebno srečevali na potpisnih predavanjih in drugih prireditvah.

ŠP

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (114) Dimitri Tabaj

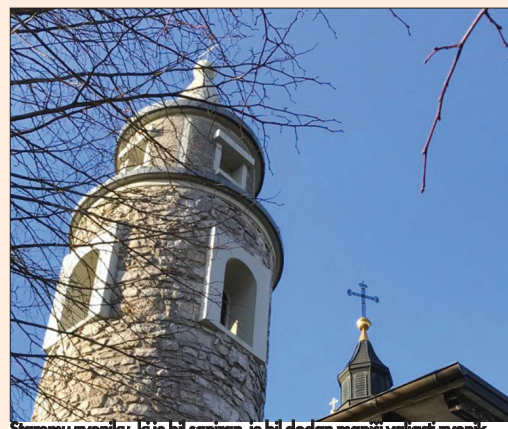
Primorski spomini na brate Plečnik (2)

Ravno umetniku Cenetu Lapanji je leta 1944 uspelo pred požigom rešiti Najsvetejšega iz tabernaklja. Iz besedila Karle Kofol izvemo, da je 2. julija 1944 požar, ki so ga zanetili Nemci (prihajali so iz Baške grape in zasledovali partizane, ki so se umikali), uničil tudi tri hiše, dva hleva, tri kozolce in kovačijo, medtem kot so 28. marca 1945 Nemci povzročili cerkvi in zvoniku dodatno škodo z mino. Rešili so se le Marijin in Jožefov kip in znameniti češki božji grob, ostala oprema je bila žal izgubljena za vedno.

Po požigu so se domačini nekaj let posluževali kapele sv. Ane, ki je bila leta 1862 zgrajena v vasi za zimski čas in za obrede med tednom. Za obnovo cerkve Obiskanja Device Marije so se odločili leta 1951, ko je župnik postal Janez Lapanja, ki je kontaktiral arhitekta prof. Jožeta Plečnika. Obnova je potekala s prostovoljnimi delom; domačini so zbirali gradbeni material. Strešnike in planete so izdelali kar na vasi. Pri delih je pomagal sam župnik. Gradbišče sta vodila in nadzirala asistent prof. Plečnika Anton Bitenc in inženir Ernest Bergant. Decembra 1955 je gradbišče obiskal sam Plečnik. Zaradi pomanjkanja sredstev in zaradi težav, ki so se začele pojavljati še pred gradnjo in o katerih bomo pisali kasneje, njegovega načrta niso izpeljali v vseh podrobnostih, uresničili pa so glavno zamisel. Staremu zvoniku, ki je bil saniran, je bil dodan manjši valjasti zvonik (Plečnik ga je imenoval "stolp angelov"), spremenjena sta bila orientacija in vhod, ki je bil postavljen pri nekdanjem prezbiteriju z dodatkom vhodne lope. Notranost je zelo razgibana in dinamična, delno je bil ohranjen slavolok. Nekateri kamniti ostanki stare cerkve so bili vgrajeni v stene. Medtem ko je zunaj cerkev delno ometana, v notranosti so stene, iz fugiranega kamna in opeke, v glavnem neometane in rustikalnega videza. Po Plečnikovi smrti leta 1957 (malo prej, ko je bil že hudo bolan, je župniku izrazil željo, da bi gradbišče obiskal še enkrat in da bi se tam ustavljal cel teden) je delo nadaljevala njegova učenka Erna Tomšič (1925-2007), ki je dokončala več mojstrov in slavnega arhitekta in je znana tudi po oblikovanju in izdelavi svetil. Pri dokončanju so sodelovali domači in tuji obrtniki. Končni rezultat, ki ga arhitekt žal ni videl uresničena, je po mnenju nekaterih reinterpretacija

zgodnjekrščanskega svetišča, z dodatkom novih elementov, ki vsekakor delujejo v skladu s tradicijo primorskega stavbarstva. Posrečena je tudi omenjena uporaba kamnitih ostankov poškodovane cerkve. Gre - skratka - za uspešno mešanico starega in novega, ki noče biti "muzej", temveč nekaj živega in v razvoju. Konservator Robert Červ navaja, da je arhitekt Plečnik župniku Lapanji, ki mu je omenil Bitenčevo namero, da bi oltar sestavili iz ostalin starega baročnega oltarja, rekel: "Mladi arhitekti so preveč pod vplivom Zavoda za spomeniško varstvo, zato želijo iz vsake cerkve narediti nekakšen muzej. Tega se ne sme dopustiti, saj vendar cerkve predstavljajo nekaj živega. Cerkev mora kot živ organizem rasti in tudi v svojih zunanjih pojavnih oblikah najti nove, sodobne forme".

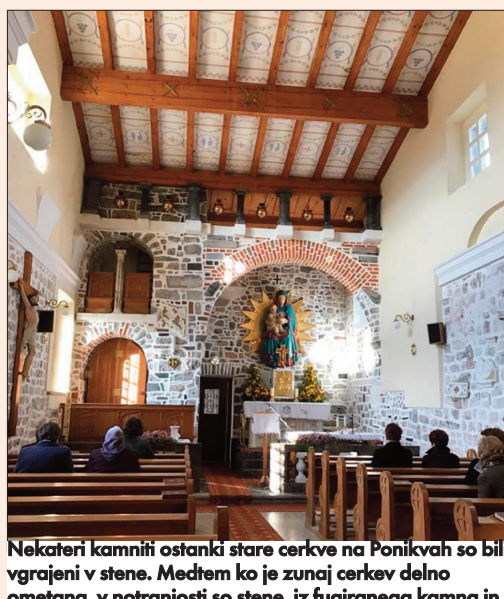
Z dovoljenjem administratorja dr. Mihaela Toroša je cerkev 19. oktobra 1958 posvetil pranečak pesnika Franceta Prešerna, ljubljanski mučeniški škof, Božji služabnik in veliki Slovenec Anton Vovk (1900-1963), "najslavnejši škof v zgodovini ljubljanske škofije" po besedah arh. Plečnika, znan tudi po tem, da so ga leta 1952 z ideologijo zaslepljeni rojaki polili z bencinom in zažgali. Župnika Lapanjo so sili v prorežimsko Ciri-Metodijško društvo, a mu je sam škof Vovk svetoval: "Ostanite to, kar ste"! Ob posvetitvi so prenesli relikvije svetih mučencev Benigna in Felicissima (vir: družina.si).

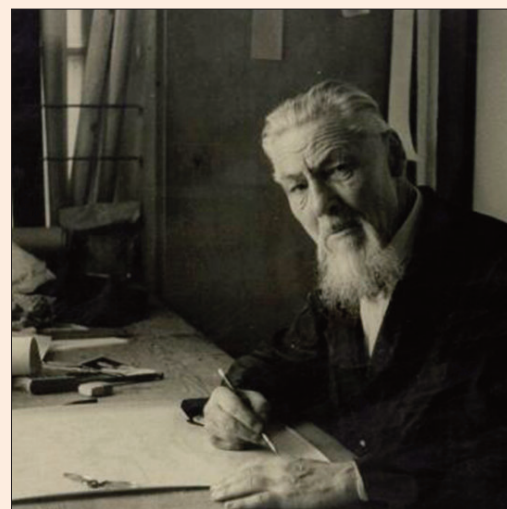
Staremu zvoniku, ki je bil saniran, je bil dodan manjši valjasti zvonik (Plečnik ga je imenoval "stolp angelov").

Po Plečnikovi smrti leta 1957 (malo prej, ko je bil že hudo bolan, je župniku izrazil željo, da bi gradbišče obiskal še enkrat in da bi se tam ustavljal cel teden) je delo nadaljevala njegova učenka Erna Tomšič (1925-2007), ki je dokončala več mojstrov in slavnega arhitekta in je znana tudi po oblikovanju in izdelavi svetil (vir slike: zro-sazu.si).

Nekateri kamniti ostanki stare cerkve na Ponikvah so bili vgrajeni v stene. Medtem ko je zunaj cerkev delno ometana, v notranosti so stene, iz fugiranega kamna in opeke, v glavnem neometane in rustikalnega videza.

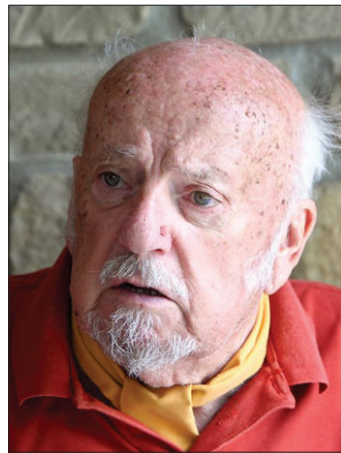
Arhitekt prof. Jože Plečnik

Z dovoljenjem administratorja dr. Mihaela Toroša je cerkev na Ponikvah 19. oktobra 1958 posvetil pranečak pesnika Franceta Prešerna, ljubljanski mučeniški škof, Božji služabnik in veliki Slovenec Anton Vovk (1900-1963), "najslavnejši škof v zgodovini ljubljanske škofije" po besedah arh. Plečnika, znan tudi po tem, da so ga leta 1952 z ideologijo zaslepljeni rojaki polili z bencinom in zažgali (vir slike: nadškofija-ljubljana.si).

Bil je eden najvidnejših književnih ustvarjalcev Slovenske Istre Poslovil se je Bert Pribac

Vsredo, 13. 5. 2020, je za vedno zatislil svoje utrujene oči Bert Pribac, magister informatike in bibliotekarstva, pesnik, publicist in prevajalec. Rodil se je 16. 1. 1933 v Srgaših nad Koprom materi Terezi, roj. Dodič, in očetu Simonu, kot deveti izmed šestnajstih otrok. Po končani gimnaziji v Koprju je l. 1959 absolviral primerjalno književnost v Ljubljani, a je pred diplomom z ženo in majhnim otrokom emigriral. Kot študent je bil namreč občasno prevajalec pri jugoslovanski razmejitveni komisiji z Italijo, čemur so sledili pritiski nanj, da bi vohunil, kar pa se mu je uprlo. Sledil je glasu svoje vesti ter se je med verjetno lepo režimsko kariero in ohranitvijo lastnega dostojanstva odločil raje za kalvarijo begunstva. Temu so potem sledili tudi vsi njegovi bratje in sestre ter starši, zaradi česar se je Pribac vse življenje polasčala tesnoba, ko je razmišljal, kako težko in neizpolnjeno je bilo njihovo življenje. Dejal je, "da jih v svojih sanjah in molitvah išče v Božjem spominu in upa, da jih bo kdaj našel". Njegova pokončna drža je potem postala njegova stalnica, ki ga je spremljala vse življenje. Še celo v tujini je bil, najprej v Trstu, potem pa še v Nemčiji, tarča neuspešne ugrabitve s strani represivnih jugoslovanskih služb. Zaradi tega se je v Nemčiji zatekel pod varstvo zavezniških vojaških sil, ki so mu svetovale odhod v Avstralijo. To je tudi sprejel in z družino pristal na novi celini z dvema culama v rokah, zložljivim vozičkom za otroka, z nekaj drobiža v žepu, in kot je dejal v intervjuju za Primorska srečanja (št. 255/2002), "z veliko zagrenjene mladosti za seboj... Bili smo utrujeni kot zemlja ..., a v srcih so nam tlele iskre upanja, nečesa neizrekljivega". In zgodil se je čudež. Za človeka, ki si je vse življenje marljivo nabiral znanje in je že do mature prebral okrog dva tisoč knjig, pa aktivno obvladal tri velike evropske jezike in zraven tega še tri za silo, ni bilo namreč nič nemogočega. Začel se je preživljati s težkim fizičnim delom, vmes opravil maturitetni izpit iz angleškega jezika, magistriral iz informatike bibliotekarstva na Univerzi v Sydneyju in postal

direktor bibliotekarske službe na avstralskem zveznem ministrstvu za zdravstvo. Dejal je, "da ga je Avstralija sprejela prav materinsko ..., pa da je ne more več spraviti iz spomina in da duševno še vedno biva v dveh deželah ...". Postal je tudi avstralski svetovalec za medicinsko bibliotekarstvo in informatiko pri svetovni organizaciji za zdravstvo (WHO) in se v tem svojstvu udeležil številnih posvetov in predavanj na skoraj vseh celinah. Ustvaril si je dom in družino ter ima iz dveh zakonov tri sinove, dve hčerki pa je izgubil še pred njunim rojstvom. V trinštiridesetih letih zdomstva se je razdal tudi za slovensko skupnost v Avstraliji na vseh mogočih področjih, tudi pri vzdrževanju strokovnih služb, ter ima pomembne usluge, da je Avstralija med prvimi priznala samostojno državo Slovenijo. Trudil se je tudi za premagovanje nazorskih razlik med izseljenci, a mu je to težko uspelo. Kot politični begunec je bil namreč za projugoslovanske kroge kompromitiran, za desničarje pa s svojim preteklim sodelovanjem z režimom sumljiv jugo-agent. Poskušal je razumeti ene in druge, ohranjal svojo neodvisno držo ter se najraje družil s preprostimi Brkinci, Kraševci, Vipavci, Prekmurci idr. Pred tremi desetletji, ko je previhiral svoje viharje, se je začel Pribac postopno vračanje v staro domovino. Najprej z vse pogostejšimi obiski, ko je doživljal zelo topel sprejem, in med katerimi si je tudi zgradil nov dom v Srgaših, da bi se leta 2005 spet dokončno ustabil v svoji rojstni vasi, kjer je

po svojih močeh še naprej ustvarjal in delal bilanco svojega viharnega življenja. Zraven tega je ne goval svoj vinograd in oljčni gaj in se živahno vključeval v dogajanja v istrskem in širšem slovenskem prostoru. Ostal je širok, odprt, človeški, z razprtim srcem na dlani. Vse, kar se mu je primerilo v življenju, je poskušal razumeti. Ni gojil nobenega žolča, niti do tistih, ki so bili v krutih časih do njega kruti. Bil je spravljen s seboj ter je to pravno držo žarčil tudi v okolje.

Pribac je eden najvidnejših književnih ustvarjalcev Slovenske Istre. Izdal je sedem pesniških zbirk, v katerih je v veliki meri opeval Istro in njene ljudi. Najprej Bronasti tolkač, 1962, v ključu golobice, 1973, in Kiss me Koštabona - Poljubi me Koštabona, 2003, pa zbirke Vonj po jasmínu, 2008, Prozorni ljudje, 1991, razširjeni in novi Bronasti tolkač, 2000, ter zbirko satiričnih pesmi Podobe zlodjev in svetnikov, 2010. Bronasti tolkač je bil sprva prepovedan v Jugoslaviji in smo ga prijatelji in znanci tihotapili in si ga razmnoževali s kopiranjem. Na internetu je predstavil svojo zbirko pesmi v angleščini Windows from Brindabellas (Vetrovi iz Brindabelskih gora) in na koncu še otroške zgodbe Trinajst plus tri. V že navedenem intervjuju je avtor dejal, da so bile njegove pesmi v izgnanstvu vsaj sprva "ena sama velika tožba, izpoved situacije, ko nimaš poslušalca, a veš, da se ti mora duša razkričati, ker drugače lahko umreš od same žalosti... Pa da so kot studenci njegove zavesti ter jih je pustil, da tečejo prosto kot voda po koritu potoka". Kot skromen prispevek k pravnim naporom je leta 2000 objavil knjižni esej Slovenske spravne motnje. Ob sporu okrog razmejitve v Istri pa je leta 2010 izdal študijo Piranski zaliv je lahko samo piranski ter istega leta tudi knjigo Tam pod južnim križem, o kateri je Peter Kovačič Peršin zapisal, "da gre za knjigo o slovenski usodi današnjih dni". Pribac je tudi plodovit prevajalec in posrednik med avstralsko in slovensko literaturo. Prevedel je iz angleščine v slovenščino tri zbirke poezij: Konec sanjske dobe (antološki prerez sodobne av-

stralske in aborigenske poezije), 2003, Vesolje okrog kuščarja (izbor avstralske poezije 20. stoletja), 2003, in Zajemalka časa (izbor petih avstralskih pesnikov, skupaj s Tejo Pribac), 2005. V angleščino je prevedel Pavčkovega Jurija Murija in libreto Planinske rože Radovana Gobca ter svoj prevajalski opus kronal še s prevodom Zlatega čolna (Golden boat), to je širokega izbora pesmi Srečka Kosovela. Ob predstavitvi zbirke v prostorih slovenske ambasade v Londonu, septembra 2010, ki se je udeležil tudi Pribac, je založnik Chris Emery Hamilton napisal na spletu, da je bil to eden najlepših dogodkov v njegovem življenju. Pribac pa je pri tem dodal, da tudi v njegovem. Iz francoščine je prevedel tudi znamenite pesmi Omarja Khajama Rabajati, 2007, in v angleščino pesmi Mile Kačič, Vanje Strle in Kosovelove pesmi v prozi. Obsežno je tudi njegovo družboslovno in predvsem strokovno publicistično delo (več kot 50 daljših tekstov v angleščini), ki ga Pribac postavlja v samo središče svojega bogatega ustvarjalnega življenja. Kot npr. zelo odmevni strokovni deli Dvestoletna spominska bibliografija avstralskega zdravstva (1988), ki ji je bil pobudnik in sourednik, ter se še danes uporablja v avstralskih biomedicinskih knjižnicah, in pa Health and Medical Libraries Online Catalog (HEMLOC) kot prvi online knjižnični katalog v Avstraliji.

Leta 2012 ga je predsednik republike Danilo Türk odlikoval z Redom zaslug za prizadevno uveljavljanje istrske kulture in za prispevek k premoščanju slovenske politične razdvojenosti. Leta 2010 se je žirija Kocjančičeve nagrade nagibala k izboru Pribca za nagrajenca, a so koprski Popovičeve občinske oblasti dale vedeti članom žirije, da Pribac v MO Koper ne bo potrjen, ker da je član lokalne opozicijske stranke Oljka. Leta 2012 je žirija izbrala za nagrajence avtorja tega prispevka in Berta Pribca, a je peščica izolskih rdečih Kmerov preprečila podelitev nagrade prvemu ter je kot kolateralna škoda nastradal tudi Pribac, kljub svojemu izjemnemu intelektualnemu opusu. Z dvakratno preprečitvijo podelitve Kocjančičeve nagrade mu je bila tako storjena prava kraja.

Milan Gregorič

Koper / Zapoznala krizmena maša Pri bogoslužju so podelili najvišja škofijska odlikovanja

Koprski škof msgr. Jurij Bizjak je v četrtek, 28. maja 2020, z duhovniki obhajal nekoliko zapoznelo krizmeno mašo. Pri le-tej se blagoslovijo sveta olja, ki jih potem vse do naslednje Velike noči pri deljenju zakramentov uporabljajo duhovniki. Letošnja krizmena maša je preprečila epidemija koronavirusa, zato je bila prestavljena za sedem tednov: namesto tri dni pred Veliko nočjo je

izrazil tudi hvaležnost, da nam je Bog v času koronavirusa tako na področju zdravstva kot politike naklonil veliko število izjemno zavzetih in sposobnih ljudi, ki so nas s svojo oblastjo in s svojim znanjem uspešno vodili skozi težke čase. Ob koncu svete maše pa je trem nagrajencem škof podelil tudi najvišje škofijsko priznanje, Odličje sv. Jožefa Delavca. Prejeli so ga sestra Rebeka Kenda iz Kongregacije šolskih sester sv.

Foto Tajana Splichal

prišla na vrsto tri dni pred praznikom Binkošti, ki sklepa velikonočni čas. Kot je v svojem nagovoru pojasnil škof Bizjak, nam je pretekla kriza prinesla mnoge nove izkušnje, ki pa "niso samo slabe in boleče, ampak nas je naučila tudi marsikaj dobrega in koristnega". Spomnila nas je namreč, kako smo krhki, opozorila nas je na mnogokrat pozabljeno vrednoto družine in nas predvsem usmerila navznoter, k notranjemu spreobrnjenju in molitvi. Ob tem je koprski škof

Frančiška Kristusa Kralja, za tri desetletja požrtvovalne vzgoje in evangelizacije otrok in mladine v hiši Eden v Kanjem Dolu pod Javornikom; slikarka Mira Ličen ob sedemdesetletnici življenja za štiridesetletno slikarsko in restavratorsko delo na področju sakralne umetnosti; msgr. Silvester Čuk ob osemdeseti obletnici življenja za dolgoletno predano uredniško, lektorsko, prevajalsko in pisateljsko delo pri Založbi Ognjišče.

G. K.

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

86

Še vedno vezaj

Še pred koronačasom sem v različnih besedilih naletela na kar nekaj besed z napačno rabljenim vezajem (pro-aktiven, so-organizacija, pra-strah, med-akademski), ki se jim je nazadnje pridružil še zloglasni korona-virus, o katerem sem besede morala zgubljati že v prejšnji Jezikovnici. Pobuda za današnjo Jezikovnico je bila še ena beseda, zapisana z napačnim vezajem, ki je tudi povezana s koronačasom, namreč so-bivanje. Na kratko povedano: vse našete besede se v slovenskem knjižnem jeziku in po pravilih slovenskega pravopisa pišejo skupaj in brez vezaja, torej: proaktiven, soorganizacija, prastrah, medakademski, koronavirus, sobivanje.

Odgovorimo si v nadaljevanju na vprašanje, zakaj je tako. Odgovor ni prav nič zapleten, če se prej vprašamo, kje pa se vezaj v slovenščini vendarle rabi. Zopet na kratko povedano: osnovna raba vezaja je v dveh položajih – najprej, če zamenjuje in (slovensko-italijanski slovar je slovar, ki vsebuje slovenske in italijanske besede), potem pa, ko povezuje besede s črkami in številkami pred njimi, npr.: e-pošta, 100-letnica itd. Žal (ali pa k sreči) v teh dveh skupinah ni t. i. predponskih obrazil, kamor večinoma spadajo prvi deli prej naštetih besed. V besedi proaktiven in soorganizacija tuje obrazilo pro- in domače obrazilo so- namreč ne ustrežata ne skupini, kjer bi vezaj zamenjal in (pogosto rabljen vezaj je še v besedah: kulturno-gospodarski, obrtno-podjetniški, črno-beli, Kamniško-Savinjske Alpe, Avstro-Ogrska itd.), prav tako pa obrazila niso posamične črke in številkice, kjer nastopa vezaj v vlogi veznega člana (G-dur, 100-odstotni, SKGZ-jevski).

Res je sicer, da v drugih jezikih ni tako, v angleščini npr. se predpone pišejo z vezajem, od tod verjetno vpliv na napačen

slovenski zapis, kadar gre za predpone, ki so izvorno iz tujih jezikov, najpogosteje latinščine, ki je v slovenščino prešla prek angleščine, npr.: post-dramsko gledališče (pravilno postdramsko), kontra-produktiven (pravilno kontraproduktiven), trans-maščobna kislina (pravilno transmaščobna kislina). Če sem se že zaustavila pri transmaščobni kislini, ni odveč poudariti, kako se pravilno zapiše zelo pogosto v smernicah zdrave prehrane zapisana maščobna kislina; pravilen zapis je z dvema vezajema: omega-3-maščobna kislina, v rabi pa naletimo na vse mogoče (napačne) kombinacije.

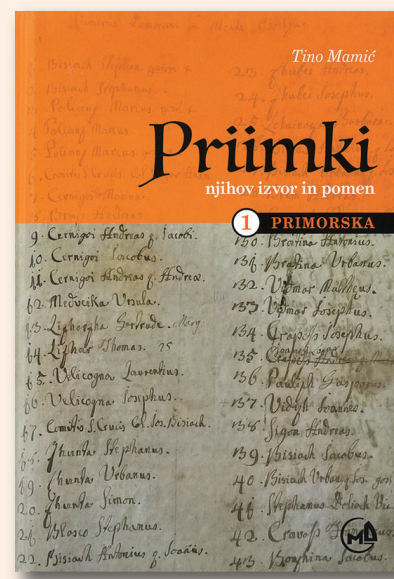
Za konec se bom vrnila k začetku. Dolžna sem namreč še pojasnilo, katero ločilo vezaj sploh je, oz. poudarek, da vezaj ni pomišljaj. Občutek imam in moje pedagoške in lektorske izkušnje mi govorijo, da uporabniki jezika mnogo bolj poznajo ravno njegovega daljšega kolega, namreč pomišljaj. Vezaj in pomišljaj razen tega, da sta oba črtici (vezaj krajša črtica, pomišljaj pa daljša), nimata veliko skupnega, pač pa sta pomenskorazločevalna, zato je škoda, da ju mečemo v isti koš in na veliko zamenjujemo. Mogoče se v kateri od prihodnjih Jezikovnic razpišem (ponovno) tudi o pomišljaju, ko in če mi bo spet padla v oči kakšna njegova napačna raba. Recimo taka, kjer bo namesto vezaja stal pomišljaj ali obratno. Pa ostanite zdravi do takrat in še naprej!

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Predstavitve knjige

Goriška Mohorjeva družba in časnik Vipavska vlnudno vabita na Večer pod Čavnom. Profesor zgodovine Tino Mamič bo opisal, kako so nastali priimki in kaj pomenijo. Pri Goriški Mohorjevi družbi je namreč izšla njegova knjiga o 99 priimkih. Med priimki je največ primorskih.

Na prvi predstavitvi knjige, ki bo hkrati ena od prvih kulturnih prireditev po koncu epidemije v Sloveniji, bo avtor tudi podpisoval in odgovarjal na vprašanja obiskovalcev. Knjigo lahko naročite po pošti (mohorjeva.it ali pri avtorju 031-646-870), naprodaj pa bo tudi na prireditvi, ki bo v Domu krajanov Ajdovščina v soboto, 6. junija, ob 20. uri. Pogovor bo vodil televizijski novinar Igor Gošče. Vstop je prost. Število obiskovalcev je omejeno. Obiskovalci morajo imeti maske in si pred vstopom v dvorano razkužiti roke.

Raziskava Safety circle Dežela si prizadeva ugoditi željam državljanov

V deželni predsedniški palači so v sredo, 27. maja, predstavili poseben projekt z naslovom Safety circle. Gre za inovativno raziskavo, edinstveno na državni ravni, deželne uprave FJK v sodelovanju z inštitutom SWG, mednarodno šolo SISSA in tržaško univerzo. Cilj raziskave je čim bolj razumeti, kako in v kakšnih raz-

berto Di Lenarda so podrobneje predstavili projekt. Raziskava bo zajela vzorec osem tisoč državljanov iz državne preiskave ISTAT. Vsi podatki bodo zbrani na anonimni način v treh različnih vprašalnikih, eden je namenjen odraslim, drugi mladim, tretji pa šibkejšim občanom. Vprašalnik bo razdeljen na 6 delov. Prva dva zadevata

zdajšnje stanje in potrebe našega območja. Predstavniki vabijo k sodelovanju vse nas, da lahko nudimo deželni upravi čim več informacij in da bodo tudi prihodnje odločitve v skladu s potrebami ljudi.

Na konferenci je bila prisotna tudi deželna odbornica Alessia Rosolen, ki je spomnila, kako raziskava daje poseben poudarek mladim študentom, ne le z didaktičnega vidika, ampak tudi psihološkega, saj se mladi čutijo zapuščeni in epidemija je brez dvoma vplivala na njihovo ravnesje, izbire in izobraževalno pot.

Po tiskovni konferenci o projektu so bila zaradi prisotnosti guvernerja nekatera kočljiva vprašanja neizbežna. Tako je Fedriga ponovil, da bodo maske še naprej del našega vsakdanjega življenja, in poudaril, da raje vidi živo gospodarsko dejavnost z osnovnimi pravili varnosti in zdravo pametjo, kot pa da bi tvegali ponovne okužbe, zaostitve ali celo zaprtje. Glede vprašanja meje pa je bil jasen: "Odpreti vse"! Guverner ne more razumeti, zakaj naj bi Avstrija odpirala meje z Nemčijo, z Italijo pa ne. Okužbe so v zadnjih tednih v evropskih državah podobne, Italija ni več med najslabšimi. "Ne bi hotel, da bi želeli dajati prednost gospodarskim in predvsem turističnim odnosom samo z nekaterimi državami. To bi se ne skladalo z evropsko miselnostjo. Zato pozivam predvsem Evropo, naj ukrepa, in upam, da se bo vprašanje meje kmalu srečno sklenilo", je dejal Fedriga.

MČ

merah se je začela širiti epidemija koronavirusa covid-19 na deželni območju. Raziskava je ob enem pomembna, ker bomo tako razumeli, katere so glavne potrebe in pričakovanja naše deželne skupnosti v tej fazi ponovnega zagona dejavnosti in vsakdanjega življenja, sta poudarila guverner Massimiliano Fedriga in deželni podpredsednik Riccardo Riccardi. Potrebe, želje in skrbi državljanov so namreč bistvenega pomena za ocenjevanje prihodnjih političnih odločitev na vseh področjih, saj smo v fazi, ko morata zdravstvena kriza (ne pozabimo, da je še prisotna!) in vračanje v vsakdanje življenje sobivati.

Predsednik inštituta SWG Adrio Maria de Carolis, direktor mednarodne šole SISSA Stefano Ruffo in rektor tržaške univerze Ro-

splošne informacije o intervjuvancu in splošne dogodke, težave, skrbi, ki jih je prinesel koronavirus. Sledijo "contact network" oz. osebni stiki in razmerja, ki so se v tem času pretrgali in jih je treba ponovno skitati, ter delo in izobrazba, saj je bilo gospodarstvo močno prizadeto, ljudje so izgubili službo, študentje pa prekinili vezi s šolskim in univerzitetnim življenjem. Nazadnje je še mobilnost. Ljudje so se po karanteni začeli spet premikati, voziti na delo itd. Kje so pri tem največje težave? Ljudi strašijo javni prevozi, v katerih se nabira večje število potnikov? Ipd.

Dežela je v prvo vrsto postavila prav znanstveno skupnost, ki bo s pomočjo naprednih tehnoloških pripomočkov čim bolj prikazala podatke in analizirala

Predsednika krovnih organizacij in generalni konzul Vojko Volk na obisku pri županu Robertu Dipiazzu

Predsednika obeh krovnih organizacij slovenske manjšine, Ksenija Dobrila (SKGZ) in Walter Bandelj (SSO), ter generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk so 29. maja obiskali

bremen preteklosti. Narodni dom naj postane tudi točka premislekov o prihodnosti evropskega povezovanja. Generalni konzul Volk je županu Dipiazzu prinesel pozdrave pisatelja

Županu je bila izrečena podpora pri njegovih prizadevanjih za vrnitev Narodnega doma slovenski manjšini v Italiji. Županu so opisali svoje poglede na postopek vračanja in veselje, da bosta 13. julija Trst obiskala predsednika obeh republik, Sergio Mattarella in Borut Pahor. Vsi so se strinjali, da bo obeležitev 100. obletnice požiga Narodnega doma velik dogodek za oba naroda in za presežanje tragične preteklosti. Na Narodni dom gleda slovenska narodna skupnost v prihodnosti kot točko sprave in zblizevanja med Slovenci in Italijani in sploh vsemi, ki jim je blizu ideja presežanja

Borisa Pahorja z dobrimi željami, da vsi skupaj izpeljemo vrnitev Narodnega doma slovenski narodni skupnosti.

Likovna galerija Rettori Tribbio - Odprtje nove razstave

Z veliko previdnostjo in počasnimi koraki se naše življenje skuša vračati v tirnice iz časa izpred koronavirusa. Tako se počasi prebujajo tudi različni kulturni dogodki. Med temi velja gotovo omeniti odprtje razstavnih prostorov, ki so morali biti med razsajanjem epidemije obvezno zaprti.

Tako je likovna galerija Rettori Tribbio, ki jo v središču Trsta upravlja Livio Možina, že od torka 19. maja odprla svoje prostore občinstvu z nadaljevanjem razstave, ki so jo morali meseca marca prekiniti (svoje naslikane cvetlice je razstavljal Livia Roncalli Stener), že dan prej so spet začeli tudi lekcije v Likovnem ateljeju Možina. Od sobote, 30. maja 2020, pa so v galeriji odprli že 30. izvedbo razstave umetnin malega formata - slik, grafik in kiparstva - 30* mostra del piccolo formato (pittura scultura grafica). Na izredno bogati razstavi je predstavljenih kar 213 umetnikov in ustvarjalcev, ki na najrazličnejše načine izražajo svoj odnos do lepote in ljubezni. Med njimi je tudi mnogo slovenskih umetnikov, nekateri so sodobniki, nekaj pa je tudi slik, ki so bile ustvarjene v preteklosti. Stil je najrazličnejši, mnogo je figurativne, a marsikatera je tudi bolj abstraktna stvaritev. Pogoji za sodelovanje na razstavi je bil le ta, da predstavljeno delo ne sme preseči velikosti 30x30 cm. Razstavna dvorana je prostorna, tako da vseh 213 razstavljenih del ni prenatrpanih, ampak so postavljena z določeno logiko po nekakšnih vsebinskih slogih, čeprav se seveda med seboj izredno razlikujejo, bodisi po vsebini kot po stilu.

Zdajšnje zdravstvene razmere ne dovoljujejo, da bi se skupaj zbiralo preveliko število ljudi naenkrat, tako da je bila tudi na odprtju razstave skromnejša udeležba, saj so odgovorni pazili, da ne bi prišlo do kršitve zakonskih priporočil.

Vsekakor je priložnost za ogled razstave do 12. junija, po običajnem urniku galerije: vsak dan zjutraj od 10.00 do 12.30 in popoldne od 17.00 do 19.30, ob nedeljah le zjutraj od 10.00 do 12.00 - ob ponedeljkih je galerija za občinstvo zaprta in tudi ob petkih popoldne, saj je tedaj na sporedu v prostorih galerije cenjena slikarska šola, ki jo že vrsto let vodi mojster Možina.

Tako lahko v galeriji Rettori Tribbio, na Trgu Piazza Vecchia 6 v Trstu (v starem mestnem jedru, v neposredni bližini antičnega rimskega gledališča), spet neposredno uživamo ob pogledu na umetnostne izdelke, ki smo jih v času karantene zaradi koronavirusa lahko gledali le po spletu ali v kakšni knjigi oziroma reviji. Razstava je zelo raznolika in prikazuje res kakovostne izdelke, tako se obisk in poglobljen ogled gotovo izplačata, vstop je prost.

Mitja Petaros

MAČKOLJE Binkošti

Kljub omejitvam doživeta majska nedelja

V prelepi lokaciji na Metežici so že drugo nedeljo, odkar je država nekoliko sprostita ukrepe, darovali mašo na prostem. Na binkoštni dan, v nedeljo, 31. maja, so se na prireditvenem prostoru v Mačkoljah zbrali številni verniki. Pred mašo so člani pritrkovaške skupine Turn naznanili začetek nedeljskega obreda z igranjem na glasbene cevi. Mašo je daroval g. **Klemen Zalar**, ki nam je že prejšnji teden za Novi glas povedal, kako je zadovoljen, da so se maše spet pričele za javnost in da se lahko verniki spet zberejo skupaj ob nedeljah, kljub nekaterim varnostnim pravilom, s katerimi moramo še sobivati. G. Zalar se je med pridigo osredotočil na pomembnost Sv. Duha in njegovega prihoda. O tretji božji osebi, o kateri najmanj vemo, bi morali več vedeti, saj je tista, ki daje sedmero darov, predvsem pa modrost, na katero se vsakodnevno sklicujemo. Prihod Sv. Duha je tudi spomin na našo birmo. Birmancev je žal vedno manj in tudi tiste, ki opravijo ta pomembni krščanski obred, po večini ne vidimo več pri maši, je obžaloval Zalar, ki je dodal, da letos birmo zaradi izrednih razmer ne bo. "Žal nas je leto 2020 pretreslo, toda zahvaliti se moramo Bogu, da nam je omogočeno vsaj to, kar lahko imamo. Izrednega stanja ne smemo pripisovati božji volji, ampak člo-

veški volji oz. človeškemu razpisnemu in potrošniškemu življenju. Kaznovali smo torej sami sebe". Binkošti pa so praznik veselja, praznik potrditve v veri in to potrditev tudi mi sami vedno znova potrebujemo ter prosimo Boga, da bi jo znali živeti na pravilen način. Prav tako kot Sv. Duh moramo tudi mi biti tolažniki drug drugega, le tako se nas bo dotaknil Duh umnosti, modrosti in tolažbe in se bomo zavedali, da smo na pravi poti, tudi če bo kdaj strma in težka, je sklenil g. Zalar.

Poleg velikega verskega pomena so Binkošti v Mačkoljah povezane tudi s pomembnim dogodkom za celotno vas, saj je na Metežici v tem času tradicionalni praznik češenj, ki ga prireja Slovensko prosvetno društvo Mačkolje. Letos je žal zaradi izrednih razmer, ki jih prinaša koronavirus, priljubljen praznik odpadel. Da bi bilo tradicionalno druženje vsaj v srcu in mislih vaščanov in drugih prisotnih, so člani društva ob spoštovanju varnostnih ukrepov vseeno priredili presenečenje in ponudili pijačo ob koncu nedeljskega obreda. Domačini so lahko na ta način ob primerni varnostni razdalji

pokramljali, obujali spomine, a tudi načrtovali prihodnje pobude v vasi. Priložnost smo izkoristili, da smo domačinom za naš teden postavili nekaj vprašanj. Takoj po maši smo šli do neutrudnega organista **Danijela Novaka**, ki je s cerkvenim zborom in ostalimi verniki tudi brez orgel in

videli, nismo vedeli, kdaj se bodo maše ponovno začele, in se nismo niti utegnili zmeniti, kaj bi pri maši peli. Izbira je tako šla na ljudske pesmi, a vseeno brez vaj marsikakšno besedo in kitico s časom lahko pozabimo. Z veseljem pa opažam, da so bili res vsi pri maši kot po starem. Kljub raz-

pevskih vaj obogatil obred s petjem in glasbo. Povedal je, da so bile za cerkveni zbor zadnje vaje meseca februarja, to po znosa, toda to izredno stanje in ukrepe je treba pač sprejeti. Petje na odprtem je še težje, saj se glasovi razpršijo in so drugačne okoliščine kot pa v cerkvi na koru, kjer vsak dobro sliši drugega. "Zadnje mesece se sploh nismo

meram se nobeden, niti med starejšimi, ne boji ali vsaj ne toliko, da ne bi prišel. Opaziti je, da so pogrešali maše in druženje ob oltarni mizi", je še dodal Novak. Prav tako sta mirovala tudi MePZ Mačkolje in Otroški pevski zbor "z Ul'ce". Na srečo je mešani pevski zbor praznoval in slovesno obeležil sedemdesetletnico lanske leto, toda tudi letos so bili na

programu številni nastopi, prireditve in sodelovanja, kar nam je tudi potrdil pevec in odbornik društva **Niko Tul**. "Na srečo smo dogodke, povezane s sedemdesetletnico zbora, uresničili do decembra, tako da nam virus ni prekrizal obeležitve pomembnega jubileja. Zamrznjen je ostal le zadnji dogodek, saj smo želeli predvajati naš spominski dokumentarec *Podobe spomina, glasovi srca* vsem vaščanom prav tukaj na vasi. Računamo pa, da nam bo to uspelo v poletnem času prav na Metežici, ko bo tudi bolj jasno, kako se bo treba ravnati pri organizaciji dogodkov", je dejal Tul. Dodal je, da je imel zbor zadnje vaje 3. marca, potem pa so morali zaradi epidemije prekiniti celotno dejavnost. Zborovodja je med drugim doma od Sv. Antona pri Koprju, kar dodatno zakomplicira stanje, predvsem dokler ne rešijo vprašanja meje. Letos je bil MePZ Mačkolje tudi povabljen na Primorsko poje, in sicer na koncert v Umag: "Žal je vse odpadlo. Gotovo bi bil doživet zborovski dogodek, ne nazadnje tudi lep izlet in priložnost za druženje pevcev; upamo, da se bo zdravstvena kriza čim prej končala in da bo dejavnost ponovno zaživele, za zdaj čakamo blagoslov, da lahko začnemo pevske vaje".

Kaj pa z otroki? Zborovodkinja otroškega zbora **Breda Sosič** nam je potrdila, da so otroci imeli vaje, dokler se je dalo, potem pa se je odločila, da jih ne bo obremenjevala z vajami po komunikacijskih platformah: "Že tako imajo

otroci in starši precej zapletene dneve s šolskimi videokonferencami in nalogami, tako da je preveč sedijo za ekrani. Poleg tega so vaje po spletu težavne že za odrasle zborovske skupine, kaj šele za otroke, ki so živahni in se radi družijo ter skupaj pojejo". Otroški zbor se je letos pripravil na praznovanje desetletnice; tudi to so zaradi razmer morali preložiti. Zborovodkinja upa, da se bo stanje v naslednjih mesecih izboljšalo in da bosta prireditve ter praznovanje lahko potekala meseca decembra.

Nazadnje smo zmotili še predsednika SPD Mačkolje **Mateja Tula**, ki nam je povedal, kako so na vasi in pri društvu doživljali te posebne čase. "Občutki niso najboljši, saj smo se v tem času po navadi družili na prostem in prirejali različne poletne prireditve, letos pa nič, sploh se nismo videli med seboj. Bilo je res težko. Na konec tedna so bili tako lepi sončni dnevi, kako bi bilo lepo, če bi lahko zaživel naš tradicionalni praznik češenj. Letos bi bila na vrsti 58. izvedba. Praznik češenj je pomemben trenutek, ki združuje domačine in tudi druge Slovence iz okolice, ne nazadnje pa tudi pomemben vir prispevkov za delovanje našega društva. Upamo, da bodo ukrepe v kratkem dodatno omilili. Na srečo imamo ta lepi zunanji prireditveni prostor. Upam, da bomo v naslednjih mesecih zopet zagnali dejavnost društva, morda s kakšno prireditvijo na prostem ali vsaj konec poletja za praznik našega zavetnika Sv. Jerneja".

MČ

DOLINA Nižja srednja šola Simon Gregorčič v času koronavirusa

Učenci so svoje misli prelili v spise

Ko smo morali v teh dolgih tednih vsi ostajati doma in ko so tudi učenci morali zapustiti svoje šolske učilnice in začeti pouk na daljavo, se jim je med domačimi stenami utrnula marsikatera misel. Ta svoja razmišljanja, porojena v času osamitve, so zlili na papir. Nastali so zapisi o svobodi v tem izrednem času koronavirusa, pa tudi kako so letos drugače preživeli velikonočne praznike. Ta svoja razmišljanja so nam poslali v uredništvo in mi jih z veseljem objavljamo.

Svoboda je nekaj zelo lepega, toda v teh mesecih je naša svoboda zelo omejena zaradi koronavirusa. Na začetku smo vsi mislili, da to ne bo nič hudega, vendar se je potem vse spremenilo v zelo hudo stvar in smo se za svojo varnost in zdravje morali zapreti v hišo in biti v karanteni. Vsi smo upali, da bo to stanje trajalo malo časa, a ni bilo tako. Najprej so zaprli vse trgovine oblek, igrač, šolskih pripomočkov in drugih potrebščin, potem tudi športne centre in nato še igrala. Čeprav je naša svoboda v tem času zelo omejena, ker stanujem v Sloveniji, lahko gremo na sprehode in tam lahko raziskujemo nove kraje, živimo in rastline. Lahko se tudi igramo razne igre v hiši ali na vrtu, kot sta nogomet ali lov na zaklad. Lahko se tudi preizkusimo v kuhinji in spečemo sladice, kruh ali pice. Četudi v tem trenutku nismo zelo svobodni, da bi šli, kamor hočemo, in bi delali, kar želimo, se lahko še vedno zabavamo z družino, lahko gremo na sprehode, odkrivamo novo cvetje. Lahko si tudi izmislimo nove igre za družino.

Alina, 2. b razred

Letos sem, tako kot vsi, Veliko noč preživela doma. Ker nismo mogli v cerkev, smo sledili vsem mašam in obredom po Facebooku. V petek popoldne smo sami zmolili križev pot ob treh. Iz dveh palic smo sestavili križ in vzeli smo dve sveči ter hodili po vrtu v krogu. Pridružila se nam je tudi nona. V soboto smo zjutraj pripravili jedila za blagoslov; ta je potekal v soboto popoldne. Zvečer smo gledali vstajensko mašo in po njej smo jedli potico, ki nam jo je spekla nona. Naslednje jutro smo imeli veliko

nočni zajtrk. Jedli smo meso, pinco, jajca in kruh. Nato smo sledili velikonočni maši. Potem smo imeli kosilo skupaj z našo babico. Popoldan smo preživeli na vrtu. V ponedeljek zjutraj smo najprej sledili maši in nato smo se začeli pripravljati na piknik. Na vrt smo postavili mizo in pojedli nedeljske ostanke. Bilo je zelo lepo vreme in imeli smo se odlično.

Johana, 2. b razred

V trenutku, ki ga zdaj doživljam, se počutim manj svobodno.

Čeprav sem vedno sanjala o tem, da bi živela zaprta v hiši in opravljala pouk od doma, se zdaj zavedam, da je to težje od navadnega pouka v šoli. Vidim tudi, da je cela moja družina že počasi naveličana življenja doma. Vsi delamo in se šolamo od doma, a jaz sem edina, ki to delam na tih način in se ne pogovarjam z nikomer, ker ima moj brat pouk po Skypu, mama pa predava preko platforme Zoom.

Najhuje pa je, da ne vemo, koliko časa bo to še trajalo, in se ne moremo veseliti izhoda iz hiše. Poleg tega pa je moj oče edini, ki se lahko "prosto" giba s svojim avtom. Moj brat in jaz se kar dobro prenašava in se pogosto skupaj igrava videoigrice. Čeprav se v tem času zelo pogosto dolgočasim, poslušam veliko glasbe v angleščini in se s prebiranjem besedil pesmi učim angleščino. Flavto igram dvakrat na teden, ker me profesorica pokliče po Skypu. Sicer pa upam, da bom lahko čim prej spet odšla iz hiše in srečala prijatelje. Žal mi je le, da se ne bomo vrnil v šolo pred koncem šolskega leta in mi ne bo uspelo še zadnjič pozdraviti sošolcev, ker nekaterih naslednje leto ne bom več videla.

Nanika, 3. a razred

Meni je zelo všeč Velika noč, ker praznujemo skupaj z družino ta tem obdobju sem jedel ogromno čokolade. Ni prav najlepše obdobje, a upam, da se bo to končalo in bomo spet vsi prosti.

Alan, 3. b razred

Kaj se sploh dogaja? Ostati moram doma zaprta, ker kroži koronavirus. In kaj to pomeni? Pomeni, da smo kot vedno tega sami krivi. Papež je prav včeraj objavil, da Bog odpušča grehe, medtem ko narava ne odpusti ničesar. Slabo smo z njo ravnali, zaradi tega se zdaj maščuje.

Pomislimo na to, da mirujemo le mesec dni; kako se je v tem kratkem času narava spremenila! Po mestnih ulicah zasačimo medvede, divje prašiče, srne in v tišini lahko poslušamo sladko ptičje petje. V prozorni vodi nekaterih potokov in rek, ki so bili do nedavnega onesnaženi, se danes lahko zrcalimo. Upam, da bomo od tega težkega obdobja vseeno odnesli nekaj pozitivnega, kot se pač vedno zgodi: v slabem lahko najdeš vedno nekaj dobrega. Najlepše v tem obdobju je to, da veliko časa preživljam v družinskem krogu. Rekla bi, da povsod je lepo, najljepše pa je doma.

Nina, 3. a razred

Moja družina je za Veliko noč

tem obdobju sem jedel ogromno čokolade. Ni prav najlepše obdobje, a upam, da se bo to končalo in bomo spet vsi prosti.

Alan, 3. b razred

Kaj se sploh dogaja? Ostati moram doma zaprta, ker kroži koronavirus. In kaj to pomeni? Pomeni, da smo kot vedno tega sami krivi. Papež je prav včeraj objavil, da Bog odpušča grehe, medtem ko narava ne odpusti ničesar. Slabo smo z njo ravnali, zaradi tega se zdaj maščuje.

Moja družina je za Veliko noč

tem obdobju sem jedel ogromno čokolade. Ni prav najlepše obdobje, a upam, da se bo to končalo in bomo spet vsi prosti.

Pomislimo na to, da mirujemo le mesec dni; kako se je v tem kratkem času narava spremenila! Po mestnih ulicah zasačimo medvede, divje prašiče, srne in v tišini lahko poslušamo sladko ptičje petje. V prozorni vodi nekaterih potokov in rek, ki so bili do nedavnega onesnaženi, se danes lahko zrcalimo. Upam, da bomo od tega težkega obdobja vseeno odnesli nekaj pozitivnega, kot se pač vedno zgodi: v slabem lahko najdeš vedno nekaj dobrega. Najlepše v tem obdobju je to, da veliko časa preživljam v družinskem krogu. Rekla bi, da povsod je lepo, najljepše pa je doma.

Moja družina je za Veliko noč

tem obdobju sem jedel ogromno čokolade. Ni prav najlepše obdobje, a upam, da se bo to končalo in bomo spet vsi prosti.

Alan, 3. b razred

Kaj se sploh dogaja? Ostati moram doma zaprta, ker kroži koronavirus. In kaj to pomeni? Pomeni, da smo kot vedno tega sami krivi. Papež je prav včeraj objavil, da Bog odpušča grehe, medtem ko narava ne odpusti ničesar. Slabo smo z njo ravnali, zaradi tega se zdaj maščuje.

Moja družina je za Veliko noč

tem obdobju sem jedel ogromno čokolade. Ni prav najlepše obdobje, a upam, da se bo to končalo in bomo spet vsi prosti.

Moja družina je za Veliko noč

tem obdobju sem jedel ogromno čokolade. Ni prav najlepše obdobje, a upam, da se bo to končalo in bomo spet vsi prosti.

Moja družina je za Veliko noč

gledala mašo po televiziji. Moj oče je skuhal dober krompir "v kozici", grah in okusno pečenko. V tem obdobju po svetovnih medijih veliko govorijo o pravicah in dolžnostih človeka. Jaz mislim, da moramo izpolnjevati svoje dolžnosti in se držati tega, kar so nam naročili. Vsak človek ima pravice in tudi dolžnosti. Ko ti vzamejo svobodo in mir, ni nič več pravega življenja. Koronavirus je tisti, ki ti vzame mir, ti vzame svobodo, in zdaj poskušamo spet pridobiti pravico do svobode.

Peter, 1. razred

Med tem časom koronavirusa se počutim sam in ne vem zakaj, sem tudi zelo jezen. Tisto, kar me najbolj jezi, je država. Reče nam, da moramo ostati doma. Zame je tudi prav, a ta stvar mi ni všeč! Vsak dan sem pri svojem dedku in ne vidim nikogar. Ni slabo biti tam, a bi se želel malo več gibati. Mogoče bomo po 4. maju lahko spet začeli treninge. Prvič v svojem življenju doživljam takšno stanje. Prej sem imel veliko več svobode in se tega nisem zavedal. Svoboda mi zelo manjka. To je tisto, kar čutim v tem trenutku.

Nicola, 2. b razred

Letos februarja se je zgodila velika nezgoda, ki je ni nihče predvideval. Vse se je spremenilo. Naš stil življenja se je popolnoma zamenjal. Po naši zemlji se je razširil virus z imenom covid-

Peter, 1. razred

spletni strani www.knjznica.it.

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica Trst

obveščata, da se je v ponedeljek, 1. junija 2020, začela priljubljena akcija Primorci beremo! Kot vedno se bo končala 11. novembra. Za uspešno dokončanje pa bo zaradi krajšega časa branja treba prebrati 5 knjig (4 prozne in eno pesniško zbirko), torej eno knjigo manj kot prejšnja leta. Tudi letos velja, da namesto enega proznega dela si lahko bralci ogledajo slovenski film po lastni izbiri. Bralci lahko sodelujejo v NSK, v splošni knjižnici Pinka Tomažiča in tovarišev z Opčin in v splošnih občinskih knjižnicah v Saležu, Nabrežini, Miljah, Dolini in Sovodnjah. Več informacij na

Darovi

Ob prvi obletnici smrti **Sandija De Luise** daruje sestra Margi z družino 50 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco pri sv. Ivanu.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za misijon p. Ernesta Saksida Corumbã - Brazilija: A. M. 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan

ul. Cordaroli 29

34135 Trst

Slovenka iz Italije v mednarodnem okolju (11)

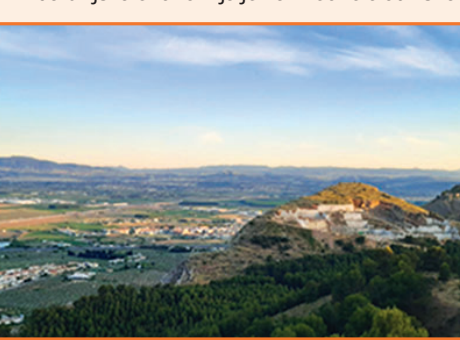
Obdobje olajšanja, toda predvsem negotovosti

Pred nastopom pandemije smo imeli v naši mednarodni družbi velika pričakovanja glede praznovanja rojstnih dni. Mislili smo, da bomo konec aprila, ko je praznoval prijatelj iz Kolumbije, na izletu v Salamanki; maja pa smo pričakovali, da se bomo že lahko udeleževali zabav na plaži.

Čeprav čisto nič ni šlo po načrtih, sem prejšnji teden, ko je imel moj sostanovalec rojstni dan, prvič po dolgem času spet začutila pravi "duh Erasmus". Zaslugo za to nosi predvsem najin prijatelj Granadčan, ki je znal praznovanje prilagoditi trenutnim razmeram. Povabil nas je v svoje stanovanje v prikupnem mestecu Albolote v predmestju Granade, kjer smo si čas krajšali z zabavnimi igrami in se hladili z doma pripravljeno sangrio. Pozno popoldne, ko je sonce nehalo pripekati, pa smo se odpravili na pohod, ki nam je nudil čudovite razglede na andaluzijsko pokrajino. Tisti dan smo se lahko naužili skoraj vsega, kar smo med karanteno pogrešali.

Kljub splošnemu vtisu, da se končno vse vrača nazaj v stare tirnice, pa se seveda nismo mogli izogniti debati o trenutni situaciji. Raznolika družba nudi tudi raznolike poglede na krizo, ki jo je (in jo še bo) povzročil koronavirus. Študentka farmacije iz Italije je prepričano zagovarjala mnenje, da bi bilo treba s

prestopom v naslednjo fazo počakati vsaj nekaj tednov, saj bomo šele takrat lahko vedeli, ali je število okuženih oseb res pod nadzorom. Španec, ki je pravkar končal študij turističnih ved in je pred karanteno delal kot turistični vodič po Andaluziji, pa je pripomnil, da kmalu ne bo več pomembno, koliko ljudi umira zaradi virusa, saj bodo ljudje začeli umirati od lakote, če se država ne bo začela odpirati in jim tako dala možnost, da spet začnejo delati in si služiti kruh. Andaluzijska ekonomija je namreč zelo odvisna

od turistov – podobno kot na primer Sardinija, domovina še enega iz naše družine, ki je prav tako zaskrbljen, kako bo njegov otok preživel, če poleti ne bo dovolj obiskovalcev. Vem, da so tovrstne debate na dnevnem redu kjerkoli. Pravilne odgovore oziroma rešitve pa je v tem trenutku še zelo težko najti. Študentje na izmenjavi, ki smo se zadnja dva meseca vdali v usodo in potrpežljivo čakali na

konec karantene, smo zdaj spet v precepu. Osebnost mi v tem trenutku predstavlja največji izziv usklajevanje svoje želje po uživanju pridobljene svobode z obveznostmi izpitnega obdobja. Nekateri so navdušeni, da lahko spet začnejo odkrivati lepote gostujoče države, drugi pa se veselijo dejstva, da bodo kmalu spet na razpolago leti, ki jim bodo omogočili vrnitev domov. Zdej, ko se Evropa spet odpira, je v nekaterih državah na ameriški celine situacija šele postala kritična: ker bo Čile zaprl svoje meje, se je eden od mojih prijateljev iz te države odločil, da čim prej "pobegne" nazaj domov, dokler še ima to možnost, njegov kolega pa je raje izbral, da ostane v Granadi in uživa čas po karanteni.

Podobno kot pri debatah o koronavirusu in ukrepih, ki naj bi preprečevali njegovo širitev, se mi zdi, da tudi v tem primeru ni mogoče vedeti, kdo ima prav. Vsak mora pretehtati dobre in slabe plati ter se po svoji vesti odločiti, kako najbolje ukrepati. Vse, kar vem, je, da mi, dokler nadaljujem občasne izlete in zabave, kakršno smo imeli ob nedavnem praznovanju rojstnega dne, tu v Španiji ne bo hudega.

Sindikalno zborovanje učnega in neučnega osebja DTZ Žige Zoisa

V sredo, 27. maja, je potekalo sindikalno zborovanje, na katerem so bili prisotni vsi člani učnega in neučnega osebja DTZ Žige Zoisa. Pereča točka sestanka je bila "krčenje stolic". Med osebjem namreč vlada velika zaskrbljenost za prihodnost šole, saj je v pismu ravnateljici, ki ga je podpisal vodja urada za slovenske šole dr. Igor Giacomin, zapisano, da bo šola v naslednjem šolskem letu razpolagala s tremi stolicami manj. Po mnenju osebja je ta ukrep nesmiseln in k sreči so se pogajanja za naslednje šolsko leto šele začela, čeprav osebju ni jasno, kdo se o teh zadevah pogovarja in pogaja in zakaj je ravnateljica dobila tako zasnovo pisma. Na seji so zato določili ožje zastopstvo, ki bo predstavljalo stališče učnega in neučnega osebja zavoda v odnosu z mediji in ostalimi sogovorniki. Med drugim so odločili, da preverijo pravno zastopstvo z odvetnikom, ki bo zagovarjal interese šole na različnih ravneh.

Prisotni so bili mnenja, da je prišlo do takih razmer tudi zato, ker se civilna družba in politika nista še resno lotili problema šolstva naše narodne skupnosti in tako pustili vse odločitve funkcionarju, ki pa se mora podrežati tudi drugačnim logikom.

S sestanka je bilo razvidno, da hoče zavod seznaniti s problemom krčenja stolic, poleg lokalnih politikov in predstavnikov, tudi Slovenijo in izvoljene slovenske predstavnike v Evropskem parlamentu.

Odgovor na zapis Jadranke Šturm Kocjan 21.5.2020 v Novem glasu

Špoštovana gospa Šturm Kocjan!

Vaš sprepek o polpretekli zgodovini naj bi bil obračun z vsemi heretiki in učno berilo za vse, ki pravoverno sledijo zgodovini, ki so jo napisali zmagovalci. Kot je razvidno iz napisanega, Vas ne zanima iskanje resnice in Vam je preverjanje že znanih in odkrivanje zgodovinskih dejstev nekaj tujega. Ogorčeni ste nad vsemi ugotovitvami, ki niso v skladu z Vašimi privzetimi dogmami o polpretekli zgodovini. Tolmačenje zgodovine na podlagi upoštevanja znanosti in razkrivanja zamolčanih zgodovinskih dejstev je za Vas napadanje vrednot NOB-ja in revizija zgodovine, kot so jo zapisali zmagovalci.

Karierni diplomat dr. Iztok Simoniti (zanimivo, tudi gospa Šturm Kocjanova je karierna diplomatka) je v skladu s svojim ideološkim prepričanjem in obračunavanjem s katoliško vero zapisal, da je nasilje eden izmed temeljev vere. Seveda te ugotovitve ni mogoče sprejeti kot univerzalne za vsa verovanja, je pa bilo nasilje nedvomno dominantno pri udejanjanju vere v komunizem. Danes samo še najbolj dogmatični komunistični verniki zagovarjajo prikrivanje komunističnega nasilja med drugo svetovno vojno, prikrivajo kolaboracijo ko-

munistov z okupatorjem in ovajanje zavednih Slovencev okupatorju.

V knjigi Prevarani sokoli, katere avtorja sva podpisana, so predstavljena dejstva o sokolih med leti 1930 do 1945, ko so jih komunisti ukiniteli. Po besedah Borisa Kidriča je sodelovanje v Društvu prijateljev Sovjetske zveze s krščanskimi socialisti in sokoli, osnovanem leta 1940 in nikoli registriranem društvu, v mnogočem predstavljalo izhodišče za kasnejšo OF, pa tudi za druge, globlje spremembe v slovenskem političnem in javnem življenju (beri komunistično revolucijo). Zaradi spoznanja in pakta med nacistično Nemčijo in komunistično Sovjetsko zvezo in njunega dogovorjenega vojaškega napada in zasedbe Poljske leta 1939 je bila 27. aprila 1941, po uradni verziji, ustanovljena protimperalistična fronta. Imperialni državi sta bili takrat Anglija in Francija in je bila nacional-socialistična Nemčija zaradi pakta izvzeta iz bloka imperialističnih držav. Šele po napadu na Sovjetsko zvezo se je preimenovala v Osvobodilno fronto. Lahko preverljivo dejstvo je, da se je odpor proti okupatorju začel istega dne kot napad na takratno našo skupno državo.

Da je bilo nasilje temelj Lenineve zapovedi o izvajanju ko-

munistične revolucije, dokazuje preobrazba nekaterih sokolov v komunistične sokole in preobrazbe le-teh v komunistične vernike, sposobne najbolj nemoralnih dejanj, kot je ubijanje sokolskih bratov. Vedeti je treba, da je bila ena temeljev sokolske vzgoje moralna vzgoja sokolov, ki so se med seboj imenovali bratje in sestre ne glede na socialni položaj in družbeni status. Vzpostavitev verskega odnosa do komunistične ideologije je sokole Staderja, Brajnika, brata Runko in druge spremenila v morilsko pest Varnostno obveščevalne službe OF, ki je pobijala v imenu Osvobodilne fronte za potrebe komunistične ideologije. To je neizpodbitna slika etično moralne podobe OF.

Ob raziskovanju arhivov se resno poraja tudi vprašanje, kdo je Josipa Vidmarja in Franca Šturma določil za predstavnika slovenske kulture in akademske sfere? Kot nama je poznano, Josip Vidmar ni bil uradni predstavnik nobene skupne slovenske kulturne organizacije, univerzo pa vedno predstavlja rektor, v tem obdobju je bil rektor Milko Kos. Za Lubeja, Poliča in Rusa, kot eksponente komunističnih sokolov, pa je dokazano, da niso imeli nobene legitimne in legalne pravice zastopati sokolsko organizacijo. To pravico so imeli samo staro-

ste in njihovi namestniki, kar pa imenovani niso bili.

Zelo nazorno odslikava Vašo načelno intelektualno globino zapisana misel, da KP lahko pripišemo marsikaj, gotovo pa ni kriva za nepopravljivo in sramotno odločitev za kolaboracijo. Kot je razumeti Vaše stališče, da anonimno ovajanje jugoslovanskih častnikov okupatorjem s strani sodelavcev OF ni kolaboracija, iskanje zaščite pred partizansko komunističnim nasiljem pa je kolaboracija. Prošnje za očete, matere, sinove, hčere, sosede in druge je kolaboracija, zamenjava nemškega polkovnika za Hertto Haas po nalogu Josipa Broza Tita pa ni kolaboracija z okupatorjem.

Tako kot je bilo prevaranih mnogo sokolov (šli so v OF zaradi boja proti okupatorju, izkoristili so jih pa proti njihovi volji za revolucijo), je bilo prevaranih tudi mnogo drugih, ki so odšli v partizane s ciljem boja proti okupatorju, pa so se morali kar naenkrat boriti za sovjetsko republiko, tudi proti sonarodnjakom. Mnogi so bili zaradi nasprotovanja komunistični partiji umorjeni. Krščanski socialisti s Kocebkom na čelu pa so naredili samoprevvaro, saj so mislili, da jim bodo komunisti sledili pri razvoju pravičnejše družbe.

Nedvomno imate ga. Šturm Kocjanova vso pravico, da se z javno besedo zavzame za idilično podobo posameznikov, ki so vam tako ali drugače blizu. Idealiziranje nekega obdobja in režima ter povečevanje

grdobij komunistične ideologije pa je nekaj drugega. Ustavno sodišče Republike Slovenije je poudarilo, da je Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije veljaven ustavni akt ter trajni in neusahljivi vir državnosti Republike Slovenije. V tej listini iz dne 25. junija 1991 je med drugim v samostojni alineji zapisano: "ob dejstvu, da SFRJ ne deluje kot pravno urejena država in se v njej hudo kršijo človekove pravice, nacionalne pravice in pravice republik in avtonomnih pokrajin". To je v bistvu v enem stavku napisana vrednotna ocena obdobja do leta 1991. Vi pa v svo-

jem zapisu bralce prepričujete, kako je bilo leta 1941 vse idilično, humano, pravično, skratka leporečno, če ne bi bilo teh pokvarjenih kolaborantov. Prav tako je verjetno za Vas samo lepota napaka komunističnega režima, da je bila Jugoslavija ob sprejemu deklaracije človekovih pravic 10. decembra 1948 med osmimi vzdržanimi državami, ki predloga niso sprejele.

V ustavni listini iz leta 1991 je definirano zlo, o katerem je zapisal W. Shakespeare: "Zlo črno tega dne iz prejšnjih dni izvira in v prihodnje se vali".

Dr. Aleks Leo Vest,
dr. Ivan Čuk

Poziv slovenski vladi

Marko Kravos in Slavko Pregl, predsednik in podpredsednik Društva Bralna značka - ZPMS, v javnem pismu pozivata slovensko vlado, naj se nameni splošnim knjižnicam po deset evrov na člana in šolskim knjižnicam po dvajset evrov na šolarja namenskih sredstev za nakup knjig. Pismo sta pesnik Marko Kravos in pisatelj Slavko Pregl naslovila na vlado in vodjo delovne skupine za pripravo ukrepov za blaženje koronakrize Mateja Lahovnika. O pomenu slovenske knjige je veliko govorila in znanih podatkov, sta zapisala. V slovenskih splošnih knjižnicah se letno izposodi 25 milijonov enot knjižničnega gradiva, knjižnice beležijo 12 milijonov obiskov letno in imajo pol milijona rednih članov.

POGOVOR Polona Dominik, laična misijonarka

"Lahko rečem, da s tem, kar dajem, sama veliko več pridobim!" (4)

Je amharščina težka in kako si se lotila učenja?

Amharščina je zelo težka. Čeprav sem se intenzivno učila 3 mesece, jo govorim le osnovno, pogovorno. Če kdo hitro govori, komaj kaj razumem. Zelo je sestavljena in bogata, zato se jo je težko naučiti. Imajo tudi svojo abecedo, ki je na prvi pogled podobna arabščini. To sem hitro usvojila, tudi otroke učim brati in pisati amharščino, saj nekateri prihajajo z drugega jezika izredno težko in redko kdo jo zna, otroci sploh ne, čeprav jo imajo v učnem programu. Zato je obvezno, da znam osnove amharščine.

Si morala kot laična misijonarka pridobiti od etiopske vlade kakšno delovno dovoljenje?

Če prides delat kot prostovoljec in nisi le turist, je nujno pridobiti delovno dovoljenje. Tako je tudi v drugih državah, vendar so postopki od države do države različni. V Keniji npr. je bilo to zelo enostavno, delodajalec te prijavi, skupaj z diplomom in seveda plačilom, in tam sem takoj dobila delovno dovoljenje za 3 leta. V Etiopiji pa je seznan dokumentov, ki jih zahtevajo, precej daljši, vsi morajo biti prevedeni v angleščino in overjeni na sodiščih, ministrstvu, obeh ambasadah... Vse to me je stalo več kot 500 evrov. Vse te dokumente moraš vložiti, ko prispeš v Etiopijo in potem čakaš... Prošnjo ti lahko tudi zavrnejo, če se jim tvoja dokumentacija ne zdi ustrezna, najbrž tudi iz političnih razlogov, ki spreminjajo odnos do tujcev. Jaz sem lani dobila delovno dovoljenje, vendar ga podeljujejo le za 1 leto. Po

tem moraš vlagati prošnjo za podaljšanje. Tudi misijonarji, ki so tukaj že 30 let, podaljšujejo vsako leto. Etiopija ne dovoli kar tako tujcem, da bi prihajali v njevo državo. Vsako vlogo dolgo študirajo. Za delo, za katerega se prijaviš kot prostovoljec, misijonar, moraš imeti torej ustrezno univerzitetno izobrazbo, ki jo dokazuješ z diplomom in predmetnikom fakultete, pisne reference, priporočila prejšnjih delodajalcev, zdravniško poročilo... Trenutno čakam na podaljšanje delovnega dovoljenja, saj urad za priseljence zaradi COVID 19 dela le polovično in zato traja zelo dolgo, še dlje kot po navadi. Vmes mi je prejšnje že poteklo...

Je delo kdaj zate tudi stresno in kaj te pri tvojem delu najbolj osrečuje?

Po moje je vsako delo stresno, a tudi lepo. Kogarkoli sedaj na ulici vprašaš, ali ima pri delu in/ali v življenju tudi določeno količino stresa in težav, ti bo gotovo veliko tega naštel. Odvisno pa je od tega, čemu daš težo in če delaš delo, ki si ga želiš in te osrečuje. Zato jaz težke stvari rajne odmislim, se o njih pogovarjam s prijatelji in domačimi, večinoma pa dajem težo lepim stvarim, ki jih je nešteto vsak dan. Osrečuje me dejstvo, da dejansko pomagam in to spoznavam v izrazih hvaležnosti, ko npr. v mojem razredu končno razumejo angleščino, ko poskrbim za rano ali bolečino, ko se z njimi zabavam na igrišču, prinesem kakšno novo igro, na primer puzzle, lego kocke, knjigo ali pobarvanko za večerne učne ure, ko si za razliko od drugih odraslih ne bojim umazati rok s košnjo trave ali nošenjem

drv... Še in še bi lahko naštevala. Vsak dan prinaša veliko lepega in to je močnejše kot vse težave.

Kakšno je zdravstvo v Etiopiji?

Javno zdravstvo obstaja, a je preobremenjeno in nezanesljivo, ker nima dovolj sredstev za kvalitetno opremo in vse ostalo. Ker je ceneje, vsi reveži pridejo tja, ležijo po hodnikih ipd. Še vedno morajo plačati in čeprav je cena razmeroma nizka, si zdravljenja marsikdo ne more privoščiti. Seveda obstajajo tudi zasebni centri, ki so kvalitetni in na precej visoki ravni, vendar so

zelo dragi. Za reveže je res problem, če zbolijo, saj si zdravljenje preprosto ne morejo privoščiti. Ali če zbolijo otroci, si zlo mi roko itd... Kličejo se sorodnike, da prispevajo za zdravljenje. Da ne govorim o drugih terapijah, ki smo jih npr. deležni v Sloveniji, če le plačujemo zdravstveno zavarovanje. Najbolj po-

goste so bolezni, povezane s higieno, tifus, kolera, tudi tuberkuloza, aids. Ker je Addis Abeba zelo visoko, približno na 2500m, je bolezni manj. Tudi malarije ni, saj je prehladno za takšne komarje. Zase lahko rečem, da sem bila do zdaj vsa leta v Afriki, tako v Keniji kot Etiopiji, izjemno zdrava. Klima mi zelo ustreza, saj ni prevroče in nikoli tako mrzlo kot v Evropi. Zato nimam niti prehladov, ki so za nas sicer tako pogosti.

Kakšen je v Etiopiji odnos do tujcev, posebno do belcev? Včasih se, da te gledajo kot

bankomat na dveh nogah...

Odnos do belcev oz. tujcev tu je seveda zapleten - v vsaki državi je najbrž tako. Že v normalnih razmerah si vedno drugačen. Ko hodim po cesti, me pogosto pokličejo »China«, Kitajec. Dandanes je najpogostejši oz. najpomembnejši tujec očitno Kitajec. Seveda pogosto prosijo za denar, logično, saj prihajamo iz bogatejših razmer. Tudi če si zase misliš, da nisi bogat, imaš gotovo že na sebi več kot to, kar imajo oni. Pomembno je omeniti, da Etiopija nikoli v zgodovini ni bila kolonizirana in na to so zelo ponosni. Na splošno vidijo tujce kot vsiljivce in grožnjo - za razliko od drugih držav, kjer na tujce gledajo bolj koristiljubno kot Etiopiji. Zato je tudi toliko več težav pri pridobivanju vize in delovnih dovoljenj za Etiopijo. Tujcem ne želijo poenostaviti vstopa. Zato tudi nimajo želje po učenju tujih jezikov. Kdor pride

v Etiopijo, naj se kar njihovega nauči. In če se trudiš učiti amharščino in spoštuješ njihovo kulturo, ki je zelo zelo bogata, so zelo veseli in hvaležni. Na splošno lahko rečem, da so zelo prijetno ljudstvo, čeprav nerada govorim na splošno. Sploh ker je 80 različnih plemen in različnih jezikov... Vendar vseeno, moja izkušnja je zelo dobra, čeprav ni enostavno. Počutim se precej sprejeto in varno, seveda moraš biti pa vseskozi preudaren in previden. Na primer, ponoči hoditi po mestu res ni pametno.

In kako je to zdaj v času pandemije? Menda imajo v Etiopiji koronavirus za bolezen belcev. Si bila sama deležna kakšnih neprijetnih dogodkov, groženj?

Od izbruha COVID-19 dalje je še nekoliko bolj zapleteno, saj je bolezen dejansko prišla od zunaj in tako se je tudi njihov odnos do tujcev zaostri. Nekoliko sem to v začetku občutila tudi sama, ko sem hodila zunaj po ulici, kar je bilo potem itak odsvetovano. Ne le zaradi nevarnosti okužbe, temveč zaradi nasilja, ki so ga nekateri tujci izkusili, na primer zmerjanje s korono, pljuvanje, metanje kamnov. V teh razmerah sem se naučila živeti, sprejeti težke stvari in črpati iz lepih, predvsem pa biti previdna, ubogati navodila... Nekdo je pripomnil na neki moj članek, češ zakaj pa hodiš potem belka v Afriko... Nobena življenjska odločitev in nobeno delo, doma ali v svetu, ni brez tveganj. Če kdo misli, da je, bo kmalu ugotovil, da se moti. Ko mi kdo npr. potoži o težavah pri vzgoji lastnega otroka, mi nikoli ne pride na pamet, da bi rekla, »zakaj pa

potem sploh imaš otroke? « Karkorkoli, reševanje mladih življenj odtehta mnogo katero skrb, in to skorajda lahko primerjam s srečo staršev pri vzgoji njihovih otrok. Seveda ni enako, vendar vseeno.

Kje pa črpaš moč in kaj ti daje tvoje delo?

Poznam veliko lepih zgodb, vsak od naših fantov, ki je prej živel v skrajni revščini in na ulici, spal in se hranil med smetmi, pri nas pride do izobrazbe in poklica. Spremljam jih od prvega dneva, ko pridejo iz ulice in potem napredujejo v programu, postajajo odrasli in odgovorni, in predvsem bolj zdravi. Res sem vesela, da sem lahko pričala tem mnogim lepim uspešnim zgodbam. To delo in življenje me res napolnjuje, saj lahko konkretno pomagam in na lastne oči vidim rezultate svojega oz. našega dela. Videti, kako se mlademu človeku dobesedno reši življenje, je neprecenljivo in zame ni nič bolj pomembnega na svetu. V svojem poklicu sem delala tudi v Sloveniji, a je manj zadovoljstva pri delu, saj so problemi evropskih otrok drugačni kot tukaj. Lahko rečem, da v Sloveniji skoraj nikoli nisem imela izkušnje s tako veselimi in hvaležnimi otroki. Marsičesa sem se od njih tudi naučila. Lahko rečem, da s tem, kar dajem, sama veliko več pridobim. Notranjo srečo, pomembne vrednote kot so skromnost, hvaležnost, preprostost, zadovoljstvo, vera v Najvišjega. V Afriki sem se vedno bolj počutila povezano z Bogom, saj ga morda bolj potrebujem, hkrati pa me k temu spodbuja versko okolje, celotna družba.

Pogovarjala se je Špela Pahor

V Sloveniji tudi uradno konec epidemije koronavirusa covid-19, a nekateri zaščitni ukrepi še veljajo

Kljub zdajšnji vladi, legalni in uspešni, v opoziciji kampanja za nove volitve!

V Sloveniji so v ponedeljek, 1. junija, uradno razglasili konec epidemije nove virusne bolezni covid-19. Razmere v slovenski državi so sicer spremenjene, ker je vlada na mnogih področjih in dejavnostih odpravila omejitvene ukrepe, s čimer je življenje postalo skoraj tako, kot je bilo ob vnosu smrtonosnega koronavirusa k nam. Toda še vedno veljajo vsi tisti ukrepi zoper virus, ki niso bili odpravljeni oziroma razveljavljeni. Na to opozarjajo direktor nacionalnega inštituta za javno zdravje dr. Milan Krek, uradni govorac vlade, veleposlanik Jelko Kacin, še delujoči štabi na vrhu države in v občinah, pa tudi različne dobrodelne in v nekem pogledu v zdajšnjih razmerah tudi varovalne organizacije, med njimi tiste pri škofijah in slovenskem katoliškem tedniku Družina. Zelo sta dejavna tudi slovenska Karitas in Rdeči križ. Še vedno deluje Državni klicni center za informacije o novem virusu, kjer so doslej že več deset tisočim klicateljem na brezplačno telefonsko številko 0801404 dali vse ključne informacije in priporočila za zaščito zdravja. Med zaščitnimi ukrepi, ki še veljajo, je tudi obvezna nošnja obraznih mask, in to v vseh zaprtih prostorih, še zlasti, če v njih ni mogoče zagotoviti predpisane varne razdalje med osebami. Dr. Milan Krek, direktor nacionalnega inštituta za javno zdravje, opozarja: "Uporaba obraznih mask štiti mene in druge pred okužbo, zato bomo previdni in odgovorno ravnajmo še naprej. Virus covid-19 je še vedno med nami, zanj še ni cepiva in ni

zdravila. Edini ukrepi, ki pomagajo, so samozaščitni, ki jih moramo uresničevati sami". V opozicijskih strankah in njim navdahnjenih medijih ne objavljajo skoraj ničesar o uspehih vlade pri osamitvi virusa covid-19. Nekdanji minister za zdravje in opozicijski politik dr. Dušan Keber je v pogovoru za tednik Mladina celo dejal, "da ne vidi nobenih dosežkov premiera Janeza Janše in sedanje vlade pri obvladovanju epidemije". V slovenski politiki se pa razmere še naprej zaostrejujejo, pri čemer je vlada pod čedalje večjim pritiskom tudi namernih laži in špekulacij. Gonja proti koaliciji in vladi, razne izmišljene trditve in neprekinjen tok drugih špekulacij so, tako je videti in si razlagati, natančno usklajeni in skrbno načrtovani, pripravili in usmerjajo pa jih vplivne politične združbe in posamezniki, poimenovani z vzdevkom globoka država. Torej ne gre več zgolj za politična kopja in jemanje ugleda in dostojanstva premiera Janeza Janše, temveč za odstavitev te vlade in razpis novih predčasni parlamentarnih volitev v Sloveniji. Po nenadnem odstopu Dejana Židana s položaja predsednika stranke Socialni demokrati so za voditeljico stranke, za čas do kongresa, izbrali evropsko poslanko Tanjo Fajon, ki se je nemudoma vključila v kampanjo proti Janezu Janši in njegovim. Pri tem je pomenljivo sporočilo odstopljenega predsednika SD Dejana Židana, "da je Tanja Fajon v njegovih očeh že bodoča premierka Slovenije". Torej v slovensko državo prihaja "nov obraz",

morda bolj premišljen in obeta-ven, kot pa je bil "nov obraz", ki ga je za levi del slovenske politike pomenil nekdanji premier Marjan Šarec. V napetih, zapletenih in tudi negotovih razmerah v slovenski politiki se oglašajo najrazličnejša mnenja o izhodu iz težav in kriznih stanj. V opoziciji so z negotovanjem ocenili izjavo predsednika države Boruta Pahorja, "da ve, da Janezu Janši ni lahko. Midva se pogovarjava. Poskušava sodelovati, kolikor je potrebno in mogoče". Svetovno znani in razpiti filozof Slavoj Žižek je v novi, posebni številki tednika Mladina povedal, "da bo novi svet moral biti nekakšen komunizem". Vprašal pa se je, "ali ne gremo že v to smer". Komentatorja časopisa Delo Ali Žerdin in Janez Markeš pa sta prepričana, "da je vlada izgubila vsakršno legitimnost, njen obstoj pa zagotavljajo samo še oportunisti. Tudi če bo vlada zdržala do volitev, to ne bo zaradi njene avtoritete in legitimnosti, pač pa zaradi oportunitizma. Morda je ob njenih mnenjih prav, da navedem, da oportunitizem pomeni preračunljivost in prilagajanje mišljenja ali ravnanja v trenutnih okoliščinah zaradi lastne koristi. Pri ocenjevanju razmer v slovenski politiki je bolj stvarna in verodostojna izjava, ki jo je objavila organizacija civilne družbe z imenom Katedrala svobode. Sestavlja jo skupina znanih intelektualcev, v kateri sta tudi v politiki aktivna dr. Peter Jambrek in dr. Dimitrij Rupel. V izjavi so tudi zapisali: "Zahteve po zamenjavi vlade so neupravičene. Sedanja vlada pod vodstvom Jane-

za Janše namreč dela uspešno, učinkovito in zavzeto. V Sloveniji smo uspešno, bolj kot marsikje drugje v razvitejših in bogatejših državah, zaustavili prvi skrajno resni zalet epidemije virusa covid-19, kar nam priznavajo tudi v svetu. Vlada pa zdaj izvaja ukrepe za soočenje s težkimi posledicami virusa, tako rekoč na vseh področjih dela in življenja. Slovenija je spet postala zgodba o uspehu. Vendar del naše javnosti ob podpori in podžiganju dela politike in medijev terja odstop vlade. Razen zahteve, da mora ta vlada oditi - čeprav dela komaj nekaj več kot dva meseca, in dela učinkovito, zavzeto in uspešno - ni jasno, kaj vsi, ki zahtevajo njen odstop, sploh hočejo in zahtevajo. Po izjavah in parolah sodeč, so eni nezadovoljni z vsem v državi, drugi terjajo sankcije zoper nedokazane kršitve predpisov pri nabavi zdravstvene in zaščitne opreme zoper virus, za tretje pa je v Sloveniji ogrožena demokracija. V bistvu pa vsi terjajo brezvladje, in to v izjemno težkem času, ko je zelo verjetno, da prihaja naslednji val epidemije. Ni izključen tudi nov val prihajanja nezakonitih migrantov". Državni zbor je ob koncu prejšnjega tedna sprejel že tretji svezjen zakonov in drugih aktov za pomoč in olajšave prebivalstvu in gospodarstvu pri odpravljanju škode in drugih posledic virusa. Za vse namene bo namenjena okrog milijarda evrov. Vlada bo pripravila še četrti in morda tudi peti svezjen takih zakonov in izvršilnih predpisov.

Marjan Drobež

Prešernovo gledališče Kranj

Monologi s kavča

Gledališka dejavnost se je tudi na Slovenskem v tem izrednem času, ko koronavirus človeku narekuje upočasnjen ritem, preselila na "vzpredni", virtualni svet. Pri tem je seveda izostal tisti neposredni, neponovljivi stik z gledalci, ki se lahko vzpostavi le v živo, v gledališču, ko se z odra od igralcev do gledalcev splete tista nevidna nit, ki spoji ene z drugimi, in se gledalec znajde še sam v središču odrskega dogajanja. A dramska umetnost ostaja živahna in ustvarjalna, čeprav so duri gledaliških hramov za zdaj še zaprte.

V Prešernovem gledališču Kranj so zaradi izrednih razmer morali na kasnejši datum prestaviti tudi jubilejni, 50. Teden slovenske drame. Ob misli na ta pomembni dogodek pa so si pri PG Kranj zamislili in pripravili nenavaden projekt z naslovom Monologi s kavča. Z njim hočejo tudi v tem doslej nikdar doživetem času spodbujati gledališko ustvarjanje in izvirno slovensko dramatik. Projekt Monologi s kavča ponuja namreč osem kratkih monologov, ki so izšli izpod peresa prav tolikšnega števila priznanih slovenskih dramatikov in dramatikar. Ti so Simona Hamer, ki si je zamislila ta svojevrstni projekt, Rok Vilčnik-rokgre, Nejc Gazvoda, Kim Komljanec, Simona Semenič, Varja Hrvatina, Tjaša Mislej in Peter Rezman, ki so napisali svoja kratka dela za osem igralcev Prešernovega gledališča Kranj. Igralce so režisiral vodilni Maša Pelko in Luka Marcen. "Monodrame" igralci interpretirajo in jih posamejno kar z domačega kavča.

Žreb je določil, kdo od omenjenih dramatikar piscev bo pisal za določena igralca. Tako je Rok Vilčnik-rokgre napisal za Vesno Jevnikar, Simona Hamer za Miho Rodmana, Varja Hrvatina za Vesno Slapar, Simona Semenič za Vesno Pernarčič, Nejc Gazvoda za Boruta Veselka, Peter Rezman pa za Darjo Reichman.

Krstne uprizoritve teh monologov, in sicer dveh na teden, so in bodo na ogled na spletni strani PG Kranj in družbenih omrežjih (Youtube, Facebook, Instagram). Prva premiera "s kavča" je bila v ponedeljek, 11. maja; Vesna Jevnikar interpretira monolog Naj me premakne, ki ga je zanjo spletel Rok Vilčnik-rokgre. Ženska srednjih let razgalja delček sebe in svoje iskanje ljubezni in se sprašuje, ali je kdo lahko sploh od koga? Ljubezen primerja z elektriko in o njej pravi, da jo bomo morda kdaj končno znali uporabljati. Ko je človek srečen, paradoksnu mu čas poteka hitreje, pravi protagonistka. Drugi monolog je bil na sporedu v četrtek, 14. maja; Vesna Slapar posneto besedilo nekaj več kot petminutnega monologa s sodobno tematiko, Kako se že reče tej črtici, ki ti utripa v Wordu?, Varje Hrvatina, razkriva z obrazno mimiko.

Pri PG Kranj imajo v načrtu "omnibus teh osmih monologov" odigrati tudi v živo, v gledališču, ko bo to mogoče, morda že 20. junija na Poletno muzejsko noč.

Od 18. maja dalje pa je na ogled razstava Dogodek je tu, dogodek imate v mestu, ki so jo pripravili ob 50. Teden slovenske drame na Gradu Khislstein iz 13. stol. v Kranju. Pri uredništvu razstave, ki nudi vpogled v žlahtnost slovenskih dramatikar besedil, ki se prav zaradi Tedna slovenske drame igrajo ne samo na slovenskih, ampak tudi na tujih odrih, sodelujejo Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Slovenski gledališki inštitut in Radio Slovenija - Program Ars. Jubilejni, 50. Teden slovenske drame še vedno ima v šahu koronavirus. Kdaj bo festival lahko zaživel, bo odvisno od vladnih ukrepov.

Za zdaj pa vodstvo PG Kranj v ljudno vabi ljubitelje gledališča, naj udobno sedejo na domači naslanjač in naj spremljajo Monologe s kavča in naj ob njih začutijo predokus ponovnega stika z gledališčem, ki bo možen, ko bodo razmere to dopuščale.

Iva Koršič

Lambert Ehrlich (1878-1942)

Narod, žrtvovanje, revolucija

"Kdo je ta duhovnik, čigar fotografijo hočejo vsi?" se je čudila fotografinja v Buenos Airesu. Še danes pa komaj kak Slovenec doma ve, kdo je bil ta asketski duhovnik, profesor, neutrudni delavec za narod, državnik, videc in spodbujevalec samostojne Slovenije. Ni bil v ospredju, čeprav je usmerjal odločilne korake narodovega življenja v svojem času. Bil je dejanski vodja koroških Slovencev. Na pariški mirovni konferenci je kot "zgodnji" ekspert za Koroško nastopal strateško in tvorno za celotno delegacijo: "Prihajal je z naglimi, svežimi pobudami in se odlikoval po neomahljivi vztrajnosti". Na prošnjo prof. Kidriča je šel k sošolcu, policijskemu ravnatelju na Dunaju, posredovati za zaprtga sina Borisa, uslugu so komunisti dodatno zlorabili, ga razglasili za mednarodnega policijskega zaupnika. Hišne pomočnice v Celovcu in Ljubljani so bile deležne njegove pomoči. Skrbel je za uboge na gradu in gramozni jami, revne študente, begunce in ujetnike med obema vojnama. Številni so občutili blagodejno tvorno in duhovno pomoč in oporo skromnega teološkega profesorja. Zakaj torej umor? "Nemi s solzami v očeh smo stali 26. maja 1942 ob njem in zrlj vanj, ko je ležal v mlaki krvi pred nami v svoji ubožni zgodovinski pelerini... Nismo mogli verjeti očem... Kako se je mogel zgoditi bogoskrunski

zločin nad tem maziljencem Gospodovim, ki je bil že sam po sebi dober in dober do vsakogar? ... Trojni strel je bil zanj mučeniška krona..." Ehrlich je živel dosledno iz vere, poglobljaj svojo osebnost in v pretanjenem izpolnjevanju božje volje utrjeval smisel življenja. Darovito naravno življenje je krepil z energično, vztrajno, predano molitvijo, samozatajevanjem in duhovno rastjo. Zavedal se je, da "kraljestvo božje ne raste samo iz našega dela, ampak še bolj iz naših žrtev v duhu tistega, ki je bil pokoren do smrti na križu". Učenec v času vojne in prevrata je srečanje z njim doživljal kot življenjsko srečo, ki je bila odločilna za vse življenje, da je ostal na pravi poti. "Tudi v njegovem prestreljenem čelo sem gledal in v njegove oči, ki so mi še mrtve hotele govoriti. Ehrlich - mučenec mi je govoril, da se veliki ljudje ne boje smrti..." KP je ob umoru v "imenu OF" širil letak na sam dan umora (26. 5.), češ da sta bila likvidirana Ehrlich in Ciril Žebot, a je bil namesto zadnjega slučajno (!) Viktor Rojic. Poziv (!) IO OF naslednji dan sporoča, da je bil "po organih Varnostno-obveščevalne službe OF kot izdajalec interesov slovenskega naroda ustreljen dr. Lambert Ehrlich". Izjava v Dokumentih revolucije na treh straneh našteva "zločine", ki naj bi jih zagrešil narodnozavedni mož. 55 let so Ehrlichovo nesebično

in požrtvovalno delovanje za narod in slovensko državo morilci načrtno mazali, ko so s krvavim prevratom svet postavili na glavo. Mučenca za vero in narod: Ehrlich, Natlačena, Kiklja in druge so lažno razglasili za "narodne izdajalce" in jih oblatili; Ehrlichu in še nekaterim so leta 1946 celo oskrunili grob. Škof Vovk je tisto leto ob Kristusovem grobu med drugimi pridigal: "Le včasih se je zgodilo, da so divje hijene vdrle na pokopališče in razkopale ter oskrunile grobove". Po 30 letih samostojne države še nismo oprali teh domnevnih "madežev" in se očistili laži. Nasprotno: vodstvo SD se danes klanja "heroju" Kidriču, ki je z drugimi med vojno in po njej dal pomoriti nad sto tisoč ljudi. Slovenci še vedno ne vedo resnice svojih resničnih velikanov in mučnikov, se bojijo govoriti o pravih narodnih in verskih voditeljih, ki so za vero in narod dali vse, celo svoja življenja. Propagandno blatenje se vzdržuje naprej, dodajajo se nove žrtve, ki jih proizvajajo "levičarska" ikonogra-

fija "rdeče zvezde" za ohranjanje "Orwellove farme" na račun drugih ob medvedji uslugi revnim in nazadovanju naroda in države. Ker v osebni in družbeni zavesti nismo očistili te sprevržene logike, imamo kar naprej težave z vrednostnim sistemom: morilci so "heroji", mučenci "narodni izdajalci". Resnica si le s težavo uti-

ra pot skozi vztrajne pretekle in nove (npr. o sedanji vladi) družbene laži; z njimi medijski levičarski strategji trdovratno sprevačajo svet na glavo. Antropološko in nacionalno plehki "performansi" brstijo iz organizacij in z medijskih scen, trezno objektivno presojo resničnih potreb posameznikov in naroda prikrivajo laži, primitivizmi in zavajanja "kolesarjev" in njihovih botrov, ki jih širijo (žal še nacionalni, ki bi morali skrbeti za javni

blagor) mediji. Požrtvovalno delo za narodno skupnost in državo vladnih, zdravstvenih in drugih delavcev se prikazuje sprevrženo. Eni naj pregorijo, drugi migajo le z (zlobnim) jezikom, treznost in odgovornost si s težavo utirata pot, inercija preživetja na račun drugih zavira reforme in sodelovanje. Povprečnost, nedelo, celo laž in korupcija so trdovratna dediščina polpreteklosti. V teh kriznih razmerah eni celo skušajo sprevačati odločnost, zavzetost, poštenost, vestnost odgovornih za skupno dobro po meri svoje poljubnosti, sebičnosti in samovolje. Razvade polpreteklosti tako otežujejo dogovor o nujnih socialno-političnih premikih za prihodnost naroda in države ter ovirajo dialog o preteklosti in nacionalni strategiji za prihodnost. Ehrlich je s svojim dejavnim zgledom v zahtevnem času študente in ostale Slovence, ki so mu hoteli prisluhniti, učil požrtvovalne predanosti, asketske delavnosti in samožrtvovalne vzdržnosti. V vihuri vojne je postal k ustanovitvi podtalne narodne vlade za samostojno in svobodno Slovenijo. Niso ga poslušali krščanski voditelji, še manj komunisti. Kocbek je sanjal o novi Cerкви in številne odpeljal v naročje revolucionarni sili. Z njim smo se znašli na narodnem pogorišču katoličani in celoten narod. Uresničil se je Ehrlichov svarilni scenarij v Izjavi italijanskim oblastem. Odkrito je spreговорil o pogubnem nasilju fašistov in komunistov in celo opozoril na sodelovanje obojih pri uničevanju slovenskega naroda. Obojim je bil trn v peti in la-

stni rojaki so ga likvidirali. Pandemija covid-19 v Sloveniji in svetu terja od nas prevrednotenje vrednot. Slovenci smo dodatno obremenjeni z mentaliteto životarjenja, ki so ga sistematično vzdrževale vlade socialističnih privilegijev. Njih pristaši stalno pridigajo, naj se ne vračamo v preteklost, a za svoje preživetje nas kar naprej posiljujejo s socialističnimi simboli in preteklo prakso, ki se v demokraciji razodeva kot groteskno. Tisti, ki so si z nasilno logiko revolucije in mahinacijami tranzicije pridobili kapital (izem) na račun državljansko masko socializma na ulici terjajo še naprej privilegije (udobni lastni kapitalizem!) na račun nedela in životarjenja in izžemanja nas vseh. Povprečje in mentaliteta državnih jasli poganjata "upornike" vladnim ukrepom. Ni jih sram, da se "zahvaljujejo" zdravstvenim delavcem za njihovo požrtvovalnost, obenem bi jih ob morebitni okužbi ponovno žrtvovali; celo z otroki manipulirajo in mediji vse to podpirajo. Z virusom sprožena kriza nas sili h globljim premislekom o smiselnosti življenja posameznika in naroda, o duhovnih vrednotah in smislu trpljenja in žrtvovanja za druge. Ehrlich je bil zgled takega življenja v najvišji meri. Priporočimo se mu, da bomo obnovili pretrgane človeške in krščanske vezi. Claudel namreč pravi: "Spada namreč med tiste, ki se ne morejo rešiti drugače, kot da odrešijo istočasno tudi vsa množico, ki dobiva v njihovem smrtstvu po njih svojo podobo".

Janez Juhant

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (85)

Čevljarstvo je ena od najstarejših obrti, ki žal izumira. Nekaj čevljarstev delavnic se je ohranilo vse do danes, v njih obrtniki čevlje

pretežno popravljajo, izdelujejo pa jih ne več. Govorimo o enem najbolj skromnih in obenem najbolj častnih poklicev, ki je v preteklosti bil prepotreben za zadovoljevanje življenjskih potreb družin ter je obenem izpolnjeval pomembno socialno in ekonomsko funkcijo. Za čevljarja je bila potrebna splošna spretnost rok in prstov, saj je pri delu moral biti natančen, vesten, urejen, ustvarjal in prilagodljiv zahtevam strank. V čevljarstvi delavnice je "šuster", tako tudi pravimo čevljarju, veliko časa posveča izdelovanju in popraviljanju čevljev ter prodaji le-teh.

V daljni preteklosti se čevljarji niso posvečali izdelovanju levih in desnih čevljev: izdelovali so po dva enaka, lastnik pa ju je moral nositi, "uhoditi". Pričevanjanje o čevljarjih na naših tleh segajo že v 15. stoletje, ta obrt pa se je razvila še posebno v drugi polovici 19. stoletja. Mojstri so znali izdelati za vsakogar čevlje po meri, in ker so s časom ti postali tudi sredstvo za izkazovanje lastnega bogastva, so najbogatejše družine izdelavo dragocene obutve zaupale najboljšim obrtnikom. Kmetom in preprostim ljudem so zadostovali leseni cokli, "kluoci", ki so med hojo zelo ropotali - "V coklah ne hodi zajec lovit!", so pravili stari ljudje. Pod "kluoce" so šusterji z žebli včasih pritrdili tudi kos stare gume - "mantlja". Čevlji so bili zelo dragi, saj so bile zelo drage tudi surovine, iz katerih so jih izdelovali, zato so jih čevljarji večkrat popravili, dokler niso bili tako izrabljeni, da ni bilo več kaj popravljati! Navadni ljudje so imeli samo en par čevljev, katerih podplat in peto je čevljar utrjeval z žeblički - lepil nekoč niso uporabljali. Ti čevlji so bili bolj trpežni in so jih ljudje nosili dalj časa, cenili so jih in z njimi primerno ravnali. Da bi jih "šparali", so jih nosili z vezalkami pritrjene na ramenih, obuli so si jih šele, ko so prišli v cerkev, v mesto ali za kako drugo pomembno priložnost.

Dandanes se marsikomu zdi nesmiselno, da mora obrtnik zapravljati svoj čas za popravilo podplatov starih čevljev. Z današnjimi tehnološkimi sredstvi v tovarnah s stroji režejo, šivajo in sestavljajo naša obuvanja, v preteklosti pa so vse to opravljali ročno: "šusterji" so obvladali postopek izdelave od izbire materiala, obdelave in do sestavljanja delov skupaj v celoto. Čevlje so izdelovali po naročilu tako, da so najprej narisali krog, s katerim so lahko natančno izrezali tak kos usnja, kot so ga potrebovali. Za oblikovanje velikosti čevlja so si pomagali z različnimi lesenimi modeli, imenovanimi "kopita". Ko je bil model izbran in pripravljen, so s posebnim nožem izrezali obliko iz usnja, material šivali, lepili in pritrdjevali s "klinčki", pri tem pa so se posluževali čevljarjskega kladiva. Ves material so si čevljarji priskrbeli sami: uporabljali so predvsem svinjsko kožo in tudi kopita, različnih velikosti in oblik, so nare-

dili sami, svoje izdelke pa so potem prodajali domačinom ali na sejmi, ki so bili tudi zelo oddaljeni. Prevažali so jih v košarah, na vozičkih s konjsko vprego, kasneje na kolesih.

V Sovodnjah se je v preteklosti ukvarjalo s čevljarstvom več mož. Vaški "šusterji" so popravljali čevlje domačinom in drugim. V Škrljah so še danes "šusterjevi", družina, ki je dobila tak vzdevek po poklicu, ki ga je že pred prvo svetovno vojno opravljval hišni gospodar. Vsaka vas je imela svojega čevljarja - v naši bližini slovi Miren po stoletni usnjarski in čevljarjski tradiciji, pa tudi po eni prvih čevljarstev zadrug pri nas in v Avstro-ogrski monarhiji. Tudi na Ustju, rojstni vasi moje mame, so imeli vaškega "šusterja". Bil je prijazen možakar, ki je v otroških letih prebolel poliomelitis in zaradi tega ohromel. Poročil se je z gospo Štefko, zato so njuno

hišo domačini imenovali "pr Štefkevih". Nona mu je večkrat nosila čevlje v popravilo. Nekega dne so ji soročniki iz Amerike poslali paket. V njem so bili star plašč in skoraj nov par čevljev. Mama se jih še zelo dobro spominja; bili so dvobarvni, svetlorjavi in čokoladne barve, imeli so enajst centimetrov visoko petko, na sprednji strani so bili zaokroženi in so imeli ozek pasek v višini gležnja. Usnje je bilo zelo lepo

okrašeno z manjšim luknjičastim vzorcem. Nona si jih ni mogla obuati, ker je imela težave z nožnimi palci, starejši hčerki so bili preveliki, moja mama pa je bila za take petke premlada, tako jih je nona skrbno hranila v omari - "hranila jih je, kot da bi bili svetinja", pravi mama.

Mama je zrasla in nono je večkrat prosila, naj ji čevlje posodi, a zaman; čevlji so v temni omari potrpežljivo čakali na najprimernejšo priložnost, ob kateri bi lahko ponovno zagledali luč. Končno pa je le prišel "ta prvi dan". Mama je obiskovala vzgojiteljsko šolo v Idriji in pred njenim maturantskim plesom je nona nesla čevlje k Štefkevimu "šusterju", da jih je dobro prečistil in namazal, ter jih poslala hčerki v Idrijo. Mami so se rjavi čevljički neizbrisno vtisnili v spomin, tako kot maturantski ples, šolski izlet po nekdanji Jugoslaviji, trde idrijske zime in kosila, ki jih je jedla v šolski menzi. Spominja se enolončnic, jot, preprostih pogač in tople ocvirkovce, ki je bila na menuju tudi na dan maturantskega plesa.

OCVIRKOVCA

Sestavine:

500 g moka, 25 g kvasa, 150 ml mleka, 50 g prašičje masti ali 50 ml olja, 2 žlički sladkorja, 1 jajce, šopek drobnjaka, 2 žlički soli, 200 g ocvirkov.

Priprava:

V posodo stresemo moko, dodamo ji jajce, toplo mleko in sol. Kvas raztopimo v žlici mlačnega mleka, ki smo mu dodali sladkor, nato ga dodamo moki. Damo še mast in gnetemo v testo, ki ga nato pustimo razhajati vsaj uro in pol. Ko podvoji velikost, testo razvaljamo na centimeter debelo, premažemo z mastjo ali raztopljenim maslom. Po testu potresemo mlačne ocvirke in na drobno sesekljan drobnjak, nato ga zvijemo v rolado in zrežemo na 4 cm debele šnite. Pustimo, da še pol ure vzhaja, nato ocvirkovce premažemo z jajcem in pečemo približno 30 minut na 180 stopinj Celzija.

SNG Nova Gorica / Spodbudno sporočilo
Kmalu spet v živo na odru!

Strahljiv, smrtonosen koronavirus, ki kar noče dokončno izginiti iz naših krajev, nam je odvzel osebnostno svobodo, stike z dragimi, prijatelji, znanci, toplino bližine sočloveka pa še marsikaj drugega, tudi kulturni užitek ob gledanju gledaliških predstav. V teh izrednih razmerah, v katerih smo se znašli iz dneva v dan pred nekaj meseci, je virus preganjal z odrov igralce in gledalce iz dvoran. Zapahnil je duri gledaliških hramov, privoščljivo ugasnil svetle odrske luči, da so odrska prizorišča in dvorane potonili v temo. A k sreči njegova moč polagoma

uspešno postavilo na oder in so del programa maturitetnega izpita. Ni pozabilo pa niti na svoje najmlajše gledalce. Prav tem so člani igralskega ansambla prikupno pripovedovali vrsto domišljajsko bogatih pravljič. Po statistikah sodeč, so vse te gledališke ponudbe doživele veliko število ogledov, kar je seveda razveselilo vodstvo novogoriškega gledališča in mu potrdilo, da je bila izbrana pot prava. Zdaj v juniju, ob nastopu poletja, pa se zdi, da bo SNG Nova Gorica končno lahko spet na stežaj odprlo vrata zvestim ljubiteljem odrskih desk, seveda upoštevajoč vse

bel se pripravlja na uprizoritev komedije Jakiš in Pupče Hano-ha Levina (1943-1999), judovskega dramaturga, pesnika, pisatelja in režiserja. V to novo gledališko dogodivščino jih vodi izraelski režiser Yonatan Esterkin. Premiera naj bi bila sredi junija. Iz gledališča obveščajo tudi, da jim zdajšnje razmere ne dopuščajo, da bi dokončali uprizoritev Evropa, mati mila. Zato jo bodo prenesli na september.

Kljub hudim razmeram so se v minulih mesecih v gledališču trudili, da bi pripravili čim bolj vznemirljiv program za novo abonmajsko sezono

Prizor iz predstave Šest oseb išče avtorja, letošnje dobitnice nagrade tantadruj za predstavo v celoti

Kot druga gledališča na Slovenskem se je tudi Slovensko narodno gledališče Nova Gorica v tem nikdar prej doživitem času preselilo v virtualni svet, da bi vsaj na tak način ohranilo vez s svojimi obiskovalci. Tako smo si na njihovih spletnih straneh in družbenih omrežjih lahko kar z doma ponovno ogledovali predstave, ob katerih smo že v živo okušali slast dramske umetnosti, ki pa je seveda najslajša ob neposrednem stiku z odrskim dogajanjem. SNG Nova Gorica je poskrbelo tudi za pomoč letošnjim maturantom in jim dalo možnost, da so si ogledali vrsto Cankarjevih dram, ki jih je v teh letih zelo

varnostne ukrepe in z veliko odgovornostjo do najbolj ranljivih skupin gledalcev. Novi predpisi predvidevajo med drugim tudi omejeno število gledalcev na posamezni predstavi.

Direktorica SNG Nova Gorica in umetniški vodja Marko Brautuš z veseljem sporočata, da so 25. maja 2020 po pravilih, ki jih je izdal NIJZ, spet začeli vaditi za premiero, katere študij je prekinil izbruh epidemije v začetku marca. Igralski ansam-

2020/2021. Spomladanski vpis abonmajev pa so predstavili na polovico avgusta.

Iz gledališča obveščajo tudi, da bodo vse do premiere predstave Jakiš in Pupče na spletu in socialnih omrežjih objavljali predstave in pravljice. Zato vabijo vse ljubitelje gledališke umetnosti, naj si do nove premiere bogatijo dneve s kakovostnimi kulturnimi vsebinami v družbi umetniških ustvarjalcev SNG Nova Gorica.

Iva Koršič

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (294)

Bachove esence

Z epidemijo je vsak izmed nas postavljen pred preizkušnjo: strpnosti, vztrajnosti, optimizma, delavnosti... Ni lahko. Mnenja sem, da bi nam cvetne esence v tem kontekstu zelo pomagale. "Zdravje je odvisno od harmonije duše in telesa", pravi dr. Edward Bach. "Zdravje je naše bogastvo, naša pravica. Je popolna usklajenost duše, uma in telesa; ni težko dosegljiv cilj, ampak nekaj preprostega in naravnega, kar pa so mnogi izmed nas zanemarili", trdi dr. Edward Bach.

Floriterapija predpostavlja zdravljenje z rožicami, v tem primeru z Bachovimi cvetnimi esencami. Poznamo 38 različnih vrst Bachovih cvetnih esenc, vsaka je vezana na določeno emocijo, ki jo odpravlja ali, bolje rečeno, uravnava. Bachove cvetne esence zdravijo na vibracijskih frekvencah cvetov in energij, ki vplivajo na uravnoveženost energetskega sistema človeka - energija uma in psihe skupaj z energijo fizičnega telesa. Vsaka bolezen predstavlja disharmonijo: telesno, emocionalno, duhovno in duševno. Bachove cvetne esence zdravijo vzroke bolezni, delujejo na naše čustveno stanje in ga pomagajo uravnovešiti. Zelo primerne so za pomoč v krizah in težkih življenjskih situacijah. So tudi čudovita pomoč, podpora in spodbuda pri duhovnem in telesnem razvoju. Cilj Bachove cvetne terapije je, da ponovno vzpostavi naše duševno ravnovesje in nas na ta način poveže z lastnimi duševnimi in telesnimi močmi, potenciali! Človek ponovno najde smisel bivanja. Kapljice delujejo takoj, v eni minuti po tem, ko jih zaužijemo. V rešilnih avtomobilih v Ameriki jih veliko uporabljajo, je prvo zdravilo, ki ga dajo neposrečencu - Rešilne

kapljice. Bachove cvetne esence se jemlje večkrat na dan pod jezik. Ne hranite jih v bližini izvorov elektromagnetnega valovanja (radio, TV, mobilni telefon idr). Bachove cvetne esence so primerne tako za otroke in nosečnice kot tudi vse ostale. Če določene esence ne potrebujemo, npr. da jo je terapevt narobe svetoval, nima nobenega učinka na naše telo in nam tudi ne more škodovati. Prav tako na Bachove cvetne esence ne moremo biti alergični, saj niso narejene iz fizičnih substanc

rastlin, vendar samo prenašajo zdravilni potencial cveta.

Z Bachovimi esencami uspešno odpravljamo: ljubosumje, nevoščljivost, slabost v avtu, odlične so za otroke, ki si grizejo nohte, mokrijo posteljo, pri jecljanju, za mlade mamice - prvo kopanje otroka,

občutek povezanosti z otrokom, za lažjo ločitev od partnerja, za deloholike - tisti občutek, da se lahko ustavimo in malo počivamo, proti depresiji, anksioznosti, dermatitisu, po kemoterapiji - volja do nadaljnje borbe, pri učenju - da nam misli ne uhajajo ... in še veliko več.

Bachove cvetne esence delujejo izjemno dobro na otrocih, pri njih je učinek takojšen, saj imajo manj emocionalnih blokad kot odrasli. Esence delujejo na principu uravnavanja; če je v osebi prisotna emocija ljubosumja, uravnajo emocijo ljubezni. Ne borijo se s težavo, ampak krepijo nasprotno čustvo. Delujejo nežno, po plasteh uskladijo vse emocije od rojstva naprej, delujejo latentno ponoči, zato jih je smiselno jemati pred spanjem. Da bi vam bile v pomoč in ker ne morejo škoditi, bomo v naslednjih zapisih pogledali podrobno vseh 38 esenc.

www.saeaka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,

tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRITIT2V00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku

70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 1. junija 2020, ob 13. uri

POGOVOR Veronika Skerlavaj

Študentom je dovoljeno iti čez mejo

Razmere v zvezi s koronavirusom v Sloveniji dopuščajo tradicionalno obliko pisnega preverjanja znanj. Ta je dovoljena le v primeru, ko fakulteta zagotovi spoštovanje predpisanih pogojev fizične distance, razkuževanja rok, rabe zaščitnih mask ter rokavic, razkuževanja predmetov in površin, prezračevanja prostorov itd. Marsikatera fakulteta se je na podlagi tega odločila, da bo tudi letos izvedla izpite s fizično prisotnostjo študentov. Omejitve na državni meji pa dodatno vznemirjajo zamejske študente v še tako napetem času izpitnega obdobja.

O težavah, s katerimi so se srečali zamejski študenti, sem se pogovorila s podpredsednico Kluba zamejskih študentov Veroniko Skerlavaj, ki študira na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, smer oblikovanje vizualnih komunikacij.

Kako je pandemija spremenila delovanje Kluba zamejskih študentov?

Na začetku letošnjega šolskega leta je prišlo do marsikaterih sprememb v klubu, saj smo

izvolili nov odbor z novo predsednico. Ta je, predvsem za drugo polovico leta, načrtoval nekaj novih aktivnosti, ki smo jih bili primorani prenesti. Namerali smo vpeljati sodelovanje s srednjimi šolami v zamejstvu, ki bi jim ponudili predavanja o ekologiji s strani študentov naravoslovnih ved in čistilne akcije po Krasu. Na tak način bi omogočili tudi mlajši generaciji, da spozna klub in študij v Sloveniji nasploh. V projekt bi vključili tudi Klub študentov iz Sežane in lokalne šole ter na tak način podkrepili stike med izobraževalnimi ustanovami na eni in drugi strani meje. Poleti pa smo namerali organizirati 24-urni turnir odbojke na mivki, na katerem bi članom in drugim udeležencem omogočili bolj sproščeno in zabavno druženje.

Katere so glavne težave, s katerimi so se v času pandemije covid-19 soočali zamejski študenti, ki študirajo onstran meje?

Mislil, da je bil glavni problem glede meje ta, da je bilo informacij v različnih medijih res veliko, ob novici pa večkrat ni bilo navedenega uradnega dokumenta oziroma odloka, ki bi dokazoval verodostojnost

novice. Razmere pa so se stalno spreminjale in informacij je bilo res ogromno, nekatere so si bile celo nasprotujoče. Zaradi tega so se marsikateremu študentu, ki je vedel, da bo moral čez mejo zaradi študijskih obveznosti, porajali dvomi, katere novice so resnične in na katere uradne dokumente se lahko sklicuje v primeru težav na meji.

Osebo sem se in se še vedno naslanjam na spletno stran www.gov.si, ki je uradno spletišče državne uprave Republike Slovenije, kjer posamezna ministrstva objavljajo vse uradne informacije in spremembe. Klub zamejskih študentov pa je poskrbel, da pravilne informacije pridejo do vseh članov, tako da je povezoval na spletni portal delil na Facebook strani, na kateri ohranja stike tako s člani kot drugimi sledilci.

Ali je Klub zamejskih študentov v taki situaciji dobil pomoč pristojnih ustanov in/ali organov?

Ja, prejeli smo kar nekaj napotkov. Naprej smo kontaktirali Andrejo Duhovnik Anton, ki je višja svetovalka za slovenske šole v Italiji in s katero veliko sodelujemo predvsem zaradi nasvetov ob vpisu v višje srednje šole v Italiji na univerzitetni študij v Sloveniji. Takoj nas je pomirila in povedala, da že iščejo primerno rešitev za vse učence, dijake in študente, ki študirajo na drugi strani meje. Svetovala je tudi, naj kontaktiramo direktno Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki nas je naknadno usmeril k sekretarju Urada za razvoj in kakovost izobraževanja Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije. Povedali so nam, da nimajo direktnega vpliva na odločitve o državni meji, kljub temu pa razumejo težavo, ki jo bodo posredovali naprej za to odgovornim organom. In res, poslušali so nas in uslišali naše prošnje in vključili v skupino ljudi, ki lahko prehajajo mejo brez karantene, če se še isti dan vrnejo spet domov.

Je klub kontaktiral tudi voditelje na italijanski strani?

V bistvu ne. Vedeli smo, da so to opravki, ki zadevajo državne institucije, in predstavljali smo si, da nam italijanski pristojni organi ne bodo prisluhnili. Namerali smo kontaktirati za-

mejski krovni organizaciji, a tega nismo storili, ker smo vedeli, da nimajo pristojnosti glede meje. To bi bil verjetno naslednji korak, če ne bi dobili pomoči pri slovenskih organih. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o odrejanju in izvajanju ukrepov, povezanih s preprečevanjem širjenja covid-19, na mejnih prehodih na zunanji meji in na kontrolnih točkah na notranjih mejah Republike Slovenije z dne 17. 5. 2020 dovoljuje prehajanje državne meje brez omejitev in odrejene karantene osebam s stalnim ali začasnim bivališčem v Sloveniji, kot piše na spletnem portalu www.gov.si. Slovenska policija poudarja, da ukrep karantene ne velja za "osebe, ki prehajajo mejo zaradi vključenosti v vzgojo in izobraževanje v sosednjih državah ali Sloveniji in to izkazujejo z ustreznimi dokazili, ter njihove starše oziroma druge osebe, ki jih prevažajo in se vračajo čez mejo v istem dnevu". Več informacij lahko preberete na uradni spletni strani www.policija.si. Od 3. 6. 2020 pa Italija dovoljuje premik iz vseh držav članic EU in v vse države članice EU in države schengenskega območja brez omejitev in obvezne karantene, kot je potrjeno na uradni spletni strani www.governo.it.

Giulia Černic

Epikurova modrost, veljavna tudi v teh časih

Kdor se ne zadovolji z malim, ne bo zadovoljen niti z velikim

V televizijskih debatah in po radiu se te dni ljudje večkrat sprašujejo, ali je koronavirus neke vrste vojna. Večkrat tudi slišimo, da primerjajo sanitarne delavce z junaki. Nekdo je citiral stavek "Nesrečna dežela, ki potrebuje junake", ki je vzlet iz Brechtove drame *Leben des Galilei* (Življenje Galileja) in poudarja odgovornost vseh državljanov. V predstavi prijatelj očita Galileju, da je pred sodiščem strahopetno prekladal teorijo o heliocentričnem sistemu in se s tem podvrnil prevladujočemu zakonu in mišljenju, da je zemlja središče vesolja. Prijatelj mu še očita, da je zbežal pred lastno odgovornostjo. Brecht hoče s tem poudariti dejstvo, da smo vsi poklicani, da prispevamo k temu, da se vsem zagotovijo enaki pogoji in najboljše možnosti. Da bi se to uresničilo, ni nujno prositi za pomoč koga, ki bi reševal našo situacijo. Potreba in sklicevanje po junakih (zdaj so ti junaki medicinski uslužbenci in vsi, ki so v prvi vrsti v boju proti koronavirusu) je nesreča, ker pomeni, da je v državi popolnoma odsotna odgovornost prebivalstva. Ljudje v tej državi potrebujejo junaka, ki bi jih rešil iz zagate, ker sami niso zmožni in niso svobodni, odvisni so od nekoga drugega. Tako je bilo tudi pred drugo svetovno vojno pod Hitlerjem, pod Mussolinijem in še pod marsikaterim drugim. Živimo v državi, v kateri ljudje zelo težko sprejemajo in poslušajo drugega in se ne potrudijo, da bi prišli do skupne in boljše rešitve. Ko poslušam debate po medijih, opažam, da zelo pogosto ne pustijo sogovorniku dokončati stavek, v drugih evropskih državah je to nedopustno in znak nepoznavanja najenostavnejših pravic. Navajeni

smo, da raje prepuščamo rešitev karizmatičnim ljudem, namesto da bi jo sami skupaj poiskali; v Italiji tradicija demokracije nima globokih korenin. Erich Fromm je govoril o dveh svobodah: o svobodi od in o svobodi do, ki morata biti nekako povezani. V današnji družbi je človek "svoboden", a tudi sam je pred veliko težo odgovornosti, zato je od tujen in, kot piše Dostojevski v romanu *Bratje Karamazovi*, čuti potrebo, da poišče nekoga, ki bi mu rad odstopil ta dar svobode, a s tem dejanjem se "utopi" nje-

gova lastna osebnost. Ko se bo čez nekaj mesecev s koronavirusom vse končalo in bomo prišli v vsakdanjost, na delovno mesto, v razna socialna okolja, se bomo gotovo čutili tudi revnejši, bolj utrujeni, obteženi z več dolgotrajnimi. Govori se tudi, da bi začeli čim prej nakupiti in pospeševanje v gospodarstvu: govori se o ponovnem zagonu letalskih letov in drugih prometnih sredstev, namesto da bi pomislili na manj premikanja in onesnaževanja. Ljudje se hočejo vrniti na isto raven življenja, na isti način potrošništva. Nismo pripravljeni, da bi se odrekli določenim navadam, kar bi pa edinole dobro učinkovalo na naravo. Po končani pandemiji se bomo čutili mogoče tudi zmagovalci, vendar bomo vsi poraženci, če ne bomo spremenili svojega vedenja do narave. Serge Latouche, francoski ekonomist in velik kri-

stani stalno ponuja udobnost, po drugi strani pa proizvaja neenakost in nezadovoljstvo. Naš uporabniški sistem vsebuje tri vrste "brezmejnosti": brezmejnost produkcije z neskončnim izkoriščanjem narave in obnovljivih ter neobnovljivih virov; pretiranost potrošništva, uporaba tega, kar ni neobhodno potrebno. Kot pri prehrani, človek ne more stalno jesti, ker ni zdravo, tako bi se morali tudi v gospodarstvu držati istih načel, a danes je načelo veletrgovin prav to, da čim več prodajajo, celo

gatejša. V resnici pa je prav nasprotno. Latouche je eden največjih teoretikov gospodarstva mere (decroissance en économie), številne knjige, ki jih je napisal, dokazujejo, da so največji problemi v našem gospodarstvu posledica neomejenega razvoja. Od tod nujnost, da razvijemo neko gospodarstvo, ki bi bilo osredotočeno na zmernost in pazljivost, da ne pride do izkoriščanja. Vendar Latouche vidi tudi tu neko past, kajti novo mišljenje, ki poudarja preprostejši stil življenja, ne sme postati neki totalitarizem, kot je na primer postal v komunizmu, kjer se je ideja sprevrgla v totalitarizem. Obstaja več načinov, da se zamislimo in da zmanjšamo onesnaženost ter da prenehamo izkoriščanje. Latouche prijatelj, indijski teolog in filozof Raimon Panikkar, je prav tako zagovarjal "pluridimenzionalnost", ki se zavzema za pogovor med kulturami in verstvi, po njem nobena kultura nima premoči nad drugo. Zahodna družba se vedno sklicuje na človekove pravice, pozablja pa na smisel mere. Tudi Adam v raju je imel veliko svobode, a tudi omejitve; recimo, ni smel jesti z drevesa spoznanja dobrega in hudega. Epikur, grški filozof, ki se je veliko ukvarjal z občutki in je živel krepostno in vzorno, pravi, da kdor se ne zadovolji z malim, ne bo zadovoljen niti z velikim. Latouche dodaja, da družba ne more živeti v izobilju, če ni prej omejila svojih potreb. Tudi novejša statistika kažejo, da srečni ljudje ne živijo v bogatih zahodnih državah. Duhovnik Panikkar je vedno poudarjal, da se mora naša zahodna kultura zavedati in se omejiti tako v gospodarstvu kot v mišljenju in mora preudariti, kako se vesti v sodobnem svetu, da ne povzroči izkoriščanja. Sma polni predsodkov, polni izkrivljene logike, ki nam ne dopusti priti do spoznanja, da neskončna rast v gospodarstvu, ki jo naši ekonomisti stalno slavijo, ni združljiva z našim planetom, katerega zaloge so omejene.

Karlo Nanut

Kakšna bo prihodnost odbojarskega projekta Zalet?

Dodatna pomladitev, spet Maver namesto Bosicha

V tem času zatišja in velike negotovosti glede prihodnosti kapljajo športne novice v javnost zelo počasi. Pomemben korak pred novo sezono 2020/2021 so opravili pri Zaletu, društvu, ki združuje slovenske odbojarske klube, ki na Tržaškem gojijo žensko odbojko (v glavni vlogi Kontovel, Sloga in Sokol). Po načrtovani in sporazumni prekinitvi sodelovanja z Edijem Bosichem, ki je šestletno vodil zadnje

stvu kot tudi, z nekaterimi starejšimi odbojkaricami, v najvišji deželni članski ligi. Edi Bosich se je poslovil ob koncu triletnega projekta, v katerem je pošteno povedano opravil zelo dobro delo. Združeno vrsto je po nazadovanju spet pripeljal med tretjeligašice, tu so lani pristale v zlati sredini, letos (peto mesto konec februarja ob izbruhu izrednih razmer) pa so se spogledovale z zgornjim delom razpredelnice. Še prej

tri sezone, so imenovali novega trenerja. To je povratnik na klopi članske ekipe Martin Maver, ki predstavlja sicer notranjo rešitev, saj je stebler projekta Zalet in krmar postav mladinskega pogona. Letnik 1974, po izobrazbi profesor športne vzgoje, je zaposlen kot organizacijski tajnik pri Združenju slovenskih športnih društev v Italiji. V sezoni, ki se je predčasno končala zaradi zdravstvene krize, je bil predvsem na čelu obetavne mladinske ekipe Under 18. Dekleta so tu vodila na lestvici prvenstva in nekatere bodo – v okviru dodatne pomladitve igralskega kadra prvega moštva – v novi sezoni priključene C lige. Šlo bo dejansko za edino vadbeno skupino, ki bo nastopala tako v mladinskem prven-

je Bosich že opravil eno triletno kot prvi trener zaletovk (2012-2015), ko je v zadnji sezoni dosegel tudi najboljši rezultat v zgodovini mladega projekta, četrto mesto v skupni razvrstitvi C lige. V tem ciklu, ki se končuje, pa je bil tudi, brez večjih pretresov, boter popolne generacijske zamenjave znotraj ekipe. Skratka, s precejšnjim mladostnim elanom se začena novo poglavje za Zalet, v katerem bodo tvorci projekta skušali še naprej s skupnimi močmi kljubovati osipu najmlajših odbojkaric pri nas. Kot že več let pa upajo seveda v priliv prepotrebnihih pokroviteljev, ki bi podpirali dejavnost "združenega društva".

HC

Z NOVIM

GLASOM

V NOVO

FAZO!

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#NAROČISE

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

